

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**PROCEDURA EXECUTARII ȘI
RECUNOAȘTERII
HOTARARILOR
JUDECĂTOREȘTI PRIVIND
MINORII ÎN STATE MEMBRE
ALE UE**

studiu documentar

ianuarie 2026

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Bogdan Mrejeru
Consilier- Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350,
E-mail: doc@cdep.ro

ABSTRACT

În Uniunea Europeană, *procedura executării hotărârilor judecătorești referitoare la minori* presupune o înlănțuire cronologică de evenimente care determină, de altfel, și măsurile care se dispun, etapizat, în vederea punerii în executare a titlului executoriu.

Prezentul material cu caracter documentar încearcă să evidențieze unele **aspecte comparative privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești care privesc minorii**, precum și mecanismele procedurale și garanțiile specifice acordate acestora în state membre UE (ex: **Belgia, Bulgaria, Cehia, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Luxemburg, Polonia, Portugalia, Spania, Suedia, Țările de Jos**).

În doctrină, s-a reținut că este pe deplin cunoscut de psihologii și practicienii în materia dreptului familiei că problemele copiilor sunt cauzate, în cea mai mare măsură, de părinți (fie unul, fie amândoi), astfel încât o abordare mai eficientă a consilierii psihologice ar impune ca programul de consiliere să includă nu numai minorul, ci și pe părinții acestuia, pentru a se putea astfel stabili cauzele comportamentului minorului (ex: refuz indus de părintele debitor, refuz cauzat de comportamentul părintelui creditor etc.)

În reglementarea actuală, atâta timp cât părinții nu participă la consilierea psihologică, scopul acestei consilieri nu rezidă în identificarea cauzelor care afectează copilul și tratarea acestora pentru menținerea și dezvoltarea unei relații de calitate între părinți și copii, ci doar obligarea minorului de a se supune necondiționat hotărârii cu titlu executoriu.

Este evident că orice soluție legislativă trebuie să urmărească asigurarea respectării și protejării *interesului superior al copilului*. Având ca punct de pornire acest principiu, o eventuală reglementare în domeniu ar trebui să urmărească atingerea rezultatului prin utilizarea unor mijloace și metode care au la bază ideea de conciliere și evitarea pe cât posibilă a instrumentelor de drept penal.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
BELGIA	16
CEHIA.....	21
ESTONIA.....	28
FINLANDA.....	34
FRANȚA	37
GERMANIA	44
ITALIA	48
LUXEMBURG	51
POLONIA.....	56
PORTUGALIA	59
SPANIA	73
SUEDIA	78
ȚĂRILE DE JOS.....	81
REPERE DIN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI PRIVIND PROCEDURA ÎN CAUZELE REFERITOARE LA MINORI.....	83
REPERE DIN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE DE JUSTIȚIE PRIVIND PROCEDURA ÎN CAUZELE REFERITOARE LA MINORI	87
BIBLIOGRAFIE	98

INTRODUCERE

La nivel internațional, drepturile copilului sunt reglementate de către *Convenția asupra Drepturilor Copilului*¹, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite, în data de 20 Noiembrie 1989 (ratificată de România), iar la nivel național de către *Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului*, modificată și completată prin [Legea nr. 123/2024](#).

Legislația internațională ([Convenția ONU privind drepturile copilului](#) prevede *necesitatea urmării interesului superior al copilului*) și cea europeană ([Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală și Carta drepturilor fundamentale a UE](#)) prevede necesitatea de a se respecta **interesul superior al copilului** și viața de familie, respectiv dreptul copilului de a păstra relațiile personale cu părinții².

Art.5 din [Directiva 2008/115/CE](#) coroborat cu **art. 24** din Carta UE trebuie interpretat în sensul că statele membre sunt obligate să acorde atenția cuvenită intereselor superioare ale copilului înainte de a adopta o decizie de returnare însoțită de o interdicție de intrare, chiar atunci când destinatarul acestei decizii nu este minorul, ci unul dintre părinții acestuia.

În Convenția sus-menționată, sunt reglementate 42 de drepturi ale copilului³. Astfel, potrivit Convenției, minorul are printre altele **dreptul la familie, protecție, informație, nutriție, asistență medicală, timp liber, participare, educație, nume și naționalitate**. *Dreptul copilului la participare*⁴ este un drept foarte important, fiind ratificat de **art. 12** din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, precum și de **art. 24** din [Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului](#), republicată. Adulții trebuie să țină cont de părerea copilului luând în considerare vârsta și de gradul lor de maturitate. *Organismul specializat intern care se ocupă de acest domeniu este Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție - ANDPDCA*.

Alte acte normative importante privind protecția și promovarea drepturilor minorilor sunt: „*Directiva 2016/800 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale*”, „*Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale*”, „*Directiva 2012/13/UE a*

¹<https://www.unicef.org/romania/media/2271/file/Convenția%20Națiunilor%20Unite%20cu%20privire%20a%20Drepturile%20Copilului.pdf>

² A se vedea [Comentariul nr. 14 \(2013\)](#) al Comitetului ONU privind drepturile copilului

³ <https://www.dgas.ro/drepturile-copilului/>

⁴<https://www.juridice.ro/683063/consideratii-privitoare-la-drepturile-copiilor-ce-presupune-dreptul-copilului-de-participare.html>

Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale”.

Potrivit [art.264 din Codul Civil](#): „În procedurile administrative sau judiciare care îl privesc, **ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie**. Cu toate acestea, poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă consideră că acest lucru este necesar pentru soluționarea cauzei.”

Putem lua ca exemplu *procedura divorțului*, când ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie, în privința deciziei locuinței sale. „*Ascultarea copilului este o etapă vitală în realizarea **expertizei psihologice** pentru stabilirea autorității părintești și locuinței copilului, iar pentru efectuarea acesteia sunt necesare cunoștințe fundamentale de psihologia dezvoltării copilului și cunoștințe privind modul în care copiii își exprimă sentimentele prin intermediul cuvintelor sau a comportamentului.*”

De asemenea, *expertiza psihologică* pentru stabilirea autorității părintești trebuie realizată în așa fel încât dorința copilului să se înțeleagă, din relatările și emoțiile sale. „*Oricare ar fi vârsta copilului, psihologul expert trebuie să înțeleagă în totalitate dorințele copilului, conflictele legate de aceste dorințe, conflictele părinților și/sau problemele care sunt inerente etapei sale de dezvoltare.*”

Principiul interesului superior al copilului, veghează asupra tuturor celorlalte drepturi ale sale. Astfel, pe lângă vârsta copilului se va mai ține cont și de gradul său de maturitate, orice decizie fiind luată cu respectarea interesului său superior. Opinia copilului este obligatoriu să fie luată în considerare atunci când se va lua o decizie, însă instanța poate să decidă că opinia lui nu este în interesul său superior. Singurul moment când se poate decide împotriva voinței copilului, este atunci când se dovedește ca dorința lui l-ar prejudicia, l-ar pune în pericol, sau ar fi contrar principiului interesului superior al copilului.

La nivel european, divorțul - respectiv desfacerea unei căsătorii dintre soții a căror cetățenie aparține unor state diferite sau dintre soții care nu mai locuiesc în același stat membru - a reprezentat o problemă cu care s-a confruntat Uniunea Europeană. Dacă la căsătorii nu s-au înregistrat probleme majore, întrucât consimțământul era, evident, reciproc, nu la fel de normal s-au derulat lucrurile când foștii parteneri de viață au decis să se despartă, întrucât între timp au apărut bunuri comune, **copii**, etc. Astfel, trebuia elaborată o legislație la nivel comunitar prin care să se reglementeze, în special, **divorțul și aspectele legate de regimul matrimonial, răspunderea părintească și încredințarea minorilor**.

Astfel, din punct de vedere cronologic, în anul 2000, Consiliul a adoptat [Regulamentul \(CE\) nr.1347/2000](#) privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești față de copiii a celor doi soți. Prin acest Regulament au fost stabilite: - *instanțele din cadrul statelor membre care au competența de a judeca o cerere de divorț*; - *recunoașterea divorțurilor pronunțate într-un stat membru în celelalte state*.

În vederea introducerii unor reglementări mai amănunțite și mai precise a acestor institutii, Regulamentul nr.1347/2000 a fost abrogat și înlocuit de [Regulamentul \(CE\) nr. 2201/2003 al Consiliului](#), care a intrat in vigoare la 1 martie 2005.

Regulamentul (CE) nr.2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii printești (denumit in continuare *Regulamentul*) reprezintă principalul act normativ comunitar care reglementează materia divorțului, a încredințării minorilor și a sustragerii internaționale de minori pe teritoriul României. Acesta a fost, de asemenea, modificat prin [Regulamentul \(CE\) nr. 2116/2004 al Consiliului](#) adoptat în data de 2 decembrie 2004, care ulterior a suferit mai multe modificări.

I. Aplicabilitatea Regulamentului nr. 2201/2003 pe teritoriul României

Regulamentul nr. 2201/2003 este un act normativ comunitar, obligatoriu și direct aplicabil după integrarea României în Uniunea Europeană la data de 1 ianuarie 2007.

Regulamentul nu stabileste care lege națională ar trebui să fie aplicată de instanțele judecătorești. În unele cazuri, instanțele unui stat membru UE trebuie să aplice legile unui alt stat. Aceasta depinde de legea națională a fiecărui stat membru.

II. Instituțiile juridice cărora li se aplică Regulamentul

Acest aspect este reglementat de dispozițiile **art.1 alin.1** al Regulamentului care enunță în mod expres materiile civile care cad sub incidența acestuia, respectiv:

1. Divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei

Având în vedere ca în Romania nu există instituția separației de drept, rezultă în mod implicit că doar divorțul și anularea căsătoriei sunt reglementate de acest act normativ.

2. Atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii parintești, incluzând încredințarea minorului, *dreptul de vizită, tutela, curatela, reprezentarea, plasarea minorului si măsurile de protectie luate asupra bunurilor minorilor*, enumerare care este exemplificativă, nu limitativă.

Astfel, sfera sa de aplicare este restrânsă la aceste instituții, iar pentru a se evita orice fel de neînțelegeri, *art.1 alin.3* din Regulament prezintă domeniile cărora nu li se aplica dispozițiile Regulamentului:

(a) stabilirea sau contestarea filiației;

(b) hotarârilor judecătorești privind adopția și măsurilor premergătoare acesteia, precum și desfacerea și declararea nulității adopției;

(c) numelui și prenumelui copilului;

(d) emancipării;

- (e) *obligației de întreținere;*
- (f) *actelor fiduciare și succesiunilor;*
- (g) *măsurilor luate ca urmare a faptelor penale săvârșite de copii.*

Regulamentul cuprinde, de asemenea, prevederi referitoare la executarea silită a hotărârilor judecătorești pronunțate în statele membre UE. Astfel, *art.28 alin.1* din același Regulament prevede că: *Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru cu privire la exercitarea răspunderii părintești față de un minor, care sunt executorii în acel stat și care au fost notificate sau comunicate, se execută într-un alt stat membru după ce s-a încuviințat executarea la cererea oricărei parti interesate*⁵.

Așadar, *se stabilește că formalitățile de executare silită sunt de competența instanțelor statului membru în care hotărârea judecătorească urmează a fi pusă în executare, iar legislația aplicabilă executării silite propriu zise este cea a aceluia stat*⁶.

În dreptul intern, *procedura de executare a hotărârilor judecătorești*⁷ și a celorlalte titluri executorii referitoare la minori constituie o varietate a executării silite a obligațiilor de a face (sau, după caz, de a nu face) și este reglementată în dreptul procesual civil român, până la intrarea în vigoare a NCPC executarea acestor hotărâri fiind lipsită de un cadru legal special⁸.

În doctrină,⁹ s-a mai precizat că *procedura de executare a hotărârilor judecătorești referitoare la minori*¹⁰ este concepută în mai multe etape, recurgându-se la mijloace juridice de constrângere (atât civile, în sens larg, cât și penale) și organe variate în scopul aducerii la îndeplinire a obligațiilor stabilite prin titlul executoriu - realizându-se, cum s-a arătat, o escaladare treptată a intensității intervenției organului de executare și, după caz, a celorlalte autorități implicate, tocmai din dorința de a oferi întâietate realizării pașnice, liber acceptate, a executării, dozajul coerciției oferind avantajul de a reduce riscul traumatizării minorului:

- *acordarea unui termen de executare voluntară;*
- *aplicarea unui mijloc de constrângere indirectă*
- *penalitatea;*
- *executarea silită propriu-zisă, în prezența unui reprezentant al direcției generale de asistență socială și protecția copilului și, după caz, a unui psiholog, cu posibilul concurs al agenților forței publice;*
- *sesizarea organelor competente de urmărire penală;*

⁵ <https://e-juridic.manager.ro/articole/divort-si-incredintare-minori-regulamente-comunitare-europene-4480.html>

⁶ https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/civil-cases/recognition-enforcement-court-decisions/how-enforce-court-decision/ro_ro

⁷ <https://ib-legalfamily.com/cum-se-executa-hotararile-judecatoresti-privitoare-la-minori-in-romania/>

⁸ <https://www.david-lawfirm.ro/?p=592>

⁹ A se vedea V.M. Ciobanu, M. Nicolae (coord.), op. cit., vol. II, pp. 1075-1077 și 82, doctrina citată <https://share.google/EOHOppQ4SJDBb5PuR>

¹⁰ <https://www.juridice.ro/352127/procedura-executarii-hotararilor-judecatoresti-referitoare-la-minori-intre-vointa-legiuitorului-si-consecintele-suferite-de-minor.html>

- efectuarea unui program de consiliere psihologică a copilului¹¹.

De asemenea, regulile procedurale stabilesc termene scurte de îndeplinire a actelor de executare, în acord cu imperativul realizării în termen rezonabil a *procedurilor privitoare la minori*, impus de **art. 263 alin. (4)** din Codul civil.

Programul de vizită trebuie să fie echilibrat și rațional, fără a aduce atingere chiar dreptului copilului de a avea relații personale și contacte directe cu părintele nerezident, ceea ce ar fi de natură a periclita dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală ori socială a minorului și fără a se face doar o aplicare formală a dispozițiilor legale, fără a se ține seama și de *interesul superior al copilului*, deoarece orice copil are nevoie de grija și afecțiunea directă a ambilor părinți, pentru a nu suferi traume emoționale ce i-ar afecta personalitatea în curs de formare și, implicit, viitorul său ca persoană, aceasta fiind rațiunea pentru care în Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, s-a consacrat dreptul copilului de a nu fi separat de părinții săi și de a avea cu ambii relații personale și contacte directe¹², în mod regulat, chiar dacă aceștia își au reședința stabilită în locații diferite¹³.

Mai mult, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ([*cauza Lafargue contra României*](#), [*cauza Iosub Caras contra României*](#), [*cauza Ignaccolo-Zenide contra României*](#)) s-a recunoscut că pentru un părinte și pentru copilul său a fi împreună reprezintă un element fundamental al vieții de familie, chiar dacă relația dintre părinți se destramă.

În același timp, instanța de tutelă trebuie să aibă în vedere, atât **art. 8** din *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale*, cât și jurisprudența europeană, care a stabilit că legăturile personale dintre părinte și copil reprezintă un element fundamental al vieții de familie, chiar dacă relația dintre părinți nu mai există, iar măsurile interne, inclusiv hotărârile instanței, care ar împiedica o astfel de relație, constituie *o ingerință în dreptul la viața familială și privată*.

În acest sens, **alienarea parentală** este o formă de abuz psihologic sever asupra minorului produs de un părinte pentru a influența negativ relația copilului cu celălalt părinte. Acest fenomen este recunoscut prin definiția dată de către Legea nr. 217/22 mai 2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie și violenței psihologice. Din punct de vedere științific, la 1 februarie 2016, recunoașterea și necesitatea combaterii alienării parentale s-a realizat prin recunoașterea [*Protocolului*](#) semnat de către Institutul de Psihologie Judiciară și Asociația Română pentru Custodia Comună, protocol la care

Ibidem, pp 1081-10

¹²<https://www.juridice.ro/778565/prima-solutie-de-decadere-din-drepturile-parintesti-pentru-alienare-parentala.html>

¹³<https://www.juridice.ro/710238/prevenirea-sindromului-alienarii-parintesti-prin-stabilirea-si-respectarea-programului-de-legaturi-personale-ale-copilului-cu-parintele-nerezident.html>

a achiesat și Colegiul Psihologilor din România, printr-o dispoziție, publicată în data de 25 februarie 2016, în Monitorul Oficial.

Actuala reglementare a Legii nr.272/2004, modificată prin Legea nr.123/2024, consacră legislativ extrem de clar faptul că *alienarea parentală* ("înstrăinarea părintească"), este o formă a violenței psihologice, care se constată prin evaluările psihologice, fiind motiv de sancționare a părintelui alienator cu pierderea drepturilor părintești. La momentul adoptării Legii nr. 123/2024, instanțele judecătorești sancționau deja de multă vreme părinții alienatori, inclusiv cu pierderea locuinței minorului.

Decăderea din drepturile părintești pentru alienare parentală, ca abuz psihologic, a reprezentat o premieră în România, mai ales că instanța judecătorească a pronunțat această soluție anterior modificării legislative prin Legea nr. 123/2024. Totuși, alienarea parentală se constată de către psihologi în urma unei evaluări psihologice dispusă de instanța de judecată.

În mod cert, nu este vorba de alienare parentală în cazul în care minorul refuză să îl vadă pe părinte sau să petreacă timp cu acesta, pentru că a fost victima unui abuz de orice fel din partea părintelui respectiv, iar acest aspect este dovedit prin probele administrate în proces. Instanțele judecătorești au subliniat întotdeauna în hotărârile judecătorești aceste aspecte și distincția între alienare parentală și situațiile în care copilul nu vrea să petreacă timp cu părintele, pentru că acesta l-a agresat sau l-a pus în pericol ori a avut un alt comportament necorespunzător (ex: tentativă de suicid în prezența copilului, relații sexuale în prezența copilului, consum de alcool sau stupefiante etc). Spre deosebire de astfel de cazuri, *în ipoteza alienării parentale copilul nu poate justifica obiectiv refuzul de a se vedea cu părintele alienat.*

Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine care privesc minorii¹⁴ (autoritatea părintească, domiciliul copilului, pensia de întreținere, programul de vizită etc.) pe teritoriul României se realizează conform legislației naționale și internaționale aplicabile.

Principalele acte normative care reglementează această procedură:

- **[Regulamentul \(UE\) nr. 2019/1111](#)** privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și de răspundere părintească (Bruxelles II ter, aplicabil din 1 august 2022);
- ***Convenția de la Haga din 1980*** privind aspectele civile ale răpirii internaționale de copii;

¹⁴ <https://avocatexequatur.ro/recunoasterea-hotararilor-judecatoresti-straine-privitoare-la-minori-pe-teritoriul-romaniei/>

- [Convenția de la Haga din 1996](#) privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea în materie de responsabilitate parentală și de măsuri pentru protecția copiilor;
- [Codul de procedură civilă al României](#), art.1095-1102 privind recunoașterea hotărârilor străine.

Recunoașterea hotărârilor străine din statele membre UE: aceasta **nu este automată**, ci trebuie realizată **pe cale judecătorească** dacă:

- *Există opoziție din partea uneia dintre părți;*
- *Există incompatibilități cu ordinea publică din România.*

Procedura de recunoaștere: se face prin introducerea unei cereri la tribunalul competent din România conform Codului de procedură civilă. Dosarul trebuie să includă hotărârea străină legalizată, traduceri autorizate și dovada definitivării acesteia. Dacă instanța recunoaște hotărârea, aceasta devine executorie pe teritoriul României.

Recunoașterea hotărârilor din state non-UE: se face exclusiv prin instanță conform **Codului de procedură civilă român** (art.1095-1102)¹⁵. **Tribunalul competent:** Tribunalul de pe raza domiciliului părintelui solicitant; Tribunalul București (dacă părțile nu locuiesc în România).

Documente necesare:

- Cererea de recunoaștere a hotărârii străine;
- Copie legalizată a hotărârii străine;
- Dovada că hotărârea este definitivă (certificat de grefă);
- Traducerea autorizată și legalizată a documentelor;
- Actele de identitate ale părților;
- Dovada plății taxei judiciare de timbru.

După soluționarea cererii, instanța va emite o **hotărâre de recunoaștere**, care va fi comunicată autorităților competente pentru aplicare.

¹⁵ <https://coduri.juridice.ro/codul-de-procedura-civila/index.php/category/carte-vii-procesul-civil-international/titulul-iii-eficacitatea-hotararilor-straine/capitolul-i-recunoasterea-hotararilor-straine/>

Executarea hotărârilor străine privind minorii:

Dacă hotărârea stabilește **pensia de întreținere sau programul de vizitare**, aceasta poate fi executată **prin executor judecătoresc**, pe baza **hotărârii recunoscute de instanță**.

Aspecte speciale: Răpirea internațională de minori

Dacă un părinte aduce copilul în România fără consimțământul celuilalt părinte, se aplică **Convenția de la Haga din 1980**. **Autoritatea competentă: Ministerul Justiției** → poate iniția procedurile pentru returnarea copilului în statul său de reședință obișnuit.

Tot în materia protecției drepturilor minorilor, există decizii relevante și edificatoare ale **Curții Constituționale a României** – [CCR](#)¹⁶ respectiv :

- [DECIZIA Nr.277 din 21 martie 2006](#) referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.1 alin. (2) și art.5 alin.(1) din Legea nr.61/1993 privind alocația de stat pentru copii Publicată în Monitorul Oficial nr.348 din 18.04.2006.

Curtea constată că **art.54 alin.2 din Codul familiei și art.45 alin.(1) din Constituție** recunosc copiilor și tinerilor un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor, ceea ce nu poate avea decât semnificația instituirii în sarcina statului a obligației de a le asigura mijloace juridice mai numeroase și mai eficiente decât cele aflate la dispoziția persoanelor fizice mature, în vederea realizării finalității urmărite.

Această consacrare a dreptului copiilor la ocrotire specială corespunde principiilor generale care stau la baza statului român, prevăzute în art.1 alin.(2) din Constituția României, și prevederilor privind ocrotirea copiilor, cuprinse în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în alte pacte și tratate la care România este parte.

- [DECIZIA Nr.495 din 10 mai 2012](#) referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.6 alin.(4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art.6 alin.(4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.008 din 14 noiembrie 2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.7/2007, cu modificările și completările ulterioare, prevederi potrivit cărora: "În cazurile prevăzute la alin.(3) se

¹⁶ <https://www.juridice.ro/653043/refuzul-minorului-in-procedura-de-executare-a-hotararilor-judecatoresti-ccr-respingere.html>

acordă o singură indemnizație, în cuantumul prevăzut de prezenta ordonanță de urgență."

Din interpretarea prevederilor art.1 alin. (1) și a celor ale art.6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.148/2005, Curtea constată că acordarea drepturilor prevăzute de acest act normativ se raportează în primul rând la interesul copilului. De altfel, în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr.148/2005 se menționează că acest act normativ are ca scop îmbunătățirea echilibrului social-economic al familiei, prin susținerea acesteia în vederea creșterii copilului, precum și stimularea creșterii natalității și diminuarea fenomenului de abandon al copiilor. Având în vedere scopul legitim urmărit de legiuitor, s-a instituit o indemnizație unică pentru toate persoanele, fără ca acest criteriu să se supună sistemului contributiv. Indemnizația pentru creșterea copilului este o prestație de asistență socială cu caracter universal, bazată pe principiul solidarității sociale, menită să asigure tuturor familiilor condiții egale de creștere a copiilor.

În același spirit, există și [Decizia nr.26 din 14 noiembrie 2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.20 din 10 ianuarie 2012, prin care s-a statuat că dreptul la indemnizația lunară prevăzută de art.1 alin.(1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.148/2005 a fost stabilit de legiuitor în considerarea și beneficiul copiilor, și nu al părinților, tutorilor, adoptatorilor etc.

- În [Monitorul Oficial, Partea I nr. 488 din 27 mai 2024](#) a fost publicată [Decizia CCR nr.38/2024 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. \(3\) din Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate](#) într-o cauză având ca **obiect** soluționarea cererii privind, între altele, suplinirea consimțământului părintelui de către instanța judecătorească, în vederea deplasării minorului în afara teritoriului României. „*leșirea din România a minorilor, în situația în care există neînțelegeri între părinți cu privire la exprimarea acordului ori unul dintre părinți se află în imposibilitatea de a-și exprima voința, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 30 alin. (2) și (3), se permite numai după soluționarea neînțelegerilor de către instanța de judecată, în condițiile legii.*”

În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată, în esență, că nicio instanță judecătorească nu poate să decadă un părinte din drepturile sale părintești decât pentru cauze bine stabilite. Or, prevederile legale criticate permit instanței judecătorești să se substituie părintelui în exercitarea autorității părintești, ceea ce reprezintă o ingerință a statului în viața de familie, precum și exercitarea discreționară a prerogativelor acestuia, cu încălcarea dispozițiilor constituționale și convenționale cu privire la respectarea vieții private și de familie. Se susține că prevederea legală criticată este

practic o sancțiune la adresa părintelui care își exercită în comun autoritatea părintească împreună cu celălalt părinte, căruia i-a fost încredințat minorul¹⁷.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor **art.2** din Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, orice act juridic emis sau, după caz, încheiat **în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului**.

Interesul superior al copilului se circumscrie dreptului minorului la o dezvoltare fizică și morală normală, la echilibru socioafectiv și la viață de familie, iar acesta este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal. De asemenea, potrivit art.2 alin. (4) din același act normativ, *principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organisme private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești*. Aceste prevederi legale sunt expresia dispozițiilor art. 3 paragraful 1 din Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, potrivit căreia „în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala”. Prin urmare, și în ceea ce privește raporturile dintre părinți și copiii lor minori, *sfera drepturilor care se circumscriu noțiunii de autoritate părintească se referă la acele drepturi care, fiind exercitate numai în raport cu persoana minorului reprezintă îndatoriri juridice, iar nu îndrituiri subiective*, care trebuie exercitate exclusiv cu luarea în considerare a interesului superior al copilului.

În aceste condiții, nu se poate susține că posibilitatea suplinirii consimțământului unuia dintre părinți de către instanța de tutelă, în cazul refuzului de a consimți la deplasarea minorului în străinătate, însoțit de celălalt părinte, este contrară normelor constituționale sau internaționale invocate.

În sensul jurisprudenței Curții Constituționale, *executarea obligațiilor și exercițiul drepturilor civile se întemeiază pe buna-credință*, Codul civil, prin **art.11 și 14**, impunând oricărei persoane fizice sau juridice respectarea ordinii publice și a bunelor moravuri, precum și buna-credință în executarea și exercitarea obligațiilor și drepturilor civile. Art. 14 alin. (2) din Codul civil consacră conceptul de „bună-credință” ca o prezumție legală relativă care valorează până la proba contrarie. În același sens este și **art.12** din Codul de procedură civilă, conform căruia drepturile procesuale trebuie exercitate cu bună-credință potrivit scopului pentru care au fost reglementate și cu respectarea drepturilor celorlalte părți, exercitarea abuzivă atrăgând răspunderea părții pentru prejudiciile morale

¹⁷ <https://www.juridice.ro/737680/ccr-posibilitatea-suplinirii-consimtamantului-unuia-dintre-parinti-de-catre-instanta-de-tutela-constitutionalitate.html>

și materiale cauzate și, totodată, aplicarea unei amenzi judiciare (a se vedea în acest sens [Decizia CCR nr.29 din 16 februarie 2023](#), paragraful 21). Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile **art.57** din [Constituție](#) potrivit cărora cetățenii au obligația să își exercite drepturile cu bună-credință. Astfel, în situația în care părintele căruia nu i s-a încredințat copilul refuză în mod abuziv să își dea consimțământul pentru deplasarea minorului în străinătate se poate formula în instanță o cerere prin care să se solicite instanței judecătorești să suplinească consimțământul acestuia, instanța de judecată urmând să aprecieze în funcție de interesul pe care minorul îl are în efectuarea călătoriei respective, fără ca acest fapt să aibă semnificația restrângerii sferei exercițiului drepturilor părintești ale părintelui căruia nu i-a fost încredințat acesta.

În aceste condiții, nu se poate reține contrarietatea textelor de lege criticate față de dispozițiile constituționale și din actele internaționale invocate, dat fiind faptul că drepturile circumscrise autorității părintești trebuie să se armonizeze cu interesul superior al copilului, care este prioritar. Astfel, cu unanimitate de voturi, Curtea **respinge, ca neîntemeiată**, excepția de neconstituționalitate invocată.

- **DECIZIA CCR nr.200 din 8 aprilie 2025** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 229 alin. (3²) și (3³) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial nr. 665 din 16 iulie 2025¹⁸

Potrivit [art. 107 alin. \(1\) din Codul civil](#), procedurile referitoare la ocrotirea persoanei fizice sunt de competența instanței de tutelă. Or, așa cum a reținut Curtea prin [Decizia nr. 795 din 4 noiembrie 2020](#) (paragrafele 26 și 27), scopul noii reglementări **în materia ocrotirii persoanei fizice a fost acela de a institui în sarcina unei instanțe specializate îndeplinirea unor importante atribuții în materia ocrotirii persoanei fizice**, precum și luarea unor decizii sau soluționarea unor probleme legate de viața persoanei fizice. Dat fiind rolul sporit al tutorelui în cadrul măsurilor de ocrotire a persoanei fizice, atribuit acestuia prin dispozițiile titlului III - Ocrotirea persoanei fizice din Codul civil, legiuitorul a apreciat că este necesar să înlocuiască atribuțiile de control ale autorității tutelare, ca instituție administrativă, subordonată autorității publice locale, cu cele ale unei instanțe specializate, respectiv **instanța de tutelă**. Astfel, Curtea reține că instituția curatei minorului reprezintă o formă de ocrotire a minorului, cu caracter temporar, instituită în cazurile expres reglementate prin lege¹⁹.

În cele ce urmează vom prezenta *aspecte comparative privind procedurile de executare și recunoaștere a hotărârilor judecătorești referitoare la minori și drepturile acestora* în state membre UE.

¹⁸ https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2025/07/Decizie_200_2025.pdf

¹⁹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/299846>

ASPECTE COMPARATIVE

BELGIA

În Belgia, printr-o reformă adoptată și intrată în vigoare în 2006, în [Codul civil](#) au fost introduse unele dispoziții referitoare la executarea *hotărârilor judecătorești privitoare la minori*²⁰.

Astfel, potrivit *art.387³ alin. (1) Cod civil*, atunci când unul dintre părinți refuză să execute o hotărâre judecătorească referitoare la domiciliul copiilor sau dreptul la relații personale, poate fi sesizată instanța de tutelă și familie. Instanța poate lua decizii cu privire la autoritatea părintească sau domiciliul copilului. Fără a aduce atingere urmării penale, instanța poate autoriza partea victimă a încălcării hotărârii să recurgă la măsuri coercitive, stabilind natura acestor măsuri și modalitățile de exercitare a acestora în conformitate cu *interesul superior al copilului* și desemnează, dacă consideră necesar, persoanele împuternicite să însoțească executorul judecătoresc pentru executarea hotărârii sale. Instanța poate aplica o amendă pentru a asigura respectarea hotărârii judecătorești. Decizia pronunțată este executorie.

Potrivit dispozițiilor *art.387³ alin. (3) Cod civil*, în caz de absolută necesitate, autorizarea de a recurge la măsurile coercitive menționate anterior poate fi solicitată prin cerere unilaterală. Partea solicitantă trebuie să anexeze în susținerea cererii toate documentele utile care tind să stabilească că partea care se opune la executarea hotărârii a fost înștiințată să-și respecte obligațiile și că s-a opus executării hotărârii. Cererea este scutită de plata taxei de timbru și se depune la dosarul în care a fost pronunțată hotărârea care nu a fost respectată, cu excepția cazului în care ulterior a fost sesizată o altă instanță - *art. 378³ alin. (3) teza a III-a*. Dispozițiile *art. 387³ din Cod civil* belgian sunt aplicabile și în cazul titlurilor executorii nejurisdicționale - *art.378³ alin. (2) teza a I a din Cod civil* belgian.

În materie procedurală, dispozițiile *art.1253-ter¹ din Codul judiciar* belgian prevăd că în toate cauzele ce țin de *competența instanței de familie* (incluzându-le și pe cele referitoare la minori), la momentul introducerii unei cereri, grefierul informează părțile despre posibilitatea apelării la mediere, conciliere sau orice altă modalitate alternativă de soluționare a litigiilor. În continuare, *art.1253-ter⁶ din Codul judiciar* stipulează că atunci când primește o cerere referitoare la un minor, instanța dispune toate măsurile necesare în vederea efectuării tuturor investigațiilor utile pentru a cunoaște personalitatea minorului și mediul în care este crescut pentru a determina care îi sunt interesele și care sunt cele mai potrivite mijloace educării sale. În cazul în care dosarul nu conține informații suficiente, instanța poate solicita efectuarea unei anchete sociale de către un reprezentat

²⁰ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/article.pl?language=fr&sum_date=&pd_search=2022-03-14&numac_search=2022A30600&page=1&lg_txt=F&caller=list&2022A30600=2&trier=promulgation&view_numac=1804032130fr&dt=CODE+CIVIL&fr=f&choix1=ET

al serviciilor sociale competente și poate cere efectuare unei examinări medico-psihologice cu privire la minor.

În plus, judecătorul poate propune părților în orice moment luarea în considerare a posibilităților de conciliere sau de mediere. În cazul în care părțile sunt de acord, judecătorul poate amâna cauza, astfel încât părțile să poată analiza posibilitatea încheierii unor acorduri sau a găsirii unor soluții prin intermediul medierii, sau cauza poate fi înaintată departamentului de soluționare amiabilă [art.1253ter alin. (3) din Codul judiciar].

În cazul în care părțile ajung la un acord, instanța aprobă acest acord, cu condiția să nu fie în mod evident contrar intereselor copilului [art.1253ter alin. (2) din Codul judiciar]. De asemenea, oricare dintre părți poate să propună recurgerea la mediere, independent de orice procedură judiciară (art.1730 din Codul judiciar). Acordul convenit cu ajutorul mediatorului autorizat poate, de asemenea, să facă obiectul unei confirmări în condițiile menționate anterior.

În cele din urmă, părțile pot consulta în orice situație experți (asistenți sociali, psihologi, pedopsihiatri) pentru a obține o opinie avizată sau pentru a cere numirea unui expert în cadrul procedurii judiciare. În cadrul procedurii menționate anterior, procurorul poate solicita serviciilor sociale informații în legătură cu copiii, iar instanța specializată în dreptul familiei va avea în vedere opiniile exprimate de copii [art.1253^b alin. (6) din Codul judiciar].

Dacă părinții nu pot ajunge la un acord în legătură cu copilul, ajung la un acord parțial sau acordul este contrar intereselor copilului, instanța specializată în dreptul familiei hotărăște în ceea ce privește exercitarea autorității părintești, având în vedere dorințele exprimate de părinți, dar și de către copil în cazul în care acesta are vârsta legală, precum și situația și circumstanțele cauzei. Printre aspectele care pot fi sesizate instanței se numără:

- *exercitarea în comun sau exclusiv al autorității părintești;*
- *locul în care copilul va fi înregistrat cu titlu principal în registrul de evidență a populației (domiciliul);*
- *condițiile de trai ale copilului (în lipsa unui acord și în cazul exercitării autorității părintești în comun, egalitatea în ceea ce privește condițiile de trai ale copilului este de preferat în cazul în care cel puțin unul dintre părinți face o solicitare în acest sens. Dacă aceasta nu este soluția cea mai potrivită, pot fi avute în vedere prelungirea perioadei de vizită sau alte formate. Instanța specializată în dreptul familiei va avea în vedere circumstanțele și interesele specifice ale copilului și ale părinților);*
- *contribuția pentru întreținere (în măsura posibilităților, fiecare părinte trebuie să acopere costurile corespunzătoare în materie de condiții de trai, întreținere, sănătate, supraveghere, educație, formare și dezvoltare).*

Instanța specializată în dreptul familiei poate fi solicitată să se pronunțe și asupra aspectelor referitoare la educația și formarea copilului. De asemenea, părțile pot sesiza instanța cu cereri specifice, precum alocarea perioadelor de vacanță între părinți, partajarea anumitor cheltuieli, înscrierea la școală, etc. Acestea depind de fiecare caz în parte.

Schimbarea domiciliului împreună cu copilul fără informarea celuilalt părinte în acest sens poate afecta condițiile de trai ale copilului, dreptul acestuia de a menține legături personale, etc. În astfel de cazuri, partea care nu a fost notificată sau care nu este de acord poate sesiza instanța specializată în dreptul familiei (**art. 374 și 387bis din Codul civil**) sau, în caz de urgență și atunci când este absolut necesar, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii (*juge des référés*) [**art. 584 alin.4 din Codul judiciar**].

Potrivit **art. 572bis alin. (4) din Codul judiciar**, instanța specializată în dreptul familiei este însărcinată cu soluționarea cererilor având ca obiect exercitarea autorității părintești, condițiile de trai sau drepturile de menținere a legăturilor personale în ceea ce privește copiii minori. Documentele care trebuie anexate la cerere depind de acțiunea intentată.

Anumite cauze care sunt de competența instanței specializate în dreptul familiei, cum ar fi cauzele având ca obiect autoritatea părintească, condițiile de trai sau dreptul de a menține legături personale, sunt considerate ca având caracter urgent prin lege și pot fi introduse pe baza unei cereri *inter partes*, a unei citații sau a unei petiții comune. Astfel de cauze sunt soluționate printr-o *hotărâre provizorie*. Atunci când cauza este introdusă pe baza unei citații, termenul este de cel puțin **2 zile** (conform **art.1035 alin.2 din Codul judiciar**). În alte cauze, audierea inițială trebuie să aibă loc în termen de cel mult **15 zile** de la data depunerii cererii la grefa instanței [**art.1253ter alin. (4) punctul (2) din Codul judiciar**].

În toate cauzele în care sunt implicați copii minori, părțile trebuie să se prezinte personal nu numai la audierea inițială, ci și la audierile în cursul cărora sunt discutate aspecte referitoare la copii și la ședințele de audiere a pledoariilor [**art.1253ter alin. (2) din Codul judiciar**]. În plus, orice minor are dreptul de a fi audiat cu privire la aspectele relevante privind autoritatea părintească, condițiile de trai și dreptul de a menține legături personale [**art.1004 alin. (1) punctul (1) din Codul judiciar**].

Instanța specializată în dreptul familiei care a stabilit perioadele în care copilul poate locui împreună cu fiecare părinte sau care a confirmat dreptul unui părinte sau chiar al unui terț de a menține legături personale cu acesta poate adăuga a posteriori măsuri executorii [**art.387ter alin. (1) punctul (5) din Codul civil**]. Instanța stabilește natura acestor măsuri și modalitățile punerii lor în practică având în vedere interesele copilului și, dacă se consideră necesar, desemnează persoane autorizate pentru a asista executorul judecătoresc în executarea hotărârii. Instanța specializată în dreptul familiei poate fixa daune cominatorii pentru a asigura respectarea hotărârii.

Articolul 15 din [Regulamentul \(CE\) nr. 4/2009](#) al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, **recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere** face trimitere la [Protocolul de la Haga](#) din 23 noiembrie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere²¹. În mod normal, legea aplicabilă este cea a statului în care creditorul își are reședința obișnuită. Cu toate acestea, există norme speciale pentru relațiile între copii și părinți, pentru persoanele cu vârsta sub 21 ani în relațiile lor cu alte persoane decât părinții lor și pentru relațiile între soți și foști soți și între persoane a căror căsătorie a fost anulată. Protocolul cuprinde, de asemenea, o dispoziție care permite părților să desemneze legea aplicabilă.

În plus, [Convenția de la Haga din 24 octombrie 1956](#) privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere față de copii se aplică în relațiile dintre Belgia și un stat care este parte la aceasta fără să fi ratificat Protocolul de la Haga din 23 noiembrie 2007.

BULGARIA

Legislația aplicabilă în materie este *Regulamentul (CE) nr. 2201/2003* al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, *recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești*, precum și [art. 621 din Codul de procedură civilă](#) (în vigoare de la 24 iulie 2007, cu modificările ulterioare).

Astfel, *hotărârile judecătorești referitoare la minori sunt puse executare* în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură civilă. Acesta conține dispoziții explicite privind obligația de a îndeplini sau de a se abține de la anumite acțiuni, precum și privind obligația de a restitui copilul. Punerea în executare a hotărârii judecătorești revine unui executor judecătoresc, ales de solicitant.

Competența generală îi aparține tribunalului districtual în a cărei rază teritorială își are reședința obișnuită cealaltă parte sau, în cazul în care aceasta nu are domiciliu stabil în Bulgaria, cea în a cărei rază teritorială își are reședința obișnuită persoana în cauză sau, în cazul în care partea în cauză nu are reședința obișnuită în Bulgaria, Tribunalul Municipal Sofia.

În cazul în care părinții care trăiesc împreună nu sunt de acord asupra unor probleme referitoare la drepturile părintești, litigiul este înaintat tribunalului districtual, care va audia părinții și, după caz, copiii. Hotărârea judecătorească poate fi atacată în conformitate cu normele generale²².

În cazul în care părinții nu locuiesc împreună și nu pot ajunge la un acord cu privire la persoana căreia i se va încredința copilul, litigiul este soluționat de către tribunalul

²¹ https://e-justice.europa.eu/topics/taking-legal-action/where-and-how/which-countrys-law-applies/be_ro

²² https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/bg_ro

districtual în a cărei rază teritorială își are reședința obișnuită copilul, după audierea acestuia, cu condiția ca acesta să aibă cel puțin 10 ani. Hotărârea judecătorească poate fi atacată în conformitate cu normele generale.

Părinții pot încheia acorduri extrajudiciare privind acordarea și exercitarea drepturilor părintești, precum și modalitățile de contactare a părintelui care nu are drepturi parentale, dar aceste acorduri nu sunt obligatorii din punct de vedere juridic. În pofida existenței unui acord extrajudiciar, oricare dintre părinți poate introduce o acțiune privind drepturile părintești sau modalitățile de contactare a copilului, iar instanța se va pronunța cu privire la modul în care drepturile părintești se exercită din acel moment, indiferent de acordul extrajudiciar. De asemenea, cadrul juridic este același pentru modalitățile de contact al copilului cu părintele care nu are custodia și nu locuiește împreună cu acesta.

În conformitate cu *Legea din 2005 privind medierea*, litigiile de dreptul familiei pot face obiectul *medierii*, dar *acordul la care se ajunge privind drepturile părintești devine obligatoriu din punct de vedere juridic doar după aprobarea explicită de către instanță*, în conformitate cu Codul de procedură civilă.

În cazul în care părinții nu au aceeași reședință, instanța este obligată să emită un ordin privind părintele care va avea drepturile părintești și modul în care va fi menținut contactul cu celălalt părinte. Fără a aduce atingere celor de mai sus, nu există restricții privind încheierea unui acord între părinți cu privire la modalitățile de contact mai extins dintre copil și celălalt părinte, în plus față de practicile obișnuite. Astfel cum s-a convenit în jurisprudență și astfel cum este acceptat în general de către părțile la cauzele matrimoniale, înțelegerile obișnuite referitoare la timpul petrecut de un copil cu celălalt părinte sunt 2 sau mai multe zile nelucrătoare pe lună și un număr fix de săptămâni în timpul vacanțelor școlare.

Deciziile pronunțate de tribunalul districtual pot face obiectul unei căi de atac în fața instanței regionale, în conformitate cu normele generale, în termen de 2 săptămâni de la primirea unei copii a deciziei respective.

Cererile de recunoaștere și punere executare a unei hotărâri judecătorești pronunțate de o instanță străină sau a unei decizii pronunțate de o altă autoritate străină privind exercitarea drepturilor părintești sau restaurarea exercitării drepturilor părintești în caz de deplasare ilicită a unui copil, în conformitate cu [Convenția Europeană din 1980 privind recunoașterea și executarea hotărârilor privind încredințarea copiilor și restabilirea custodiei asupra copiilor](#)²³, se depun la Tribunalul Municipal din Sofia. Instanța organizează o ședință publică cu participarea Ministerului Justiției sau a solicitantului, a părților la decizia sau hotărârea pronunțată în străinătate și a unui procuror. Instanța audiază minorul, dacă acest lucru este solicitat de către *Direcția de protecție socială* a municipiului în care copilul are adresa actuală.

²³ Convenția a fost încheiată la Luxemburg la 20 mai 1980 (ratificată prin lege, Monitorul Oficial nr. 21 din 2003 (SG nr. 104 din 2003) (denumită în continuare „Convenția de la Luxemburg”))

Procedura de recunoaștere și executare a unei hotărâri privind minorii sau a unei decizii se suspendă în următoarele cazuri: este în derulare o acțiune în instanță cu privire la fondul litigiului, iar cauza respectivă a fost introdusă ulterior procedurii în statul în care s-a emis hotărârea sau decizia. Aceeași procedură se aplică atunci când o altă hotărâre sau decizie privind exercitarea drepturilor părintești este în curs de a fi recunoscută și/sau executată de către instanțele bulgare. Instanța competentă este notificată fără întârziere, iar judecătorul trebuie să se pronunțe în termen de o lună de la comunicare.

Hotărârea judecătorească trebuie să fie pronunțată în termen de o lună de la data introducerii cererii. Hotărârea poate fi atacată la Curtea de Apel din Sofia, a cărei hotărâre este definitivă.

Procedura se aplică, de asemenea, *cererilor de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești pronunțate după deplasarea unui copil* în cazul în care decizia constată că deplasarea a fost ilegală. Recunoașterea și executarea unei hotărâri emise într-un alt stat care este parte la Convenția de la Luxemburg se respinge în temeiul articolelor 8 și 9, în cazul în care condițiile prevăzute la art. 10 alin. (1) din convenție sunt îndeplinite și acceptate numai în măsura în care aceasta este executorie în statul în care a fost aprobată. Aceeași procedură se aplică în cazurile în care se aplică Convenția privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia responsabilității părintești și a măsurilor de protecție a copiilor.

CEHIA

În Republica Cehă, este necesară depunerea unei cereri în instanță pentru ***executarea unei hotărâri referitoare la îngrijirea unui minor***. Procedura aplicată pentru executarea unei astfel de hotărâri judecătorești face obiectul [Legii nr. 292/2013 privind procedurile judiciare speciale](#) (cu modificările ulterioare).

În cadrul aceste proceduri, ***competența*** îi revine instanței de prim grad de jurisdicție, adică *instanței districtuale* (Tribunalul districtual din Praga, Tribunalul municipal din Brno) în a cărei rază teritorială se află reședința copilul minor, pe baza unui acord între părinți sau a unei hotărâri judecătorești sau a altor fapte decisive. Cererea trebuie să conțină toate informațiile necesare (ex: părțile îndreptățite și părțile obligate, domeniul de aplicare și conținutul obligației părții obligate, precum și termenul de respectare a obligației și dispozițiile aplicabile ale așa-numitului titlu executoriu – *hotărârea care va fi executată*).

Înainte de a dispune executarea unei hotărâri, instanța, în cazul în care consideră că există motive speciale în acest sens și/sau în cazul în care părțile obligate nu au fost informate cu privire la consecințele nerespectării unei obligații, poate să ceară părții obligate să se conformeze hotărârii sau acordului și să o informeze cu privire la

modalitățile de executare a hotărârilor: *prin impunerea unor amenzi sau retragerea autorității părintești.*

De asemenea, instanța poate solicita autorității competente pentru protecția socială și juridică a minorului să determine partea obligată să se conformeze obligațiilor sale, fără a fi necesar să se dispună executarea hotărârii.

În cazul în care persoana în cauză nu își îndeplinește obligația chiar și după ce a primit instrucțiuni din partea instanței, aceasta din urmă va dispune executarea hotărârii prin impunerea unei amenzi, acest lucru putând fi realizat în mod repetat. Cuantumul amenzilor individuale nu pot depăși 50 000 CZK. Alte măsuri pe care instanța le poate dispune includ o întâlnire cu un mediator, o întâlnire cu un expert în psihologie pediatrică sau stabilirea unui plan pentru un regim de aclimatizare treptată pentru a facilita relaționarea treptată dintre copil și o persoană care are dreptul să fie în relație cu acesta.

În cazul în care, în ciuda punerii în aplicare a măsurilor, obligațiile nu sunt respectate sau în cazul în care din circumstanțe reiese clar că această abordare nu a dus la respectarea obligațiilor, *instanța va dispune, în cazuri excepționale, executarea unei hotărâri de a retrage copilul de la persoana cu care copilul nu ar trebui să fie în relație*, în conformitate cu acest acord sau hotărâre. Hotărârea prin care s-a dispus deplasarea copilului va fi prezentată părții obligate doar în timpul punerii în aplicare.

Tot în acest sens, *Legea privind procedurile judiciare speciale (Legea nr. 292/2013)*, astfel cum a fost modificată) prevede o **decizie preliminară specială** în cazul în care minorului îi lipsește îngrijirea corespunzătoare, indiferent dacă există sau nu o persoană care are dreptul să aibă grijă de copil, sau în cazul în care viața copilului, dezvoltarea normală a acestuia sau alte interese importante ale acestuia sunt grav amenințate sau au fost perturbate.

În acest caz, ***o instanță judecătorească, prin intermediul unei decizii preliminare pe care o poate impune doar printr-o cerere adresată de o autoritate pentru protecția socială și juridică a copilului, va reglementa relațiile minorului pentru o perioadă determinată***, prin faptul că dispune ca respectivul copil să fie plasat într-un mediu adecvat menționat în hotărâre. O astfel de decizie preliminară stabilește că un minor poate să fie plasat într-o familie substitutivă pentru o perioadă provizorie în care părintele nu poate avea grijă de copil din motive grave sau, după expirarea acesteia, să fie plasat în îngrijire înainte de adoptare. De asemenea, printr-o astfel de decizie preliminară se poate obține consimțământul părinților pentru adopție sau se poate stabili că nu este necesar consimțământul părinților pentru adopție. *Instanța va decide cu privire la o cerere de pronunțare a unei decizii preliminare, fără întârziere, dar cel târziu în termen de 24 de ore de la depunerea sa. Hotărârea va fi executată imediat după pronunțare, în timp ce instanța va coopera în acest sens cu autoritățile publice competente.*

Cu condiția respectării condițiilor desemnate, la cererea părinților, o instanță judecătorească poate să decidă în special cu privire la următoarele chestiuni legate de relațiile dintre părinți și copii:

- *drepturile de natură personală (de exemplu, dreptul de a stabili numele și prenumele copilului sau de a da consimțământul pentru adopția copilului);*
- *îngrijirea copilului și reglementarea comunicării cu copilul;*
- *formele alternative de îngrijire a copilului (de exemplu, serviciile de custodie, încredințarea copilului unei alte persoane, asistenții maternali, centrele de plasament);*
- *obligațiile de întreținere și de asistență;*
- *reprezentarea și administrarea bunurilor copilului, consimțământul pentru acțiuni în justiție introduse de către copil;*
- *în ceea ce privește chestiunile importante pentru copil, în cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord (chestiuni importante sunt considerate a fi în special stabilirea locului de reședință și selectarea tipului de educație sau a unui loc de muncă pentru copil, însă nu și procedurile medicale normale și procedurile similare).*

De cele mai multe ori, o instanță este aceea care va stabili în grija cui se va încredința copilul și, eventual, se va pronunța cu privire la o reglementare a comunicării cu minorul, la întreținerea și sprijinirea acestuia.

Mai mult, o *hotărâre judecătorească privind îngrijirea minorilor* reprezintă o condiție esențială pentru soluționarea divorțului părinților. Atunci când se pronunță, instanța va examina interesul copiilor. Instanța încearcă să obțină acordul reciproc a părinților acest lucru fiind necesar în **interesul copilului**²⁴.

O cerere care se referă la drepturile și obligațiile părintești trebuie depusă la instanța districtuală (la Praga, Tribunalul districtual, la Brno, Tribunalul municipal) în a cărei rază teritorială se află reședința copilul minor, iar dacă acesta nu are domiciliu stabil, la instanța districtuală pe a cărei rază teritorială locuiește copilul. În ceea ce privește copiii minori, instanța se pronunță chiar și în cazul în care nu a fost depusă nicio cerere.

Cerințele în materie de cereri privind minorii depind de tipul acesteia. Cu toate acestea, cererea trebuie să indice întotdeauna numele, prenumele și adresa participanților, numerele de identificare ale participanților și ale reprezentanților acestora, o prezentare a faptelor semnificative, o indicație a elementelor de probă pe care se bazează reclamantul și trebuie să reiasă clar dorința reclamantului și instanța judecătorească căreia i se adresează cererea.

O cerere trebuie să conțină toate documentele importante referitoare la chestiunea în cauză, de exemplu, certificatul de naștere, certificatul de căsătorie, orice hotărâri judecătorești anterioare referitoare la copil și alte documente similare. Cererea trebuie să fie depusă în format tipărit într-un număr corespunzător de exemplare, dintre care un

²⁴ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/cz_ro

exemplar va rămâne la instanță; fiecare participant va primi un exemplar, dacă este necesar.

O instanță judecătorească poate plasa copilul în grija unuia dintre părinți sau poate dispune exercitarea autorității părintești de către ambii părinți sau custodia comună. De asemenea, instanța poate să plaseze minorul în îngrijirea unei alte persoane decât părinții săi, dacă acest lucru este necesar în interesul copilului. Instanța va ține seama de personalitatea copilului, în special de talentele și capacitățile sale în ceea ce privește posibilitățile de dezvoltare, precum și de stilul de viață al părinților, de orientarea emoțională și de istoricul minorului, de capacitatea fiecăruia dintre părinți de a asigura creșterea, de stabilitatea actuală și anticipată a mediului educațional în care ar trebui să trăiască copilul, precum și de legăturile emoționale ale acestuia cu frații, bunicii sau alte rude și cu alte persoane decât rudele. Instanța va lua întotdeauna în considerare care părinte a avut grijă de copil până în prezent și a acordat o atenție specială educației sale emoționale, intelectuale și morale, precum și care părinte îi oferă minorului oportunități mai bune pentru dezvoltarea armonioasă și în condiții bune de sănătate.

De asemenea, *instanța se va axa pe dreptul copilului la îngrijire din partea ambilor părinți și la menținerea unui contact direct cu aceștia*, pe dreptul celui alt părinte căruia nu i se va încredința copilul de a primi informații periodice referitoare la copil, luând în considerare și capacitatea părintelui de conveni cu celălalt părinte asupra aspectelor legate de educația copilului. De asemenea, ***instanța poate decide să aprobe un acord între părinți***, cu excepția cazului în care este clar că metoda stabilită de exercitare a răspunderii părintești nu este în conformitate cu interesul copilului.

În cazul în care părinții unui copil minor care nu are capacitate juridică deplină nu locuiesc împreună și în cazul în care nu ajung la un acord asupra normelor de îngrijire pentru un copil, instanța va decide asupra acestui aspect fără a fi necesară transmiterea unei cereri. Instanța va respecta normele similare pentru luarea deciziilor privind îngrijirea copilului în caz de divorț al părinților săi.

Părintele care are copilul în îngrijire și celălalt părinte vor decide împreună modul în care părintele care nu are în îngrijire copilul va fi comunica cu acesta. Dacă părinții nu pot ajunge la un acord sau dacă acest lucru este necesar în conformitate cu interesul pentru creșterea copilului și relațiile din cadrul familiei, ***instanța va reglementa legăturile dintre părinte și copil***. În cazurile justificate, *instanța poate determina locul în care părintele și copilul pot intra în contact. Dacă este necesar, în interesul copilului, instanța va limita dreptul unui părinte la o relație personală cu copilul și/sau va interzice o astfel de relație.*

În cazul în care situația se schimbă, instanța își va modifica hotărârea referitoare la executarea obligațiilor și drepturilor care decurg din răspunderea părintească, chiar și fără transmiterea unei cereri.

Pentru a proteja interesele minorului, în cadrul procedurilor privind îngrijirea unui copil minor, instanța va orienta părinții în vederea găsirii unei soluții de ***conciliere***.

Astfel, instanța poate obliga părinții să participe la reuniuni de mediere sau de conciliere extrajudiciare sau la terapie familială, pentru o perioadă de cel mult 3 luni, sau îi poate obliga să stabilească reuniuni cu un expert în psihologie pediatrică.

În plus, **părinții pot recurge la serviciile centrelor de consiliere maritală și familială care oferă ajutor prin intermediul psihologilor și asistenților sociali calificați.** De asemenea, o autoritate pentru protecția socială și juridică a copiilor poate convinge sau educa un părinte care nu respectă drepturile copilului sau ale celuilalt părinte (de exemplu, dreptul la îngrijire, dreptul la contact periodic) cu privire la legislația și la consecințele comportamentului său. Mai mult, o autoritate pentru protecția socială și juridică a copiilor poate obliga părinții să apeleze la consiliere de specialitate dacă nu sunt capabili să soluționeze problemele legate de educația copilului fără consiliere din partea unor experți, în special în litigii privind modificarea drepturilor de educație sau de vizitare a copilului.

Mai mult, o instanță judecătorească poate începe procedurile în materie de îngrijire a unui copil minor chiar și în cazul în care nu a fost depusă nicio cerere. Utilizând o decizie preliminară, chiar și înainte de pronunțarea unei decizii pe fondul cauzei, dacă acest lucru este necesar pentru reglementarea provizorie a relațiilor dintre participanți sau în cazul în care există temerea că executarea unei hotărâri judecătorești este pusă în pericol, instanța poate să oblige un participant la procedură la plata pensiei alimentare esențiale și/sau să încredințeze copilul în îngrijirea unuia dintre părinți sau a unei alte persoane desemnate de instanță. În general, decizia preliminară este pronunțată în baza unei cereri, însă, dacă este posibilă începerea procedurii pe fondul cauzei (și, prin urmare, procedurile referitoare la îngrijirea unui copil minor) fără nicio cerere, decizia preliminară poate fi pronunțată fără a fi necesară transmiterea unei cereri.

*Instanța care este competentă pentru procedura privind minorii este responsabilă pentru pronunțarea deciziei preliminare, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. **O cerere pentru pronunțarea unei decizii preliminare trebuie să cuprindă cerințele prevăzute în secțiunea 42 punctul (4) și în secțiunea 75 din Codul de procedură civilă** ([Legea nr. 99/1963](#), astfel cum a fost modificată), ceea ce înseamnă în special:*

- *informații privind instanța la care se depune cererea;*
- *persoana care depune cererea și la ce anume se referă, ceea ce înseamnă o prezentare a faptelor care ar putea justifica o astfel de cerere de pronunțare a unei decizii preliminare astfel cum au fost propus;*
- *ce ar trebui să se obțină prin cerere, mai precis ce fel de decizie preliminară urmărește reclamantul;*
- *prezentarea faptelor care sunt necesare pentru reglementarea relațiilor participanților sau dacă există preocupări cu privire la punerea în pericol a executării hotărârii judecătorești și, de asemenea, o indicație a datei la care a fost redactată cererea și semnată de reprezentantul acesteia.*

Documentele la care se referă reclamantul trebuie anexate la cerere. În general, în ceea ce privește deciziile preliminare, pentru a asigura obținerea de despăgubiri pentru prejudicii sau alte pierderi care ar putea apărea ca urmare a pronunțării unei decizii preliminare, reclamantul trebuie să depună, cel mai târziu în aceeași zi în care a prezentat cererea instanței, o **garanție financiară** la o valoare determinată.

Cu toate acestea, în cazul unei decizii preliminare în materie de întreținere și de asistență sau al unei decizii preliminare pe care instanța o poate executa fără nicio cerere, depunerea unei garanții nu este necesară.

Instanța va decide asupra unei decizii preliminare fără întârziere. În cazul în care nu există niciun pericol de neîndeplinire a obligațiilor de plată, ea poate decide asupra unei cereri de decizie preliminară în termen de 7 zile de la data la care a fost transmisă. Instanța se va pronunța fără a audia părțile. În cazul în care se pronunță cu privire la o decizie preliminară, instanța va obliga reclamantul să depună în instanță o cerere pentru inițierea unei proceduri special în termenul impus acestuia. De asemenea, instanța poate să decidă dacă o decizie preliminară va dura numai pentru o anumită perioadă de timp.

Instanțele districtuale sunt tribunale de primă instanță pentru gestionarea drepturilor și obligațiilor care decurg din răspunderea părintească. Instanțele regionale (sau Tribunalul municipal din Praga) decid cu privire la căile de atac formulate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele de primă instanță. *O cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești poate fi introdusă în termen de 15 zile de la primirea hotărârii scrise de către instanța a cărei hotărâre este atacată și, cu excepția cazului în care este interzis prin lege* (de exemplu, nu se poate introduce o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești de aprobare a acordului dintre părinți cu privire la îngrijirea copiilor). De asemenea, o cale de atac este considerată ca fiind depusă la timp chiar și după expirarea perioadei de **15 zile** dacă apelantul a respectat informațiile incorecte primite de la Curtea de Apel.

Trebuie subliniat faptul că *unele hotărâri judecătorești pot fi executorii provizorii* – astfel, acestea pot fi aplicate chiar dacă s-a formulat apel împotriva acestora. Drept exemplu, deciziile de impunere a executării întreținerii și deciziile de prelungire a duratei unei măsuri educaționale prin care copilul a fost temporar luat din întreținerea părinților sau a unei alte persoane sunt executorii provizorii.

Hotărârile în cauzele privind minorii / în materie matrimonială pronunțate de instanțe din statele membre ale UE **sunt recunoscute - fără a fi necesară vreo procedură specială** - de Republica Cehă în conformitate cu *Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 („Regulamentul nr. 2201/2003”) și cu [Regulamentul \(UE\) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în](#)*

materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii („Regulamentul 2019/1111”).

În temeiul [Regulamentului CE nr. 2201/2003](#), orice persoană care are un interes legitim poate apela la o instanță cu o cerere privind pronunțarea unei hotărâri privind recunoașterea sau nerecunoașterea acesteia. În Republica Cehă, pentru astfel de proceduri în primă instanță, sunt competente instanțele districtuale (instanțele districtuale din Praga, Tribunalul municipal din Brno). Instanța competentă este tribunalul pe a cărui rază teritorială se află domiciliul reclamantului, în caz contrar instanța districtuală în a cărei rază teritorială s-a produs sau s-ar putea produce situația pentru care este importantă recunoașterea. În temeiul *Regulamentului UE 2019/1111*, orice parte interesată poate solicita pronunțarea unei hotărâri prin care să se constate absența motivelor de refuz al recunoașterii. În Republica Cehă, pentru astfel de proceduri în primă instanță, sunt competente instanțele districtuale (instanțele districtuale din Praga, Tribunalul municipal din Brno).

Înainte ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțate într-un alt stat membru să poată fi executată în Republica Cehă, aceasta trebuie să fie declarată executorie în conformitate cu o procedură specială în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003 menționat mai sus. În Republica Cehă, ***o cerere de încuviințare a executării se înaintează instanței districtuale competente la nivel local*** (instanțele districtuale din Praga, Tribunalul municipal din Brno). Competența locală este determinată în conformitate cu Regulamentul nr. 2201/2003 în funcție de reședința obișnuită a persoanei împotriva căreia se solicită executarea sau în funcție de locul obișnuit de reședință a copilului. În cazul în care niciunul dintre aceste locuri nu se găsește în statul membru în care va avea loc executarea, competența la nivel local va fi stabilită în funcție de locul de executare a hotărârii.

*O hotărâre privind dreptul de a intra în contact cu copilul și o hotărâre prin care se dispune înapoierea unui copil, pronunțată în temeiul **art.11 alin. (8) din Regulamentul nr. 2201/2003** este executorie într-un alt stat membru, în conformitate cu **art. 41 și 42 din Regulamentul nr. 2201/2003**, fără să fie necesară o hotărâre de încuviințare a executării și fără să fie posibil să se opună recunoașterii sale, în cazul în care hotărârea a fost certificată în statul membru de origine, utilizând formularul standardizat care figurează în anexa la Regulamentul nr. 2201/2003.*

Cererile de recunoaștere sau nerecunoaștere a unei hotărâri judecătorești și declarațiile referitoare la o hotărâre ca fiind executorie trebuie însoțite de o copie a hotărârii care îndeplinește condițiile necesare pentru recunoașterea caracterului autentic al acestuia (de exemplu, un duplicat sau o copie certificată a hotărârii) și certificarea în conformitate cu articolul 39, emis de autoritatea competentă din statul membru în care a fost pronunțată hotărârea, utilizând formularul standardizat care figurează în anexa la Regulamentul nr. 2201/2003.

În cazul unei hotărâri pronunțate în lipsă, trebuie prezentate, de asemenea, originalul sau o copie certificată a documentului care confirmă faptul că cererea de sesizare a instanței sau alt document similar i-a fost comunicat sau notificat pârâtului sau un document care arată că pârâtul a acceptat hotărârea fără echivoc. În lipsa depunerii acestor documente, procedura va fi adoptată în conformitate cu **art.38 alin.(1) din Regulamentul CE nr. 2201/2003**.

În temeiul Regulamentului UE 2019/1111, hotărârile pronunțate într-un stat membru în materia răspunderii părintești și care sunt executorii în acel stat membru sunt executorii și în Republica Cehă fără să fie necesară încuviințarea executării.

Hotărârile de acordare a dreptului de vizită a copiilor și hotărârile pronunțate în temeiul art. 29 alin. (6), în cazul în care este necesară înapoierea copilului, care sunt certificate în statul membru de origine utilizând certificatul prevăzut în anexa la Regulamentul 2019/1111, sunt recunoscute în alte state membre în temeiul art.43 din Regulamentul 2019/1111, fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură specială și fără a fi posibil să se opună recunoașterii lor, cu excepția cazului în care se constată că hotărârea este ireconciliabilă cu o hotărâre ulterioară, astfel cum se menționează la articolul 50, și numai în măsura în care este ireconciliabilă.

Hotărârile de acordare a dreptului de vizită a copiilor și hotărârile pronunțate în temeiul art. 29 alin. (6), în cazul în care este necesară înapoierea copilului, care sunt certificate în statul membru de origine utilizând certificatul prevăzut în anexa la Regulamentul 2019/1111, sunt recunoscute în alte state membre în temeiul art. 43 din Regulamentul 2019/1111, fără a fi necesară vreo hotărâre de încuviințare a executării.

În scopul recunoașterii și executării în temeiul Regulamentului UE 2019/1111, *este necesar să se transmită o copie a hotărârii judecătorești, care îndeplinește condițiile necesare pentru recunoașterea autenticității sale, precum și certificatul relevant* menționat la art. 36 sau art.47, eliberat de autoritatea competentă a statului membru în care a fost pronunțată hotărârea, utilizând certificatul prevăzut în anexa la Regulamentul 2019/1111.

ESTONIA

Instanțele judecătorești se pronunță asupra unor chestiuni în materie de **familie/minori** în cadrul unor proceduri necontencioase potrivit [Codul de procedură civilă](#) (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*)²⁵.

²⁵ Codul de procedură civilă (RT I 2005, 26, 197; RT I, 21.6.2014, 58): <https://www.riigiteataja.ee/akt/121062014058?leiaKehtiv>.

În cadrul unei **proceduri urgente privind un minor**, instanțele se pot pronunța numai cu privire la o cerere privind *obligățiile de întreținere* împotriva unui părinte care este separat de un copil minor²⁶.

Chestiunile în materie de încredințare nu pot fi soluționate în cadrul unei proceduri simplificate. Cu toate acestea, aspectele legate de încredințare reprezintă vor fi prezentate în cadrul unor proceduri necontencioase și, prin urmare, diferă de o acțiune ordinară. În ceea ce privește aspectele judecate în cadrul unor proceduri necontencioase, instanța stabilește faptele și colectează probele necesare în acest scop, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. Instanța nu este obligată să țină seama de cererile formulate sau de faptele prezentate de părțile din cadrul procedurii și nici de evaluarea faptelor de către acestea, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. Cerințele în ceea ce privește întocmirea proceselor-verbale și comunicarea documentelor sunt, de asemenea, mai puțin stricte. În ceea ce privește chestiunile în materie de încredințare, instanțele pot aplica măsuri care să reglementeze exercitarea drepturilor de custodie asupra copilului sau de vizitare a acestuia și în timpul procedurilor sau pentru a asigura respectarea ulterioară a acordurilor.

Instanța poate aplica măsuri asigurătorii sau măsuri provizorii dacă există motive potrivit cărora neaplicarea măsurilor ar putea îngreuna sau ar face imposibilă executarea unei hotărâri. Măsurile provizorii de protecție juridică în cadrul unei proceduri necontencioase de dreptul familiei pot fi aplicate de orice instanță în a cărei rază teritorială trebuie aplicată măsura relevantă. Printre exemplele de măsuri se numără predarea unui minor celuilalt părinte sau executarea unei obligații legale de întreținere, inclusiv posibilitatea de a solicita părâtului să plătească pensie de întreținere pe parcursul desfășurării procedurii sau să furnizeze o garanție în acest scop.

Competența instanțelor de judecată include aspecte legate de dreptul părinților de a menține legături personale cu copiii, modificări în ceea ce privește drepturile privind încredințarea, restabilirea drepturilor privind încredințarea, obligația de a plăti o pensie de întreținere și modificări ale cuantumului pensiei de întreținere la cererea unui părinte.

Litigiile în materie de familie/ drepturi minori sunt soluționate de instanțele regionale. În cazul litigiilor legate de drepturile privind **încredințarea**, solicitantul trebuie să depună o cerere la instanța regională pentru pronunțarea unei hotărâri în cadrul unei proceduri necontencioase. Cererea trebuie depusă la instanța regională care are competență la locul de reședință al copilului.

În cerere trebuie menționate: denumirea instanței, identitatea solicitantului, a persoanei vizate de cauză și a copiii acesteia, precum și cererea solicitantului, exprimată în mod clar. În cerere trebuie să menționeze, de asemenea, faptele, iar solicitantul trebuie să enumere și să furnizeze elementele de probă pe care le are la dispoziție. Cererea

²⁶ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/ee_ro

trebuie semnată de solicitant sau de un reprezentant al acestuia. În cazul în care cererea este semnată de un reprezentant, trebuie să se includă, de asemenea, un document de autorizare sau un alt document care să ateste drepturile de reprezentare ale acestuia.

Cererea și documentele justificative trebuie prezentate instanței în scris și în limba estonă. În cazul în care o cerere, o petiție, o cale de atac sau o obiecție înaintată instanței de către o parte la procedură nu este formulată în limba estonă, instanța solicită persoanei care o depune să furnizeze o traducere în limba estonă într-un termen stabilit.

Chestiunile care implică stabilirea drepturilor unui părinte față de copil și a programului de vizitare, și anume chestiuni în materie de încredințare, pot fi, de asemenea, soluționate în cadrul unei proceduri contencioase, în cazul în care acest lucru se solicită în cadrul unei acțiuni de divorț sau în coroborare cu plata pensiei de întreținere.

Părinții cu drepturi privind încredințarea minorului pot organiza exercitarea în comun a dreptului de reprezentare în mod liber, însă orice modificare a drepturilor privind încredințarea, inclusiv încetarea exercitării autorității părintești în comun, este posibilă numai prin intermediul instanțelor. Chestiunile în materie de încredințare sunt abordate și stabilite în instanță, având caracter juridic obligatoriu.

Atunci când examinează chestiunile referitoare la minor, instanța ține seama în primul rând de *interesul superior al copilului*, având în vedere toate circumstanțele, precum și interesul legitim al persoanelor în cauză. Litigiile privind minorii sunt chestiuni de drept al familiei, care sunt judecate de instanțe în cadrul unor proceduri necontencioase și care se soluționează prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești. Pentru a-și stabili drepturile în legătură cu un minor, părintele trebuie să depună o cerere în instanță²⁷.

Părinții pot utiliza, de asemenea, **serviciul național de mediere familială**²⁸ pentru a ajunge la un **acord**. Serviciul național de mediere familială se adresează părinților care s-au separat sau sunt în curs de separare, care au unul sau mai mulți copii minori împreună și care nu au ajuns la un acord cu privire la aspectele legate de condițiile de trai ale copilului (cum ar fi modalitățile de contact sau întreținerea).

Serviciul național de mediere familială este gratuit pentru părinți; pentru a avea acces la aceasta, părinții trebuie să contacteze **Consiliul pentru asigurări sociale** ([Sotsiaalkindlustusamet](https://sotsiaalkindlustusamet)). Rezultatul procesului de mediere familială este un acord privind filiația semnat de părinți. **Un acord privind filiația aprobat de Consiliul pentru asigurări sociale reprezintă un titlu executoriu**. Rolul autorităților locale atunci când părinții apelează la serviciul de mediere familială este de a-i sprijini și a-i consilia.

²⁷ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/ee_ro

²⁸ <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/en/child-and-adult-need-help/child-protection-and-family-support/family-mediation>

Atunci când stabilește **procedura de menținere a legăturilor personale cu copilul**, instanța acționează, de asemenea, ca organism de **conciliere** în cadrul procedurilor judiciare, solicitând un acord între părinți cu privire la menținerea legăturilor personale cu copilul. Instanța audiază părțile în cauză cât mai curând posibil și le atrage atenția asupra posibilității de a recurge la ajutorul unui consilier familial, în special pentru a ajunge la o poziție comună privind încredințarea și responsabilitatea asupra copilului. Instanța poate suspenda procedura referitoare la copil în cazul în care o astfel de acțiune nu implică o întârziere care ar afecta interesul superior al copilului și dacă părțile în cauză sunt dispuse să inițieze consultări în afara procedurilor judiciare sau în cazul în care instanța consideră, din alte motive, că ar putea exista o modalitate de soluționare a cauzei prin intermediul unui acord între părți.

Un părinte obține dreptul de exercitare exclusivă a **autorității părintești** în cazul în care a solicitat unei instanțe, în cadrul unei proceduri necontencioase, să i se transfere parțial sau integral acest drept. De obicei, un părinte solicită acest transfer atunci când părinții care exercită în comun autoritatea părintească sunt separați permanent sau nu doresc să exercite în comun autoritatea părintească în viitor.

De asemenea, un părinte exercită drepturi exclusive privind încredințarea atunci când drepturile privind încredințarea sunt deținute în comun de către părinți, dar drepturile unuia dintre părinți au fost suspendate. În cazul în care se suspendă autoritatea părintească exclusivă asupra copilului unuia dintre părinți în temeiul unei legi sau al unei hotărâri judecătorești și nu există niciun motiv pentru a considera că temeiurile care stau la baza suspendării vor înceta să existe, instanța încredințează copilul celuilalt părinte, dacă acest lucru este în interesul superior al copilului.

Tot în acest sens, instanța încredințează copilul celuilalt părinte în cazul în care părintele care deține autoritatea părintească exclusivă a decedat sau a fost decăzut din drepturile sale de exercitare a autorității părintești, cu excepția cazului în care acest lucru contravine interesului superior al copilului.

*În cazul în care părinții care exercită autoritatea părintească în comun nu reușesc să ajungă la un **acord*** în ceea ce privește o chestiune importantă pentru copil, la solicitarea unuia dintre părinți, instanța poate acorda putere de decizie în acest sens unui singur părinte. În cazul transferului puterii de decizie, o instanță poate limita exercitarea acesteia sau poate impune obligații suplimentare pentru părintele care exercită acest drept.

O *hotărâre referitoare la minori* pronunțată în cadrul unei proceduri necontencioase prezintă toate elementele unei hotărâri judecătorești pronunțate în cadrul unei proceduri contencioase, cu excepția cazului în care legea prevede altfel. **O cale de atac poate fi formulată împotriva unei hotărâri de încredințare** în conformitate cu dispozițiile generale care reglementează căile de atac, în cazul în care reclamantul constată că hotărârea instanței de prim grad de jurisdicție se bazează pe o încălcare a unei dispoziții juridice (de exemplu, în cazul în care instanța de prim grad de jurisdicție a

pus în mod incorect în aplicare o dispoziție juridică de drept material sau de drept procedural). Având în vedere motivele expuse anterior, un recurs poate fi introdus și la Curtea Supremă.

În cauzele necontencioase de dreptul familiei, instanța pronunță o hotărâre care are caracter executoriu din momentul intrării sale în vigoare, cu excepția cazului în care legea prevede altfel.

*O hotărâre pronunțată într-o procedură necontencioasă are valoarea unui titlu executoriu. În cazul în care debitorul nu se conformează în mod voluntar hotărârii de încredințare, aceasta este executată pe baza unei cereri din partea reclamantului în cadrul **procedurii de executare**. În acest scop, reclamantul trebuie să depună o cerere la executorul judecătoresc din locul în care debitorul își are domiciliul sau reședința ori în care se află activele debitorului. Într-o chestiune legată de **dreptul de vizită, executorul judecătoresc va colabora, în cadrul procedurilor de executare, cu un reprezentant al administrației locale de la locul de reședință al copilului sau, în cazuri excepționale, de la locul de reședință al persoanei în culpă**, care are experiență în ceea ce privește interacțiunea cu copiii.*

Dacă este necesar, executorul judecătoresc poate recomanda administrației locale plasarea temporară a copilului într-o unitate de asistență socială. În cazul în care persoana obligată împiedică punerea în executare, aceasta poate face obiectul plății unei penalități cu titlu cominatoriu.

În conformitate cu Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii, o hotărâre pronunțată într-un stat membru este recunoscută în celelalte state membre fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură specială. Regulamentul se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei.

O hotărâre privind exercitarea răspunderii părintești față de un copil pronunțată într-un stat membru, care este executorie în statul membru respectiv și care a fost comunicată, va fi executată într-un alt stat membru atunci când, la cererea oricărei părți interesate, aceasta a fost declarată executorie în respectivul stat. În acest scop, cererea de încuviințare a executării trebuie depusă în instanță.

Instanța la care trebuie depusă cererea trebuie să aibă competență în materie matrimonială și familială.²⁹ Partea care solicită sau contestă recunoașterea unei hotărâri judecătorești ori solicită încuviințarea executării trebuie să prezinte: - o copie a hotărârii care întrunește condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității acesteia și certificatul privind hotărârea judecătorească în materia răspunderii părintești. Formularul care

²⁹ [Regulamentul Bruxelles IIb - chestiuni în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești \(reformare\) | Portalul european e-Justiție](#)

trebuie completat este disponibil la adresa web: [Regulamentul Bruxelles IIb – Formulare-tip în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești](#) | eJustice Portal

O hotărâre judecătorească pronunțată în materia răspunderii părintești nu este recunoscută:

- în cazul în care recunoașterea contravine în mod evident ordinii publice din statul membru în care se solicită recunoașterea, luând în considerare interesul superior al copilului;
- hotărârea a fost pronunțată în lipsă în cazul în care actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost notificat sau comunicat persoanei absente în timp util și într-un mod care să îi permită să își pregătească apărarea, cu excepția cazului în care se stabilește că persoana respectivă a acceptat hotărârea în mod neechivoc;
- la solicitarea oricărei persoane care susține că hotărârea se opune exercitării răspunderii sale părintești, în cazul în care hotărârea a fost pronunțată fără ca această persoană să fi avut posibilitatea de a fi ascultată;
- aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată ulterior în materia răspunderii părintești în statul membru în care se solicită recunoașterea;
- aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată ulterior în materia răspunderii părintești într-un alt stat membru sau în statul terț în care copilul își are reședința obișnuită, cu condiția ca hotărârea ulterioară să îndeplinească condițiile necesare pentru recunoașterea sa în statul membru în care se solicită recunoașterea sau
- nu a fost respectată procedura prevăzută la art.82 din Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului.

Partea care solicită sau contestă recunoașterea unei hotărâri judecătorești ori solicită încuviințarea executării trebuie să prezinte:

- o copie a hotărârii care întrunește condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității acesteia și
- certificatul privind hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești prevăzut la art. 36 din Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului.

Legea estonă privind dreptul internațional privat (Rahvusvahelise eraõiguse seadus)³⁰ prevede că relațiile familiale dintre copil și părinți sunt reglementate de legea țării de reședință a copilului.

În plus, [Convenția de la Haga din 1996](#) asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de

³⁰ Legea privind dreptul internațional privat (RT I 2002, 35, 217) - <https://www.riigiteataja.ee/akt/13242136?leiaKehtiv>

protecție a copiilor se aplică între statele semnatare ale Convenției. De asemenea, stabilirea legii aplicabile poate face obiectul unor acorduri în materie de asistență juridică.

FINLANDA

În cauzele cu privire la **minori**, se aplică [Legea nr.556/1994 privind încredințarea copiilor și dreptul de vizită](#)³¹, cu modificările ulterioare. În conformitate cu această lege, în judecarea unei cauze privind încredințarea și dreptul de vizită, instanța trebuie să acorde părinților și persoanei căreia îi este încredințat copilul posibilitatea de a se exprima. *Copilul poate fi audiat în instanță*, dacă există motive imperioase care impun acest lucru în vederea soluționării cauzei³².

De regulă, instanța obține, de asemenea, un **raport privind situația copilului de la Consiliul de asistență socială**. O hotărâre a unei instanțe districtuale poate fi atacată la curtea de apel (*hovioikeus*)³³.

Atunci când cauza este pendinte, **instanța poate emite o ordonanță provizorie cu privire la persoana cu care ar trebui să locuiască copilul și la dreptul de vizită** și condițiile aferente acestuia. În circumstanțe speciale, instanța poate încredința temporar copilul până când adoptă o hotărâre definitivă. O hotărâre judecătorească provizorie nu poate fi atacată. Aceasta este valabilă până când instanța ia o hotărâre definitivă.

Hotărârile judecătorești privind răspunderea părintească sunt executate astfel cum se prevede în [Legea nr. 619/1996 privind executarea hotărârilor judecătorești privind încredințarea copiilor și dreptul de vizită](#), cu modificările ulterioare. Solicitantul trebuie să se depună o cerere de executare în scris la instanța districtuală de la locul de reședință al copilului sau al părții adverse. *Executarea unei hotărâri privind răspunderea părintească poate să fie solicitată și unui executor judecătoresc în cazul în care hotărârea judecătorească a fost emisă cu mai puțin de 3 luni înainte*. Hotărârea respectivă trebuie să fie anexată cererii.

La primirea cererii și a unei declarații din partea celeilalte părți, *instanța va desemna, de regulă, un consiliu de asistență socială ca mediator pentru a gestiona cauza*. **Mediatorul** contactează părinții, discută chestiunea cu aceștia și, dacă este posibil, împreună cu copilul. De asemenea, mediatorul încearcă să organizeze o întrevvedere comună cu ambii părinți. Ulterior, *mediatorul prezintă un raport instanței, după care aceasta se pronunță asupra cauzei*. Instanța poate dispune, de asemenea, examinarea minorului de către un medic/psiholog.

³¹https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/fi_ro

³²<https://www.oikeus.fi/teemat/perheasiat/lapsen-asioiden-hoitaminen/>

³³<https://www.lastensuojelu.info/en/parenthood-and-relationship/child-custody/>

În cazul în care instanța decide că hotărârea privind răspunderea părintească trebuie să fie executată, cealaltă parte este obligată să predea copilul. Hotărârea poate fi consolidată printr-o amendă/penalitate condiționată. Ca ultimă măsură, minorul poate fi separat forțat de partea care refuză să se conformeze hotărârii judecătorești. Dacă o instanță districtuală a dispus ca un copil să fie luat cu forța, medierea poate totuși continua, la cererea executorului judecătoresc.

O instanță poate încredința copilul uneia sau mai multor persoane, cu acordul acestora, în plus față de părinți sau în locul acestora. **Hotărârea trebuie să se bazeze pe interesul superior al copilului** și să fie luată numai în cazul în care există un motiv imperios, din punct de vedere al copilului, pentru încredințarea acestuia unei alte persoane decât părinții săi. Dacă părinții sunt decedați, consiliul de asistență socială trebuie să ia măsuri pentru a încredința minorul.

Încredințarea și dreptul de vizită trebuie să fie stabilite întotdeauna ținând seama de interesul superior al copilului și astfel încât aceste drepturi să poată fi exercitate în cel mai bun mod posibil în viitor. **Părinții pot încheia un acord cu privire la răspunderea părintească. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord, litigiul trebuie să fie înaintat instanței.**

Acordul privind încredințarea copilului trebuie formulat în scris, iar părinții pot solicita validarea sa de către autoritatea locală de asistență socială. Autoritatea de asistență socială trebuie să se asigure că acordul este în *interesul superior al copilului*. Un acord validat de consiliul de asistență socială este valabil și executoriu în același mod ca și o hotărâre judecătorească definitivă.

În cazul în care soții nu pot ajunge la un acord, aceștia pot solicita asistență din partea funcționarului municipal pentru protecția copilului sau a unui mediator familial. Funcționarul pentru protecția copilului oferă orientări părinților și are competența de a valida acordurile dintre aceștia. Un acord validat este considerat echivalent cu o hotărâre judecătorească. Mediatorii familiari asistă părinții în soluționarea conflictelor acestora prin negociere și, de asemenea, pot oferi asistență în elaborarea acordurilor. Mediatorii familiari trebuie să acorde o atenție specială asigurării interesului superior al tuturor minorilor din familie.

Competența instanței vizează încredințarea copiilor, condițiile de trai, dreptul de vizită și plata pensiei de întreținere. (art.10 din [Legea nr.394/2011 privind medierea în materie civilă și confirmarea tranzacțiilor judiciare în instanțele generale](#)). **Medierea** reprezintă o procedură separată de procedurile judiciare. Aceasta poate începe atunci când o cauză aflată pe rolul instanței judecătorești este trimisă în vederea medierii judiciare sau la cererea directă a părților în litigiu. Mediatorul este un judecător, asistat de un expert, de regulă un psiholog sau un asistent social. *Un acord confirmat de către părinți este considerat echivalent cu o hotărâre judecătorească.* În cazul în care nu se poate ajunge la un acord, se revine la procedurile judiciare sau instanța judecătorească soluționează cauza.

Dacă este necesar, instanța poate, de asemenea, să se pronunțe asupra drepturilor și obligațiilor persoanei căreia i s-a încredințat minorul, precum și cu privire la împărțirea obligațiilor între persoanele cărora li s-a încredințat copilul. Atunci când se pronunță cu privire la **dreptul de vizită**, instanța trebuie să ofere dispoziții detaliate cu privire la condițiile pentru vizitarea copilului și la persoana cu care acesta va locui. **Pensia de întreținere** poate fi stabilită, de asemenea, în același timp cu stabilirea încredințării.

Persoanele cărora li s-a încredințat în comun minorul împart răspunderea pentru toate chestiunile legate de acesta. În cazul în care persoanele cărora li s-a încredințat minorul sunt separate, deciziile de zi cu zi referitoare la copil sunt luate în funcție de părintele cu care acesta locuiește. Cu toate acestea, consimțământul ambelor persoane este necesar pentru deciziile majore. Printre acestea se numără, de exemplu, *schimbarea confesiunii copilului sau a locului de reședință a acestuia, obținerea un pașaport străin, deciziile privind educația, chestiuni ce țin de îngrijiri medicale sau de spitalizare*.

O cerere scrisă privind încredințarea ori dreptul de vizită trebuie înaintată instanței districtuale³⁴ (käräjäoikeus) de la locul de reședință al minorului. Cererea poate fi înaintată de către unul sau de ambii părinți, de persoana căreia i-a fost încredințat copilul sau de consiliul de asistență socială. Pretențiile și temeiurile legale trebuie să fie prezentate în cerere. Orice document care urmează să fie utilizat ca probă trebuie să fie anexat. Cererea trebuie să fie semnată și prezentată instanței districtuale fie personal, fie de către un reprezentant autorizat. Cererea poate fi trimisă, de asemenea, prin poștă sau electronic. Cauza devine pendinte la data la care cererea este primită de instanța districtuală.

[Regulamentul \(CE\) nr. 2201/2003 al Consiliului](#) se aplică în ceea ce privește recunoașterea hotărârilor privind răspunderea părintească pronunțate într-un alt stat membru, care intră în domeniul de aplicare a regulamentului.

În conformitate cu Regulamentul 2201/2003, o hotărâre privind desfacerea căsătoriei trebuie să fie recunoscută de alte state membre fără procedurile speciale. Cu toate acestea, orice parte interesată poate să solicite pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii. **Cererea de recunoaștere este înaintată, în Finlanda, instanței districtuale de la locul de reședință al copilului.**

Hotărârile în materie de răspundere părintească pronunțate în Danemarca și, în Suedia, hotărârile privind răspunderea părintească altele decât cele adoptate în temeiul regulamentului menționat anterior, se execută conform **Legii nr.588/1977 privind recunoașterea și executarea hotărârilor nordice în materie de drept civil** ([laki yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta](#)), cu modificările ulterioare. Nu se oferă nicio confirmare separată a

³⁴<https://tuomioistuimet.fi/fi/index/tuomioistuinelaitos/tuomioistuimet/yleisettuomioistuimet/karajaoikeudet.html>

recunoașterii unei hotărâri judecătorești. Cererile privind executarea acestor hotărâri sunt depuse la instanța districtuală.

Toate celelalte hotărâri străine în materia răspunderii părintești sunt recunoscute în Finlanda fără nicio confirmare specială. La cerere, *Curtea de Apel din Helsinki (Helsingin hovioikeus)* poate, cu toate acestea, să confirme recunoașterea sau refuzul recunoașterii unei hotărâri în Finlanda. Cererea de executare a unei hotărâri executorii de încredințare străine este depusă la instanța districtuală de la locul de reședință sau de la locul de reședință temporară al copilului sau al părții adverse.

FRANȚA

În Franța, prin [Legea nr. 222/2019 privind măsuri privind reforma justiției](#), au fost aduse unele modificări și completări substanțiale în ceea ce privește **executarea hotărârilor judecătorești în materia raporturilor de familie**, fiind instituite măsuri destinate să garanteze executarea efectivă a acestora: **medierea ulterioară pronunțării hotărârii, aplicarea de penalități, amenda civilă și recursul la forța publică**.

Cât privește **medierea ulterioară pronunțării hotărârii**, aceasta vizează ipoteza în care neînțelegerile dintre părinți continuă și după pronunțarea hotărârii în ceea ce privește, spre exemplu, domiciliul copilului sau exercitarea dreptului de vizită.

Potrivit [art.373-2-10](#) din [Codul civil](#) francez, în caz de neînțelegere, instanța încearcă împăcarea părților. Pentru a facilita identificarea de către părinți a consensului în ceea ce privește exercițiul autorității părintești, instanța le poate propune recurgerea la mediere, cu excepția cazului în care unul dintre părinți acuză violență împotriva celuilalt părinte sau asupra copilului. Mediatorul va informa instanța cu privire la obiectul și modul de derulare a procedurii de mediere.

Referitor la **aplicarea unei penalități sau a unei amenzi judiciare**, [art.373-2-6](#) din *Codul civil* prevede că **instanța soluționează cererile în materie de familie luând în considerare cu prioritate apărarea intereselor copiilor minori**. Instanța poate lua măsuri pentru a garanta continuitatea și eficacitatea menținerii legăturilor copilului cu fiecare dintre părinții săi.

Instanța poate dispune, chiar și din oficiu, o penalitate pentru a asigura executarea deciziei sale. De asemenea, în cazul în care un părinte împiedică în mod intenționat, în mod grav sau repetat executarea hotărârii, instanța poate dispune aplicarea unei amenzi civile al cărei quantum nu poate depăși 10.000 de euro. Cât privește **recursul la forța publică pentru executarea hotărârii**, aceasta trebuie să fie o măsură excepțională, al cărei scop constă în a permite menținerea relațiilor și contactul personal al minorului cu părinții săi.

Părinții pot conveni asupra oricărei acțiuni în interesul superior al copilului și pot stabili un acord parental, în mod individual sau cu ajutorul unui mediator și/sau al

avocaților acestora. Prin urmare, aceștia îi pot solicita judecătorului din cadrul instanței de dreptul familiei să aprobe acordul de stabilire a modalităților de exercitare a autorității părintești și de stabilire a contribuției la întreținerea și educația copilului, astfel încât acesta să devină *executoriu*³⁵. Judecătorul de familie nu poate modifica acordul și îl va aproba, cu excepția cazului în care consideră că nu protejează în mod adecvat interesul copilului sau că părinții nu și-au dat consimțământul în mod liber. De asemenea, judecătorul specializat poate pronunța o hotărâre fără audierea părților.

În cazul unui *divorț prin consimțământ mutual*, cei 2 părinți și avocații lor pot stabili, de asemenea, modalitățile de exercitare a autorității părintești în cadrul acordului de divorț. *Acordul este semnat de soți și de avocații acestora, după o perioadă de reflecție de cel puțin 15 zile, iar originalul este depus la un notar, devenind astfel executoriu.*

Prin urmare, cu excepția cazului unui divorț prin consimțământ mutual printr-un document semnat în fața unui avocat al cărui original este depus la un notar, este necesară intervenția instanței pentru a se ajunge la un acord între părinți cu privire la modalitățile de exercitare a autorității părintești.

În cazul în care părinții nu reușesc să ajungă la un acord și nu doresc să apeleze la instanță, aceștia pot lua parte, din proprie inițiativă, la mediere familială. Scopul medierii familiale este de a restabili comunicarea între părinți pentru a le permite să ajungă la un acord, ținând seama în mod corespunzător de nevoile fiecărui părinte și, în special, de nevoile copiilor. Aceasta oferă un forum de discuții în vederea soluționării conflictului, promovând înțelegerea și încrederea reciprocă și găsind astfel soluții practice atât pentru aranjamentele familiale, cât și pentru aspectele financiare. În cazul în care nu reușesc să ajungă la un acord, părinții pot sesiza instanța și, dacă se ajunge la un acord, aceștia pot obține confirmarea acordului de către un judecător sau încorporarea acestuia în acordul de divorț prin consimțământ mutual.

Instanțele de dreptul familiei sunt competente să se pronunțe cu privire la exercitarea autorității părintești. Acestea pot atribui acest drept exclusiv unuia dintre cei 2 părinți sau pot decide că ambii părinți trebuie să exercite împreună autoritatea părintească. În cazul în care părinții nu sunt de acord, judecătorii îl pot autoriza pe unul dintre aceștia să ia o decizie individuală care ar necesita, în principiu, acordul ambilor părinți, de exemplu în ceea ce privește mutarea domiciliului unui copil, schimbarea școlii acestuia sau efectuarea unei intervenții chirurgicale.

Instanțele de dreptul familiei pot, de asemenea, să interzică ca un copil minor să părăsească țara fără consimțământul ambilor părinți, în special dacă există un risc ca un părinte să se deplaseze în străinătate cu copilul fără a intenționa să se întoarcă, încălcând drepturile celuilalt părinte.

³⁵ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/fr_ro

Stabilirea reședinței obișnuite a copilului, fie la adresa unuia dintre părinți, fie alternând între adresele acestora, este o chestiune decisă, în general, de un judecător. În cazul în care reședința obișnuită a copilului este stabilită la adresa unuia dintre părinți, judecătorul stabilește, de asemenea, dreptul de vizită și de cazare sau numai dreptul de vizită pe timpul zilei pentru celălalt părinte.

În cazul în care copilul este expus unor riscuri, judecătorul de familie poate decide ca părintele cu drept de vizită să vadă minorul într-un loc de întâlnire, și anume într-un loc neutru care să poată fi supravegheat de profesioniști. De regulă, acesta este un cadru conceput în mod specific împreună cu asistenți sociali și psihologi.

Instanța de dreptul familiei este, de asemenea, competentă să stabilească o contribuție pentru întreținerea și educația copilului de către partea care nu asigură întreținerea zilnică a copilului. Aceasta este, de regulă, o pensie alimentară plătită de unul dintre părinți celuilalt părinte.

Instanțele de dreptul familiei sunt competente să se pronunțe în materia autorității părintești și pot fi sesizate pur și simplu printr-o cerere adresată grefierului, de către ambii părinți ori doar de către un părinte, sau printr-o cerere de chemare în judecată depusă de un executor judecătoresc.

Procedura este orală și nu este obligatoriu ca părțile să fie reprezentate de un avocat. Părțile au posibilitatea de a fi asistate sau reprezentate de un avocat. Cererea trebuie să indice numele, prenumele și adresa părților sau, dacă este cazul, ultima adresă cunoscută a pârâtului. Se indică obiectul cererii și se expun pe scurt motivele. Cererea trebuie să fie datată și semnată de către persoana care o depune sau de avocatul acesteia.

Părintele care sesizează instanța trebuie să prezinte:

- o copie integrală a certificatului de naștere al fiecărui copil la care se referă cererea;
- hotărârile judecătorești anterioare, dacă este cazul;
- o copie a documentului de identitate al părintelui;
- dovada adresei (de exemplu, chitanță pentru chirie, factură la energie electrică);
- și, în funcție de natura cererii, o copie a ultimei declarații fiscale, a ultimei decizii rectificative, a ultimelor 3 adeverințe de salariu, dovada prestațiilor de securitate socială primite etc.

Instanța de dreptul familiei se poate pronunța, de asemenea, în materia autorității părintești în cadrul unei acțiuni de divorț. În cazul unui divorț prin consimțământ mutual, părinții trebuie să își exprime acordul deplin. Fiecare dintre ei trebuie să aibă un avocat. După o perioadă de reflecție, acordul inițial de divorț este depus la un notar, devenind astfel executoriu. În cazul în care un copil solicită să fie audiat, divorțul se pronunță în instanță și audierea va fi făcută de judecător sau de o persoană desemnată de judecător.

Prezența unui avocat este obligatorie. În toate cazurile, minorii trebuie să fie audiați în cazul în care sunt capabili să înțeleagă.

În cazul în care acțiunea este intentată prin intermediul unei cereri (*requête*), în termen de 15 zile de la primirea cererii grefierul convoacă pârâtul la o audiere, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Cu toate acestea, în cazul în care cererea precizează că adresa pârâtului este ultima adresă cunoscută, grefierul invită solicitantul să utilizeze notificarea personală. Grefierul notifică solicitantului, prin orice mijloc de comunicare, locul, data și ora audierii.

Judecătorii din cadrul instanțelor de dreptul familiei acționează în calitate de judecători delegați cu luarea măsurilor provizorii în caz de urgență. Sesizarea poate fi formulată în cadrul unei proceduri privind măsurile provizorii, prin intermediul unei cereri de chemare în judecată (*assignation*³⁶). Judecătorul specializat investighează cazul cu participarea ambelor părți în cadrul unei audieri și pronunță o decizie sub forma unui ordin care nu are autoritate de lucru judecat pe fond. Procedura privind măsurile provizorii permite judecătorilor să adopte măsuri provizorii fără întârziere, în așteptarea unei decizii pe fond. Astfel, o cerere de măsuri provizorii le permite păstrarea drepturilor.

În cadrul procedurii privind măsurile provizorii, instanța de dreptul familiei poate dispune orice măsură împotriva căreia nu există obiecții serioase sau care este justificată de existența unui litigiu. Întrucât acestea sunt măsuri pur provizorii, procedura este rareori utilizată.

În cazurile în care urgența este justificată în mod corespunzător, instanța de dreptul familiei sesizată în acest sens prin intermediul unei cereri poate permite emiterea de citații pentru o dată a audierii stabilită în viitorul apropiat. În acest caz, judecătorul decide pe fond, dar termenele sunt mai scurte. Acest demers este utilizat foarte frecvent.

În anumite cazuri prevăzute de lege (în dreptul familiei, acestea vizează deplasarea ilicită a unui copil), cauzele pot fi trimise, de asemenea, judecătorilor din cadrul instanțelor de dreptul familiei în cadrul unei **proceduri accelerate pe fond** (*procédure accélérée au fond*). Instanța este sesizată prin intermediul unei cereri de chemare în judecată, în urma căreia judecătorul va pronunța imediat o hotărâre pe fond. În astfel de cazuri nu este necesar să se furnizeze dovezi justificative pentru urgența situației. Prin însăși natura procedurii, trebuie stabilită fără întârziere o dată.

În **cazurile de violență domestică**, judecătorii din cadrul instanțelor de dreptul familiei pot fi solicitați, de asemenea, să emită un **ordin de protecție** în temeiul [art. 515-9 și următoarele din Codul civil](#). În prezent, aceștia trebuie să ia o decizie în termen de **6 zile** de la stabilirea datei audierii (conform [Legii din 28 decembrie 2019](#) privind violența domestică). Această măsură de protecție urmărește să protejeze soții sau foștii soți care sunt victime ale abuzurilor fizice sau psihice, permițând ca orice contact să fie interzis

³⁶ <https://www.legalprod.com/en/assignation-en-refere-ultimate-guide-to-the-key-steps/>

între aceștia și, dacă este necesar, între soțul/soția sau fostul/fosta soț/soție violent(ă) și copii. În ordinul de protecție, judecătorii stabilesc, de asemenea, măsurile privind exercitarea autorității părintești asupra copiilor. În special, aceștia pot decide ca părintele care se confruntă cu abuzul să fie singurul responsabil de exercitarea autorității părintești, să priveze părintele abuziv de dreptul său de vizită și de cazare sau să permită un drept de vizită restricționat la locul de întâlnire.

Hotărârile pronunțate de instanța de dreptul familiei pot face obiectul unei căi de atac în termen de 30 zile, cu excepția deciziilor întemeiate pe art. 481-1 din Codul de procedură civilă ([Code de procédure civile](#)) respective procedura accelerată pe fond în caz de deplasare ilicită care pot face obiectul unei căi de atac în termen de 15 zile.

Ordinele emise de instanța de dreptul familiei pot face obiectul unei căi de atac în termen de 15 zile (ex: *procedura privind măsurile provizorii, ordinul de protecție*). Călea de atac trebuie formulată în scris, iar reprezentarea de către un avocat este obligatorie. Aceasta este judecată de Curtea de Apel ([Cour d'appel](#)).

Hotărârile privind autoritatea părintească pronunțate de instanța de dreptul familiei sunt executorii. În cazul nerespectării unei hotărâri privind minorii pronunțate de instanța de dreptul familiei, de exemplu în cazul în care unul dintre părinți are un drept de vizită și de cazare, iar celălalt părinte îl împiedică să își exercite acest drept, poate fi depusă o plângere la procurorul ([procureur de la République](#)) de la tribunalul în raza teritorială a căruia își are reședința copilul. *Acțiunea de a-l împiedica pe celălalt părinte să își exercite dreptul de vizită și de cazare constituie infracțiunea de reținere a unui minor, care este pasibilă de o pedeapsă de 1 an de închisoare și amendă de 15 000 EUR.*

Instanțele de dreptul familiei pot impune o penalitate cu titlu cominatoriu în plus față de măsurile dispuse. Aceștia pot impune, chiar și din oficiu, o penalitate cu titlu cominatoriu pentru a se asigura că hotărârea este executată. Dacă circumstanțele impun acest lucru, instanța poate, de asemenea, să impună o penalitate cu titlu cominatoriu³⁷ dacă hotărârea unei alte instanțe sau acordul parental înregistrat în acordul de divorț prin consimțământ mutual nu sunt respectate.

În cazul în care un părinte împiedică deliberat, în mod serios sau în mod repetat, executarea unei hotărâri, a unui acord de divorț prin consimțământ mutual sub forma unui document privat, contrasemnat de către avocați și cu originalul depus la un notar, sau a unui acord aprobat de stabilire a modalităților de exercitare a autorității părintești, instanța de dreptul familiei îi poate impune plata unei amenzi civile de până la 10 000 EUR.

În cele din urmă, la cererea instanței de dreptul familiei sau a părintelui în cauză, procurorul poate, în cazuri excepționale, să solicite asistența poliției pentru a asigura executarea unei hotărâri pronunțate de un judecător, a unui acord de divorț prin consimțământ mutual sau a unui acord aprobat de stabilire a modalităților de exercitare

³⁷ <https://www.juridice.ro/189456/despre-daunele-cominatorii.html>

a autorității părintești, de exemplu pentru asigurarea respectării dreptului de vizită și de cazare. Astfel, în funcție de circumstanțe, cererea în acest sens ar trebui depusă la procuror sau la instanța de dreptul familiei care a pronunțat hotărârea.

Hotărârile privind autoritatea părintească pronunțate de o instanță dintr-un stat membru sunt recunoscute și executorii în Franța fără a fi necesară o procedură de [exequatur](#).

Cu toate acestea, nu toate hotărârile privind răspunderea părintească sunt executorii imediat, ci numai cele privind dreptul de vizită și înapoierea copilului. Trebuie să fie prezentate certificatele prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești (Bruxelles IIa). Pentru alte hotărâri privind autoritatea părintească este necesară o hotărâre de încuviințare a executării eliberată pe baza certificatului relevant.

În Franța, *cererile de recunoaștere sau de stabilire a forței executorii pe teritoriul Franței a titlurilor executorii străine*, în conformitate cu Regulamentul Bruxelles IIa, se depun la președintele instanței ordinare (*tribunal judiciaire*) sau la delegatul acestuia (*art.509-2 din Codul de procedură civilă*). Cererile depuse la instanță nu necesită reprezentare juridică.

Conform art. 21 alin. (3) din regulament, „orice parte interesată poate solicita [...] pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii.” De asemenea, cererile de pronunțare a unei hotărâri de refuz al recunoașterii hotărârii referitoare la autoritatea părintească pronunțate de o instanță din alt stat membru al UE trebuie prezentate președintelui instanței ordinare (*tribunal judiciaire*) sau delegatului acestuia.

Cererile pot fi acceptate de către instanță numai pentru următoarele motive:

- *nerespectarea ordinii publice a statului membru în care se solicită recunoașterea, ținând seama de interesul superior al copilului;*
- *neacordarea unei audieri copilului, presupunând că audierea este un principiu fundamental al procedurii din statul membru în care se solicită recunoașterea; nerespectarea dreptului la apărare;*
- *existența unui obstacol în calea exercitării răspunderii părintești;*
- *incompatibilitatea cu o hotărâre ulterioară pronunțată fie în statul în care se solicită recunoașterea, fie într-un alt stat membru sau o țară terță, în cazul în care aceasta din urmă îndeplinește condițiile necesare pentru a fi recunoscută în statul membru în care se solicită recunoașterea;*
- *nerespectarea procedurii de plasare.*

Decizia președintelui instanței ordinare ([tribunal judiciaire](#)) poate fi atacată cu apel.

Competența instanțelor franceze

Atunci când este vorba despre un element internațional (una dintre părți sau copilul are reședința în străinătate, are cetățenie străină), trebuie să se stabilească mai întâi dacă instanța franceză este competentă.

În temeiul **art.8 din Regulamentul (CE) nr.2201/2003** al Consiliului din 27 noiembrie 2003, în cazul în care copilul are reședința obișnuită în Franța, *instanțele franceze sunt competente să se pronunțe cu privire la cererile privind răspunderea părintească.*

În baza **art.2 alin. (1)** din același regulament, în cazul în care *instanțele franceze sunt competente să se pronunțe cu privire la o cerere de divorț, acestea sunt competente, de asemenea, să se pronunțe cu privire la cererile privind răspunderea părintească în cazul în care soții exercită în comun autoritatea părintească și au acceptat în mod expres competența instanțelor franceze, iar aceasta este în interesul superior al copilului.*

Potrivit **art.12 alin. (3)** din regulamentul menționat, instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente, de asemenea, în materie de răspundere părintească în alte proceduri decât cele menționate la art. 12 alineatul (1), atunci când copilul are o legătură strânsă cu acest stat membru, în special datorită faptului că unul dintre titularii răspunderii părintești își are reședința obișnuită sau minorul este resortisant al acestui stat membru și competența sa a fost acceptată în mod expres sau în orice alt mod neechivoc de către toate părțile la procedură la data sesizării instanței, iar competența este în interesul superior al copilului.

Competența instanțelor fostei reședințe obișnuite a minorului poate fi extinsă, de asemenea, în cazul în care copilul s-a mutat într-un alt stat membru cu mai puțin de 3 luni înainte, iar litigiul se referă la o modificare a drepturilor de acces.

Conform art.13 din regulament, atunci când reședința obișnuită a copilului nu poate fi stabilită și competența nu poate fi stabilită pe baza art. 12, instanțele judecătorești franceze vor avea competență în cazul în care copilul este prezent pe teritoriul francez, iar reședința sa obișnuită nu poate fi stabilită (copiii refugiați sau strămutați). În anumite condiții, un alt acord internațional sau un drept internațional privat francez ar putea fi aplicabil, de asemenea, și ar putea determina instanțele franceze să își asume competența.

Cu privire la dreptul în materie, Franța respectă art. 15 din [Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia răspunderii părintești și a măsurilor de protecție a copiilor](#). Astfel, instanțele competente să decidă cu privire la răspunderea părintească aplică propria legislație, cu excepția cazului în care convenția prevede altfel.

În consecință, în cazul în care instanțele franceze sunt competente în materia răspunderii părintești, acestea vor aplica dreptul francez (*lex fori*). În mod excepțional, se

va aplica legea care prezintă o legătură strânsă cu speța în cazul în care acest lucru este necesar din motive de protecție a minorului.

GERMANIA

În Germania³⁸, în conformitate cu dispozițiile art.165 *alin.(1)* din [Legea privind procedurile în materie de familie și în materie de jurisdicție necontencioasă din 17 decembrie 2008](#), în cazul în care unul dintre părinți susține că celălalt părinte a zădărnicit sau a împiedicat executarea unei hotărâri judecătorești sau a unei înțelegeri aprobate de instanță privind contactul cu minorul, la cererea celui alt părinte, instanța va media relațiile dintre părinți. Instanța poate respinge **concilierea** atunci când o procedură judiciară de conciliere sau o consiliere extrajudiciară a eșuat anterior.

Potrivit *art.165 alin. (2)* din aceeași lege, instanța va cita de îndată părinții la o ședință de conciliere și va dispune prezentarea personală a părinților la această ședință de conciliere. Citația va cuprinde și informații cu privire la potențialele consecințe juridice ale unei concilierii nereușite. Dacă este cazul instanța va dispune ca la ședința de conciliere să participe și reprezentanți ai *Oficiului pentru Protecția Tineretului (Jugendschutzamt)*.

În timpul ședinței de conciliere, instanța le va pune în vedere părinților consecințele [alienării parentale](#) asupra dezvoltării copilului, precum și faptul că, dacă este împiedicat contactul cu copilul al celui alt părinte pot fi impuse măsuri administrative sau autoritatea părintească poate fi limitată sau revocată. Instanța va informa părinții cu privire la opțiunile existente de consiliere prin cabinetele și serviciile de consiliere ale serviciilor de protecție a copilului [art. 165 alin. (3)].

Instanța va facilita acordul dintre părinți cu privire la executarea titlului executoriu. Dacă se ajunge la un acord încuviințat de instanță, acesta va înlocui modalitatea stabilită anterior privind exercitarea drepturilor și îndatoririlor cu privire la copil. Dacă nu se ajunge la un acord, punctele în litigiu vor fi expuse într-un memorandum [art.165 alin. (4)].

*Dacă nu există un acord asupra unui plan de exercitare a autorității părintești*³⁹ sau cu privire la participarea la consiliere extrajudiciară ori dacă cel puțin unul dintre părinți nu se prezintă la ședința de conciliere, instanța stabilește printr-o ordonanță definitivă că procedura de conciliere a eșuat. În acest caz, instanța va examina dacă trebuie luate măsuri administrative, dacă trebuie să se modifice planul de exercitare a autorității părintești sau dacă ar trebui luate măsuri privind custodia [art. 165 alin. (5)].

³⁸ <https://www.eu-gleichbehandlungsstelle.de/eugs-ro/service/infotec%C4%83/familia-%C8%99i-copiii/familie-%C8%99i-copii-1909272>

³⁹ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/de_ro

Autoritățile judiciare și administrative de la locul în care copilul își are reședința obișnuită sunt de regulă competente în materie de custodie și de drepturi de vizită [conform art. 8 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 și art. 5 din Convenția de la Haga privind protecția copiilor]. Cu toate acestea, cetățenia nu este relevantă. Legea aplicabilă se bazează, de asemenea, pe Convenția de la Haga privind protecția copiilor. Tot conform respectivei convenții, prin lege, atribuirea, retragerea și exercitarea custodiei și a dreptului de vizită cad, în principiu, sub incidența legilor statului în care copilul își are reședința obișnuită. În principiu, custodia ce decurge în virtutea legislației aplicabile în statul în care copilul își are reședința obișnuită continuă să producă efecte chiar dacă locul de reședință al copilului se schimbă. În cazul în care autoritățile judiciare și administrative germane care sunt competente în temeiul locului de reședință al copilului prevăd dispoziții privind custodia și drepturile de vizită, aceste dispoziții vor fi reglementate de legislația germană⁴⁰.

Dacă părinții nu reușesc să își rezolve singuri conflictele, aceștia pot apela la *Oficiul de asistență socială pentru tineri* sau la o organizație voluntară de sprijinire a tineretului (*Freie Jugendhilfe*). Acestea oferă consiliere părinților și îi sprijină în vederea soluționării problemelor. O bază de date a tuturor serviciilor de sprijin de acest tip este disponibilă la adresa: <http://www.dajeb.de>. De asemenea, părinții pot ajunge la o soluționare pe cale amiabilă prin intermediul **medierii**. Informații suplimentare cu privire la **medierea familială** sunt disponibile la adresa <http://www.bafm-mediation.de/>

În funcție de cerere sau de propunere, **judcătorul decide, în cadrul procedurii judiciare, cu privire la toate aspectele legate de custodie (inclusiv încredințarea minorului), dreptul de vizită și întreținerea copilului**. Judecătorul trebuie să urmărească soluționarea conflictelor într-un mod acceptabil pentru ambele părți în toate etapele procesului. În cazul în care părinții nu convin asupra unui aspect legat de custodie, care este important pentru copil, instanța are în egală măsură dreptul de a acorda unui părinte dreptul de a lua singur decizii (***custodie unică***) ([*Alleinentscheidungsbefugnis*](#)).

În cazul în care bunăstarea copilului este periclitată, instanța poate, în orice moment și din oficiu, să dispună orice măsură necesară pentru a evita un astfel de risc.

În majoritatea cazurilor, **instanțele specializate în dreptul familiei respectiv instanțele locale (*Amtsgerichte*⁴¹)** sunt competente în ceea ce privește procedurile legate de custodie și de dreptul de vizită. Dacă este necesară o cerere pentru a iniția aceste proceduri, de exemplu în ceea ce privește procedurile de acordare a custodiei unice în situația în care părinții locuiesc separat, trebuie să se specifice motivele pentru respectiva cerere. Elementele de fapt și probatoriul cauzei trebuie să fie depuse la dosar,

⁴⁰ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/de_ro

⁴¹ https://justizportal.niedersachsen.de/startseite/gerichte_und_staatsanwaltschaften/aufgaben_der_amtsgerichte/aufgaben-der-amtsgerichte-200685.html

iar documentele la care se face trimitere trebuie anexate. De asemenea, în cerere trebuie specificat dacă părțile au recurs deja la o procedură de mediere sau la o altă procedură extrajudiciară de soluționare a conflictelor. Reprezentarea juridică se impune numai în cazuri excepționale, de exemplu pentru cereri formulate în cadrul procedurilor de divorț. În cazul în care reprezentarea juridică nu este obligatorie, cererea poate fi adresată direct instanței competente. Există instanțe judecătorești (*Rechtsantragstellen*) pe lângă instanțele cu competență locală în care pot fi înregistrate cereri și alte declarații.

În cazul în care părinții nu sunt căsătoriți la data nașterii copilului, *declarația de custodie (în cazul custodiei comune)* poate fi autentificată de către funcționarul responsabil de documentație în cadrul Oficiului de asistență socială pentru tineret (*Jugendamt*), de către notar sau, în anumite circumstanțe, de misiuni diplomatice în străinătate.

Principiul "anchetei ex officio" ([*Amtsermittlungsgrundsatz*](#)) se aplică în cazul *procedurilor în materie de custodie și drepturi de vizită*. Potrivit acestui principiu, instanța trebuie să ancheteze din oficiu toate faptele relevante și nu este obligată să respecte argumentele părților. În cauzele urgente, instanța poate pronunța o ordonanță provizorie, atâta timp cât acest lucru este justificat și se impune de urgență. În situația în care este pusă în pericol bunăstarea copilului, instanța trebuie să verifice dacă se impune pronunțarea unei ordonanțe provizorii, chiar și în lipsa cererii uneia dintre părți. În cazul în care nu este posibil să se ajungă la o soluție reciproc acceptabilă în termenul prevăzut în procedurile care reglementează drepturile de vizită, instanța trebuie să discute chestiunea unui ordin temporar cu părinții și cu *Oficiul de asistență socială pentru tineret*.

Cetățenii care, din cauza situației lor personale și financiare, nu sunt în măsură să acopere costurile procedurii, sunt în măsură să acopere doar o parte a costurilor sau pot plăti în rate, pot obține asistență juridică, inclusiv în cauzele soluționate de instanța specializată în dreptul familiei. O condiție prealabilă pentru această asistență juridică este ca acțiunea în justiție sau apărarea avută în vedere să aibă perspective suficiente de succes și să nu fie neîntemeiate. Aceasta oferă astfel acces la justiție și persoanelor cu resurse financiare reduse. În cadrul procedurii de [*asistență judiciară*](#), statul va acoperi, în funcție de veniturile disponibile ale beneficiarului ajutorului, cota sa din cheltuielile de judecată și, în cazul în care i s-a desemnat un avocat, statul va acoperi onorariul avocatului, integral sau parțial.

Atacarea hotărârilor privind custodia/dreptul de vizită este posibilă. Nu are nicio importanță dacă hotărârea a fost pronunțată în cadrul unei proceduri de sine stătătoare sau în contextul unor cereri accesorii divorțului.

Căile de atac sunt admisibile în ambele cazuri. Acestea trebuie formulate în termen de **30 zile** de la data publicării hotărârii. Ordonanțele provizorii în materie de custodie pot face obiectul unei căi de atac numai în cazul în care au fost pronunțate pe baza unei dezbateri orale. Termenul de formulare a acestei căi de atac este de **15 zile**. Ordonanțele emise fără a face obiectul unei dezbateri orale sunt definitive. Indiferent de

întrebarea din cadrul dezbaterii orale, ordonanțele provizorii privind dreptul de vizită nu sunt supuse niciunei căi de atac. Însă, în astfel de cazuri, este posibil să se introducă o acțiune pe fond. Trebuie menționat faptul că ordonanțele provizorii se aplică până în momentul în care hotărârea definitivă începe să producă efecte.

În cazul încălcării unui ordin de executare în ceea ce privește predarea persoanelor și reglementarea dreptului de vizită, instanța poate impune o amendă în sarcina părții în culpă și, dacă aceasta nu poate fi recuperată, poate dispune pedeapsa cu închisoarea. În anumite condiții, pedeapsa cu închisoarea poate fi, de asemenea, dispusă în mod direct.

Hotărârea prin care se dispune predarea persoanei (minorului) sau reglementarea dreptului de vizită va evidenția consecințele încălcării ordinului de executare. Quantumul maxim al amenzii pentru o persoană fizică este de 25 000 EUR, iar durata maximă a pedepsei cu închisoarea este de 6 luni. Un alt mijloc de executare posibilă este constrângerea imediată a părții obligate. Nu este permisă utilizarea forței asupra unui minor în cazul în care acesta trebuie predat în vederea asigurării exercitării dreptului de vizită. Utilizarea forței asupra unui copil este permisă numai dacă acest lucru este în interesul superior al copilului și nu este posibilă executarea obligației prin mijloace mai puțin drastice.

Hotărârile judecătorești în materie de custodie și drepturi de vizită pronunțate în alte state membre ale UE (cu excepția Danemarcei) sunt recunoscute în Germania pe baza Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 (Regulamentul Bruxelles IIa) și, prin urmare, nu este necesară nicio procedură specială în acest sens. Cu toate acestea, solicitarea recunoașterii unor astfel de hotărâri în fața instanței specializate în dreptul familiei competente este posibilă și în Germania. Această recunoaștere se aplică în raport cu toate părțile.

În Germania, ***înainte de executarea a unei hotărâri privind custodia pronunțată într-un alt stat membru UE, trebuie depusă o cerere de încuviințare a executării***, astfel cum se prevede în Regulamentul Bruxelles IIa, și anume executarea hotărârii trebuie aprobată în Germania. ***Cererea trebuie depusă la instanța specializată în dreptul familiei competentă la nivel local, unde își are sediul Tribunalul Regional Superior ([Oberlandesgericht](#)).*** Cererea de executare trebuie să fie însoțită de o copie a hotărârii și de un certificat din partea instanței din statul membru de origine, utilizând formularul standard prevăzut în anexa II la regulament. Solicitanții nu trebuie să fie reprezentați de un avocat. Cu toate acestea, solicitanții care locuiesc într-un alt stat membru trebuie să numească un reprezentant autorizat pentru comunicarea actelor de procedură în Germania. Instanța specializată în dreptul familiei va pronunța o hotărâre în lipsa unei audieri prealabile. Grefierul ***instanței va emite ordinul de executare pe baza acestei hotărâri.***

Căile de atac împotriva hotărârii pronunțate de instanța specializată în dreptul familiei pot fi formulate la Tribunalul Regional Superior. Hotărârea Tribunalului Regional Superior poate fi contestată la Curtea Federală de Justiție ([Bundesgerichtshof](#)). În Germania, numai 22 din cele peste 650 de instanțe specializate în dreptul familiei sunt responsabile în materie de recunoaștere și încuviințare a executării hotărârilor⁴².

Trebuie subliniat faptul că *anumite hotărâri ale statelor membre cu privire la drepturile de vizită și returnarea copiilor în urma deplasării sau a reținerii ilicite a acestora pot fi recunoscute și executate în Germania fără a fi necesară o declarație de încuviințare a executării și fără posibilitatea de a contesta recunoașterea acestora*. Cu toate acestea, în astfel de cazuri, titularii răspunderii părintești au în egală măsură libertatea de a solicita în mod oficial încuviințarea executării unor astfel de hotărâri prin intermediul instanțelor germane.

ITALIA

Instanța de competență generală ([Tribunale ordinario](#)) este competentă pentru toate procedurile privind custodia **minorilor** și orice aspecte conexe referitoare la răspunderea părintească.

În cazul în care un litigiu se referă la retragerea sau limitarea răspunderii părintești sau reinstituirea răspunderii părintești, fără a implica elemente referitoare la custodia copiilor, **instanța competentă este instanța pentru minori** ([Tribunale per i minorenni](#)).

Măsurile privind custodia și dreptul de exercitare a răspunderii părintești pentru copiii născuți în afara căsătoriei sunt adoptate de instanță în sedințe închise publicului, după solicitarea unor informații sintetizate și după audierea procurorului și a părinților; în caz de urgență, instanța poate dispune măsuri provizorii în interesul superior al copilului.

În ambele cazuri, *judecătorul poate dispune măsuri de urgență temporare* pentru a proteja minorii. Procedurile diferă în funcție de faptul dacă acestea se referă la copiii rezultați din cupluri necăsătorite sau cupluri căsătorite, însă instanța judecătorească de drept comun are competență în ambele cazuri.

În toate procedurile referitoare la copii, *minorul este audiat de către judecător în cazul în care acesta are vârsta de cel puțin 12 ani* sau, în orice caz, este capabil de *discernământ*. Căile de atac împotriva hotărârilor privind răspunderea părintească pot fi formulate la Curtea de Apel ([Corte d'Appello](#) – instanța de al doilea grad de jurisdicție). Hotărârile instanțelor în materia răspunderii părintești sunt executorii.

⁴²Adresele acestora sunt disponibile la <http://www.bundesjustizamt.de/sorgerecht> - Zuständige Gerichte (în limba germană) și <http://www.bundesjustizamt.de/custody-conflicts> - Competent German courts (în limba engleză)

Deciziile de maxim interes pentru minori în ceea ce privește educația, formarea, sănătatea și alegerea reședinței obișnuite a copilului sunt luate de comun acord de către părinți și în interesul superior al copilului, ținând seama de abilitățile, înclinațiile naturale și aspirațiile acestuia; în schimb, pentru orice chestiuni administrative curente, părinții își pot exercita răspunderea părintească separat ([art.337-ter din Codul civil](#))⁴³.

În mod normal, hotărârea de separare sau de divorț stabilește părintele care locuiește împreună cu copilul – cu alte cuvinte, părintele cu care copilul locuiește permanent – și ulterior sunt stabilite condițiile în care părintele care nu locuiește cu copilul poate petrece timp cu acesta. Este posibil, de asemenea, ca perioada de timp pe care copiii o petrec cu fiecare părinte să fie împărțită în mod egal, în cazul în care părinții locuiesc aproape unul de celălalt și au un stil de viață asemănător, cu condiția ca un astfel de acord să nu aibă un efect negativ asupra vieții școlare sau sociale a copiilor.

Cu toate acestea, în cazul în care custodia comună nu corespunde interesului superior al copilului, judecătorul poate acorda custodia unică unui singur părinte, în baza unei decizii argumentate (art.337c din Codul civil).

În cazul **custodiei unice**, răspunderea părintească se exercită numai de către părintele care deține custodia, însă *orice decizie în interesul superior al copilului trebuie să fie luată de ambii părinți*, cu excepția cazului în care se prevede altfel, având în vedere circumstanțe deosebit de grave, de exemplu comportamente violente sau abuzive ([art.337c din Codul civil](#)). Un părinte care nu exercită răspunderea părintească are dreptul și obligația de a monitoriza educația, creșterea și condițiile de viață ale copilului ([art.316 ultimul alineat din Codul civil](#)).

Acordul parental privind modul în care aceștia își vor exercita autoritatea părintească în urma separării lor trebuie să fie depus la instanța competentă teritorial, care va stabili ulterior dacă acordul va garanta drepturile și bunăstarea copiilor; În caz afirmativ, instanța îl va aproba.

În cazul în care un cuplu căsătorit cu copii care sunt minori dorește să se despartă sau divorțeze și a ajuns, de asemenea, la un **acord cu privire la custodia copiilor și exercitarea răspunderii părintești**, acesta poate alege una dintre următoarele 2 soluții:

- a) poate depune o cerere comună la instanță pentru ca acordul acestora să fie aprobat;
- b) poate recurge la „negocieri asistate de un avocat” (conform art.6 din Decretul legislativ nr. [132/2014](#)): acestea reprezintă un **acord** prin care părțile convin să coopereze cu bună credință și în mod echitabil, cu scopul de a soluționa pe cale amiabilă litigiul cu privire la separarea lor și custodia copiilor.

⁴³ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/it_ro

În cazul în care există copii minori (dar și copii adulți cu o incapacitate sau care au un handicap grav sau care nu sunt autonomi din punct de vedere economic), acordul la care s-a ajuns în urma negocierilor asistate trebuie transmis, în termen de **10 zile**, la parchetul de pe lângă instanța competentă, care va autoriza acordul în cazul în care procurorul consideră că acesta este în interesul copiilor. În cazul în care, cu toate acestea, procurorul consideră că acordul nu este în interesul superior al copiilor, acesta îl va transmite, în termen de **5 zile**, președintelui curții, care va stabili o dată, în termen de **30 de zile** de la primirea acestuia, pentru înfățișarea părților și va acționa fără întârziere.

Odată ce acordul a fost autorizat, acesta este echivalent cu hotărârile judecătorești pronunțate cu privire la separare sau divorț. Dacă părinții nu sunt căsătoriți, numai prima soluție este posibilă (și anume, acordul aprobat de instanță).

*Pentru a soluționa orice problemă referitoare la exercitarea răspunderii părintești, părinții pot recurge la un **mediator familial**. Scopul medierii nu este de a obține o reconciliere a cuplului, ci de a permite ajungerea la un acord comun privind condițiile de exercitare a răspunderii părintești, evitându-se și reducând astfel orice formă de conflict.*

Cu toate acestea, orice soluții comune la care s-a ajuns trebuie să fie depuse la instanță, care va evalua dacă interesele copilului au fost respectate. În cazul în care litigiul persistă, acesta va fi adus în fața instanței judecătorești competente în materie de separare, divorț și proceduri de încredințare a copilului⁴⁴.

Recunoașterea unei hotărâri privind răspunderea părintească pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru al UE este automată. Cu toate acestea, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 din 27 noiembrie 2003, orice parte interesată poate solicita pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii.

Pentru ca **hotărârea să fie pusă în executare, partea interesată trebuie să depună o cerere de executare la Curtea de apel cu competență teritorială**. Odată ce hotărârea a fost declarată executorie, aceasta este executată în aceleași condiții care s-ar fi aplicat dacă hotărârea ar fi fost pronunțată în statul membru respectiv.

Autoritatea judiciară competentă este Curtea de apel cu competență teritorială (cu trimitere la locul în care hotărârea este executată, în conformitate cu normele naționale). Acțiunea juridică se desfășoară sub forma procedurilor contencioase și se încheie cu o hotărâre declarativă, împotriva căreia se poate face recurs pe motive de drept ([ricorso per cassazione](#)).

În acțiunile privind răspunderea părintească în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite, se aplică dispozițiile *Convenția de la Haga din 1996*. Astfel, atribuirea și încetarea răspunderii părintești, exercitarea

⁴⁴ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/it_it

răspunderii părintești și retragerea sau limitarea răspunderii părintești sunt reglementate de legea statului în care copilul își are reședința obișnuită.

LUXEMBURG

Instanța poate încredința exercitarea autorității părintești numai unuia dintre părinți doar atunci când o cere *interesul superior al copilului*.⁴⁵ În acest caz, părintele căruia i-a fost încredințată ia singur deciziile cu privire la minor. Cu toate acestea, celălalt părinte își păstrează dreptul de a fi informat și de a urmări întreținerea și educația copilului. În afara excepțiilor cauzate de motive grave, acesta are, de asemenea, *drept de vizită și de găzduire*.

Solicitantul poate sesiza judecătorul pentru cauze de familie printr-o cerere înaintată instanței districtuale ([*tribunal d'arrondissement*](#)). În afara datei și obiectului cererii, în aceasta trebuie precizate: numele, prenumele și domiciliul părților, precum și data și locul de naștere al acestora. Pentru a fi valabilă, aceasta trebuie să indice adresa de notificare orice pentru solicitant care nu este rezident. Părțile nu au obligația de a recurge la un avocat pledant. Grefierul (*greffe*) convoacă părțile în termen de **15 zile**, cu excepția cazului în care noul Cod de procedură civilă ([*Nouveau Code de procédure civile*](#)) prevede un termen mai lung, pentru a ține seama de distanță.

Din punct de vedere procedural, acțiunea pentru cauze de familie se introduce printr-o cerere simplă înaintată instanței districtuale de către unul dintre părinți sau de către minorul capabil de discernământ, în condițiile [*art. 1007-50 din noul Cod de procedură civilă*](#). Părțile nu au obligația de a recurge la un avocat pledant, cu excepția cazului în care cererea este prezentată în cadrul unei proceduri de divorț intentată pentru ruperea iremediabilă a relațiilor conjugale sau al unei proceduri de separare de drept. În acest caz, este obligatoriu ca părțile să recurgă la un avocat pledant ([*avocat à la Cour*](#)).

Cererea trebuie depusă pe suport de hârtie la grefierul instanței districtuale competente teritorial, și anume:

- *instanța locului în care își are domiciliul familia;*
- *în cazul în care părinții trăiesc separat, instanța locului în care își are domiciliul părintele cu care locuiesc de regulă copiii minori, în cazul exercitării în comun a autorității părintești, sau a locului în care își are domiciliul părintele care exercită singur această autoritate;*
- *în celelalte cazuri, instanța locului în care își are reședința cel care nu a inițiat procedura.*

⁴⁵ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/lu_ro

În caz de cerere comună, *instanța competentă este, în funcție de alegerea părților, cea a locului în care își are domiciliul una dintre părți* conform **art.1007-2** din noul Cod de procedură civilă⁴⁶.

Atunci când cererea este prezentată în cadrul unei proceduri de divorț intentată pentru ruperea iremediabilă a relațiilor conjugale sau al unei proceduri de separare de drept, instanța competentă din punct de vedere teritorial este instanța locului în care își au domiciliul comun părinții sau, în cazul în care domiciliul acestora nu este comun, instanța locului în care își are domiciliul părintele care este pârât.

Audierile referitoare la cererile de stabilire sau de modificare a exercitării autorității părintești și a dreptului de vizită și de găzduire se organizează în termen de **30 zile** de la data convocării. Audierile judecătorului pentru cauze de familie nu sunt publice. Acestea se desfășoară în camera de consiliu. În principiu, judecătorul pentru cauze de familie decide în complet monocameral, dar, în caz de complexitate deosebită, poate transmite litigiul unui complet colegial. Judecătorul pentru cauze de familie are și funcția de judecător delegat cu luarea măsurilor provizorii.

Judecătorul pentru cauze de familie audiază personal fiecare dintre părți și rolul său este de a încerca să le concilieze. Acesta le poate propune părților o ședință de mediere. De asemenea, poate solicita efectuarea unei anchete sociale (*enquête sociale*) sau luarea oricărei alte măsuri de cercetare judecătorească. Atunci când se pronunță cu privire la modalitățile de exercitare a autorității părintești, judecătorul pentru cauze de familie poate lua în considerare, de exemplu, practica urmată anterior de părinți sau acordurile încheiate de aceștia, sentimentele exprimate față de copilul minor, capacitatea fiecăruia dintre părinți de a-și asuma responsabilitățile și de a respecta drepturile celuilalt și rezultatul expertizelor sau al anchetelor sociale efectuate.

Există mai multe modalități de executare a unei hotărâri privind autoritatea părintească care să permită evitarea refuzului sistematic de respectare a acesteia. Pe de o parte, este prevăzută o **sanctiune civilă, și anume o penalitate cu titlu cominatoriu** (obligația plății unei anumite sume - *astreinte*) stabilită de judecătorul pentru cauze de familie și pe care trebuie să o plătească părintele recalcitrant, cu scopul de a-l forța pe acesta să-și îndeplinească obligația. Acțiunea este introdusă în fața instanței districtuale de la locul de reședință al copilului.

De asemenea, în cazul în care unul dintre părinți sesizează judecătorul pentru cauze de familie cu privire la nerespectarea repetată a hotărârilor judecătorești referitoare la dreptul de vizită și de găzduire sau la dreptul de reședință alternativă, acesta poate propune o **mediere familială**. Dacă dreptul respectiv continuă să nu fie respectat, la

⁴⁶ <https://legilux.public.lu/>

cererea părintelui lezată judecătorul poate modifica încredințarea autorității părintești, respectiv a dreptului de vizită și de găzduire, acordând-o celui alt părinte.

Pe de altă parte, **sunt prevăzute sancțiuni penale în cazul comiterii infracțiunii de nerespectare a măsurilor privind încredințarea minorului**. Parchetul poate prelua cazul din oficiu sau în urma unei plângeri penale depuse de victimă. Instanța districtuală competentă în materie penală stabilește sancțiunile penale și, dacă este cazul, despăgubirile care urmează să fie acordate victimei. Părțile nu au obligația de a recurge la un avocat pledant.

În cazul în care se solicită pensie alimentară sau se solicită contribuție la întreținerea și educația copilului, judecătorul pentru cauze de familie le poate cere părților, inclusiv terților, să comunice informațiile sau să prezinte registrele contabile sau documentele contabile care să permită stabilirea valorii veniturilor, a creanțelor sau a produselor activității profesionale a părților.

O hotărâre privind autoritatea părintească poate fi contestată în fața instanței de apel. În principiu, termenul pentru exercitarea căii de atac este de 40 de zile. Cu toate acestea, termenul pentru exercitarea căii de atac împotriva unei hotărâri a judecătorului pentru cauze de familie care statuează cu privire la măsuri provizorii, fie în cadrul unei proceduri de divorț intentate pentru ruperea iremediabilă a relațiilor conjugale sau al unei proceduri de separare de drept, fie în cadrul unei cereri excepționale de luare de măsuri provizorii, este de 15 zile.

În circumstanțe excepționale, instanța poate încredința copilul unui terț, care va exercita autoritatea părintească în privința acestuia. În cazul în care copilul a fost încredințat unui terț, cu acordul părinților, autoritatea părintească continuă să fie exercitată de către părinți. Totuși, persoana căreia i-a fost încredințat copilul îndeplinește toate actele obișnuite referitoare la supravegherea și educația sa. Atunci când instanța încredințează copilul unui terț cu titlu temporar, aceasta poate decide că terțul respectiv trebuie să solicite deschiderea procedurii pentru a fi numit tutore.

În cazul în care cererea este extrem de urgentă, fiind justificată corespunzător, și dacă judecătorului pentru cauze de familie i-a fost deja prezentată o cerere pe fond, i se poate înainta, în mod excepțional (*en référé exceptionnel*), o cerere de adoptare de **măsuri provizorii** (*mesures provisoires*). Cererea de adoptare de măsuri provizorii se depune la grefa instanței districtuale competente să se pronunțe asupra cererii principale. Părțile nu au obligația de a recurge la un avocat pledant.

Judecătorul pentru cauze de familie poate decide cu privire la următoarele aspecte:

- *cererile referitoare la exercitarea autorității părintești, cu excepția celor privind retragerea autorității părintești. Este vorba de modalitățile de exercitare în comun de către părinți a autorității părintești, indiferent dacă sunt sau nu căsătoriți, dacă sunt sau nu în parteneriat civil, separați sau divorțați;*

- *exercitarea drepturilor de vizită și de găzduire ale părintelui privat de autoritatea părintească: aceste drepturi nu pot fi refuzate decât din motive grave;*
- *dreptul copilului de a avea relații personale cu rudele sale în linie ascendentă. Acest drept nu poate fi refuzat decât dacă o cere interesul superior al copilului. În acest caz, instanța stabilește modalitățile referitoare la relațiile dintre copil și ruda sa în linie ascendentă respectivă.*
- **drepturile de vizită și de găzduire** ale altor persoane, indiferent dacă sunt sau nu rude (instanța acordă astfel de drepturi în situații excepționale)
- **obligația de a contribui la întreținerea și educația copilului** pe perioada vieții în comun a părinților. În caz de separare a părinților, aceasta poate lua forma unei pensii de întreținere a copilului și este stabilită în funcție de nevoile copilului și de capacitatea fiecăruia dintre părinți de a contribui și poate continua după vârsta majoratului în cazul în care copilul este incapabil să se întrețină singur.

Instanța încredințează exercitarea autorității părintești numai unuia dintre cei 2 părinți doar atunci când o cere interesul superior al copilului. În acest caz, părintele căruia i-a fost încredințată ia singur deciziile cu privire la copil. Cu toate acestea, celălalt părinte își păstrează dreptul de a fi informat și de a urmări întreținerea și educația copilului. În afara excepțiilor cauzate de motive grave, acesta are, de asemenea, drept de vizită și de găzduire. Astfel, în caz de separare a părinților, fiecare dintre ei trebuie să mențină relații personale cu copilul și să respecte legăturile acestuia cu celălalt părinte.

În cazul în care părintele care a fost privat de autoritatea părintească⁴⁷ consideră că celălalt părinte nu exercită autoritatea părintească în interesul copilului, se poate adresa instanței competente pentru a soluționa litigiul. În acest caz, instanța poate, dacă este necesar, să modifice încredințarea autorității părintești sau modalitățile de exercitare a acesteia.

În temeiul Regulamentului (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (reformare) („Regulamentul Bruxelles IIb”), orice hotărâre privind răspunderea părintească pronunțată de o instanță a unei alte țări din Uniunea Europeană (cu excepția Danemarcei) este, în principiu, recunoscută în mod automat în Marele Ducat. Cu alte cuvinte, recunoașterea unor astfel de hotărâri nu este supusă niciunei proceduri.

O hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene, care este executorie în statul respectiv, este executorie în Luxemburg fără a fi necesară o hotărâre de

⁴⁷ <https://mj.gouvernement.lu/dam-assets/services-aux-citoyens/Brochure-autorite-parentale-2018.pdf>

încuviințare a executării. Pentru a executa o astfel de hotărâre, partea care solicită executarea furnizează autorității competente responsabile cu executarea:

- o copie a hotărârii, care să întrunească toate condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale și
- certificatul corespunzător eliberat în conformitate cu **art.36** din *Regulamentul „Bruxelles IIb”*.

Autoritatea competentă responsabilă cu executarea poate solicita, de asemenea, o traducere a conținutului traducibil din câmpurile de text liber ale certificatului și o traducere a hotărârii.

De asemenea, **hotărârile privind dreptul de vizită și înapoierea copilului** sunt recunoscute fără a fi posibil să se opună acestora, cu excepția cazului în care hotărârea este ireconciliabilă cu o hotărâre ulterioară, și sunt executate fără a fi necesară o hotărâre de încuviințare a executării. Pentru a executa o astfel de hotărâre, partea care solicită executarea furnizează autorității competente responsabile cu executarea: *o copie a hotărârii, care să întrunească toate condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale și certificatul corespunzător eliberat în conformitate cu art.47 din Regulamentul „Bruxelles IIb”*.

În temeiul [*„Regulamentului Bruxelles IIb”*](#), orice parte interesată poate, prin citație, să depună la instanța districtuală în materie civilă o cerere de refuz al recunoașterii sau o cerere de refuz al executării referitoare la o hotărâre în materie părintească pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene. Această parte trebuie să recurgă la un avocat pledant.

Motivele de refuz al recunoașterii și de refuz al executării sunt enumerate la **art. 39 și 41** din *„Regulamentul Bruxelles IIb”*. Oricare dintre părți poate formula o cale de atac la instanța de apel împotriva hotărârii pronunțate de instanța districtuală în materie civilă. Hotărârea instanței de apel în materie civilă poate fi atacată pentru motive de drept în fața Curții de Casație.

În acțiunile privind răspunderea părintească în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite trebuie diferențiate chestiunile referitoare la legea aplicabilă de cele privind competența jurisdicțională. Sunt competente în materie de autoritate părintească jurisdicțiile locului în care copilul își are reședința obișnuită (art. 8 din Regulamentul Bruxelles IIa și art. 5 din Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor). Legea aplicabilă este, de asemenea, definită în Convenția de la Haga menționată anterior. Cetățenia copilului nu are importanță. Astfel, sunt competente să ia măsuri ce vizează protecția copilului sau a bunurilor sale autoritățile statului contractant în care copilul își are reședința obișnuită, și anume judecătorul pentru cauze de familie. Exercițarea autorității părintești este reglementată de legea statului în care copilul își are reședința obișnuită sau, în caz de schimbare a reședinței copilului, de legea statului în care își are noua reședință.

POLONIA

Cauzele în materie de răspundere părintească sunt audiate de instanța districtuală (*sąd rejonowy*) competentă din raza domiciliului copilului⁴⁸. Secția pentru familie și minori din cadrul instanței districtuale se ocupă de cauze în materie de **tutelă** (*sąd opiekuńczy*). De asemenea, competența revine Tribunalului Districtual al Capitalei Varșovia.

Conform procedurii în cauzele cu minori, trebuie depusă o cerere împreună cu certificatul de naștere al copilului, certificatul de căsătorie al părinților (în cazul în care aceștia sunt căsătoriți), alte documente în sprijinul cererii, cum ar fi certificate medicale, certificate școlare, evaluări educaționale și copii ale hotărârilor anterioare pronunțate de alte instanțe în materie de răspundere părintească.

Cauzele în materie de răspundere părintească sunt audiate în cadrul unei proceduri cunoscute sub numele de *procedură necontencioasă*, care este mai puțin formală decât o procedură contencioasă.

În plus, la cererea unei părți în proces, **instanța competentă în materie de tutelă poate dispune o măsură provizorie** în modul considerat adecvat în circumstanțe specifice. Deciziile în acest sens intră în vigoare și devin executorii la momentul emiterii.

Părțile din cadrul **procedurii referitoare la minori** trebuie să plătească taxele și cheltuielile prevăzute în *Legea privind taxele judiciare în cauzele civile* ([Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych](#)). Cu toate acestea, în temeiul **art. 102 alin. (1)** din legea menționată, o parte în proces poate solicita scutirea de la taxele judiciare, depunând o declarație potrivit căreia nu poate suporta aceste cheltuieli fără a ajunge să aibă dificultăți financiare, ea sau familia sa. Cererea de scutire de la taxele judiciare trebuie să fie însoțită de o declarație în care se prezintă în detaliu situația familiei, bunurile, veniturile și mijloacele de trai ale reclamantului. O parte în proces poate fi parțial scutită de taxele judiciare de către instanță în cazul în care respectiva parte poate plăti doar o parte din acestea [conform **art. 101 alin. (1) din Codul familiei și al tutelei**, [Kodeks rodzinny i opiekuńczy, KRO](#)].

O cale de atac împotriva oricărei hotărâri poate fi introdusă în fața unei instanțe superioare. În cazul ordinelor de protecție, o cale de atac se introduce în fața unei instanțe de același rang. **Căile de atac împotriva hotărârilor pronunțate de o instanță districtuală** (*sąd rejonowy*) **cu privire la răspunderea părintească pot fi introduse la o instanță provincială** (*sąd okręgowy*). **Hotărârile pronunțate de o instanță provincială** (*sąd okręgowy*) **cu privire la răspunderea părintească în procedurile pentru divorț, separare legală sau anularea căsătoriei sunt supuse căilor de atac în fața unei curți de apel** (*sąd apelacyjny*).

⁴⁸ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/pl_ro

Organul de executare al instanței în cauzele referitoare la înapoierea/predarea unui copil este un tutore numit de instanță (*kurator sądowy*). În cazul în care nu se respectă o hotărâre judecătorească prin care se dispune înapoierea unui minor, persoana îndreptățită să i se înapoieze copilul trebuie să solicite instanței care a emis o astfel de hotărâre să dispună plasarea obligatorie a copilului către un tutore numit de instanță. În cazul în care nu se cunoaște locul unde se află o persoană care face obiectul răspunderii părintești, instanța efectuează o anchetă pentru a stabili unde se află aceasta. Instanța emite o ordonanță pentru un tutore numit de instanță, sub forma unei decizii, care poate fi emisă în camera de consiliu. Nu poate fi introdusă nicio cale de atac împotriva acestei decizii. Tutorele numit de instanță stabilește data pentru deplasarea copilului și informează persoana îndreptățită. Tutorele numit în instanță poate lua minorul de la orice persoană cu care locuiește acesta. În acest scop, tutorele numit în instanță poate solicita asistența polițiștilor, a psihologilor, etc.

O procedură diferită este prevăzută în **Codul de procedură civilă** ([Kodeks postępowania cywilnego](#)) în ceea ce privește hotărârile privind **exercitarea dreptului de vizită**. În acest caz, la solicitarea unei persoane care are dreptul să păstreze legătura cu copilul, **instanța competentă în materie de tutelă** ([sąd opiekuńczy](#)) va emite o ordonanță împotriva persoanei căreia i s-a încredințat copilul, dar care nu își îndeplinește obligațiile care decurg din hotărâre sau din *acordul cu privire la păstrarea legăturii cu copilul*, constând într-o **somație de plată** a unei sume specifice persoanei îndreptățite pentru fiecare încălcare a obligației.

În cazul în care o persoană care are dreptul să păstreze legătura cu copilul sau o persoană căreia i s-a interzis acest lucru încalcă obligația impusă prin hotărâre, **instanța competentă în materie de tutelă** va emite o ordonanță conform căreia acea persoană trebuie să plătească o sumă specifică persoanei căreia i s-a încredințat copilul. În cazul în care o persoană căreia i s-a ordonat de către instanța competentă în materie de tutelă să efectueze o plată continuă să nu își îndeplinească obligația, instanța competentă în materie de tutelă va ordona acestei persoane să plătească suma datorată, care este stabilită în funcție de numărul de încălcări. La cererea menționată mai sus trebuie să se atașeze o hotărâre executorie sau un acord privind păstrarea legăturii cu copilul.

Atunci când o instanță poloneză pronunță o hotărâre privind divorțul, separarea legală sau anularea căsătoriei, aceasta este obligată să soluționeze problema răspunderii părintești asupra unui copil, cu excepția cazului în care nu are competență cu privire la răspunderea părintească într-un caz specific. Atunci când soluționează problema răspunderii părintești, **instanța poate lua în considerare un acord scris între soți cu privire la modul în care trebuie exercitată răspunderea părintească, cu condiția ca acesta să fie în interesul superior al copilului**.

Luând în considerare dreptul copilului de a fi crescut de ambii părinți, dacă aceștia nu ajung la un acord, instanța poate:

- decide cu privire la exercitarea în comun a răspunderii părintești;

- acorda răspunderea părintească unuia dintre părinți și limita răspunderea celuilalt părinte la obligații și drepturi specifice cu privire la copil.

În cazul în care *interesul superior al copilului* justifică acest lucru, **instanța competentă în materie de tutelă poate modifica o hotărâre privind răspunderea părintească și modalitățile de exercitare a acesteia indicate într-o hotărâre de divorț**, de separare legală sau de anulare a căsătoriei (**art.106** din [Codul Familiei -KRiO](#)).

Părinții pot apela la o instanță competentă în materie de tutelă în legătură cu diverse aspecte referitoare la răspunderea părintească asupra unui copil, cum ar fi:

- stabilirea modalităților de exercitare a răspunderii părintești, stabilirea locului de reședință al copilului și dreptul de a vizita copilul atunci când părinții locuiesc separat;
- soluționarea unui litigiu privind chestiuni importante cu privire la copil în cazul în care părinții nu ajung la un acord cu privire la modul de rezolvare a acestor chestiuni, inclusiv stabilirea domiciliului, alegerea școlii, alegerea prenumelui și a numelui de familie, deciziile privind tratamentul medical, călătoriile în străinătate etc.;
- actele juridice între un copil și un părinte în cazul în care acestea depășesc gestionarea obișnuită a bunurilor copilului.

În cazul în care prin exercitarea răspunderii părintești, părinții pun în pericol interesele copilului, răspunderea lor părintească face obiectul unei limitări dispuse printr-o hotărâre a unei instanțe competente în materie de tutelă, care poate dispune plasamentul copilului într-o familie substitutivă, o casă de tip familial, sub îngrijire instituțională, într-un centru de îngrijire și tratament, într-un centru de îngrijire medicală sau într-un centru de reabilitare terapeutică.

O hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru este recunoscută și executată în Polonia. Aceste aspecte sunt reglementate de prevederile relevante ale Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (reformare). De regulă, astfel de hotărâri sunt recunoscute și executate fără nicio procedură suplimentară. Cu toate acestea, este posibilă depunerea unei cereri de recunoaștere și executare la o instanță provincială. Instanța provincială este, de asemenea, competentă să examineze o cerere de declarare a caracterului executoriu. În ambele cazuri, cererea trebuie să îndeplinească criteriile unui document procedural, ceea ce înseamnă că ar trebui să prevadă în mod specific cererea, faptele care justifică o astfel de cerere și dacă părțile au încercat sau nu să apeleze la mediere.

Hotărârile pronunțate de instanțele străine, documentele oficiale străine și acordurile încheiate în materia răspunderii părintești sunt recunoscute și executate conform legii poloneze, cu excepția cazului în care există un impediment menționat în Codul de procedură civilă.

Orice persoană care are un interes juridic poate solicita o declarație conform căreia o hotărâre pronunțată de o instanță judecătorească străină, un document oficial străin sau un acord emis într-un stat membru face sau nu face obiectul recunoașterii și executării. **Cererile de refuz al executării, de refuz al recunoașterii** sau declarațiile conform cărora nu există motive de refuz al recunoașterii trebuie să fie însoțite de:

- o copie oficială a hotărârii judecătorești, a documentului oficial sau a acordului;
- un act care să ateste că hotărârea este definitivă, dacă acest lucru nu reiese în mod clar din formularea hotărârii;
- o traducere legalizată în limba polonă a copiei hotărârii, a documentului oficial sau a acordului.

Cererile de constatare a faptului că o hotărâre judecătorească, un document oficial sau un acord nu face obiectul recunoașterii și executării trebuie să fie însoțite de o copie oficială a acesteia (acestuia) și de traducerea autorizată în limba polonă.

Cererile sunt examinate de instanța provincială (*sąd okręgowy*) care ar fi competentă teritorial să examineze cauza soluționată prin hotărârea instanței străine sau de instanța regională în raza căreia se află instanța districtuală (*sąd rejonowy*) sau, în lipsa unor astfel de instanțe, de Tribunalul Regional din Varșovia (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

Se poate introduce o **cale de atac** împotriva unei astfel de hotărâri a instanței regionale și se poate depune **recurs în casație** împotriva unei hotărâri a curții de apel; de asemenea, este posibil să se solicite redeschiderea unei proceduri încheiate printr-o hotărâre definitivă de refuz al executării sau al recunoașterii sau printr-o declarație de constatare a faptului că nu există motive de refuz al recunoașterii și să se declare nelegală respectiva hotărâre definitivă.

Legea aplicabilă în materie de răspundere părintească și păstrarea legăturii cu copilul este prevăzută în *Convenția de la Haga* din 19 octombrie 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor sau în acordurile bilaterale la care Polonia este parte. În cazul în care nu este aplicabil niciunul dintre aceste instrumente, se aplică dispozițiile **Legii privind dreptul internațional privat din 4 februarie 2011** ([Ustawa z dnia 4 lutego 2011 - Prawo prywatne międzynarodowe](#)). În cazul în care reședința obișnuită a copilului devine cea dintr-o țară care nu este parte la Convenție, legea țării respective va reglementa toate modificările ulterioare ale condițiilor de aplicare a măsurilor adoptate în țara precedentei reședințe obișnuite a copilului.

PORTUGALIA

În Portugalia, în caz de divorț, separare, anulare a căsătoriei, precum și în cazurile în care nu există o căsătorie sau părinții nu locuiesc împreună, **hotărârea judecătorească cu privire la exercitarea răspunderii părintești** trebuie să fie luată întotdeauna pe baza a 3 aspecte fundamentale: *custodia minorului; organizarea vizitelor;*

*obligația de întreținere*⁴⁹. Astfel, obligația de a oferi întreținere unui copil minor este considerată a fi una dintre îndatoririle subsumate răspunderii părintești, iar aceasta este reglementată, în principiu, împreună cu celelalte aspecte ale răspunderii părintești, deși, în anumite cazuri, poate fi introdusă o acțiune în justiție numai în vederea stabilirii și modificării întreținerii datorate unui copil.

Instanța de judecată poate decide cu privire la următoarele aspecte (art. 6 și 7 din *Regimul general al procedurii de tutelă civilă*):

- *instituirea tutelei și administrarea de bunuri;*
- *numirea unei persoane care să gestioneze afacerile în numele minorului și, în plus, desemnarea unui mandatar care să reprezinte, în afara instanței, copilul asupra căruia se exercită răspunderea părintească;*
- *reglementarea exercitării răspunderii părintești și cunoașterea chestiunilor care au legătură cu aceasta;*
- *stabilirea obligației de întreținere datorate minorilor și copiilor în vârstă de peste 18 ani sau emancipați care își continuă educația academică sau profesională;*
- *pregătirea și judecarea executării obligației de întreținere;*
- *dispunerea predării judiciare a unui copil;*
- *autorizarea reprezentantului legal al minorului pentru a încheia anumite acte, confirmarea actelor care au fost efectuate fără autorizare și luarea de măsuri pentru acceptarea de cadouri;*
- *stabilirea protecției pe care părinții trebuie să le-o ofere copiilor care sunt încă minori;*
- *dispunerea interzicerii totale sau parțiale a exercitării răspunderii părintești, precum și stabilirea unor limite în acest sens;*
- *efectuarea din oficiu a unei verificări a maternității și a paternității;*
- *luarea unei decizii referitoare la numele și prenumele copilului minor, în cazul unui dezacord între părinți;*
- *stabilirea relației de încredințare civilă (apadrinhamento civil) și ordonarea revocării unei astfel de decizii;*
- *reglementarea interacțiunilor copilului cu frații/surorile și ascendenții săi;*
- *în cazul în care nu este instituită tutela sau administrarea de bunuri, stabilirea remunerației tutorelui sau a administratorului, luarea la cunoștință a unei situații de dispensă, exonerare sau de înlăturare a tutorelui, a administratorului sau a unui membru al consiliului de familie, solicitarea și evaluarea conturilor, autorizarea înlocuirii ipotecii legale și stabilirea consolidării și înlocuirii garanției furnizate, precum și numirea unui tutore ad-hoc pentru a reprezenta copilul minor în afara instanței;*

⁴⁹ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/pt_ro

- numirea unui tutore ad-hoc care să reprezinte minorul în toate procedurile de tutelă;
- luarea unei decizii cu privire la consolidarea și înlocuirea garanției oferite copiilor minori;
- solicitarea și evaluarea conturilor pe care părinții trebuie să le prezinte.

Modalitățile procedurale de introducere a unei acțiuni referitoare la răspunderea părintească

Procedurile privind îngrijirea și protecția minorilor

În cazul în care minorul se află într-o situație care ar putea pune în pericol securitatea, sănătatea, învățătura morală sau educația acestuia, iar dacă exercitarea răspunderii părintești a fost limitată, vor fi inițiate proceduri privind îngrijirea și protecția care intră în sfera de competență a comisiilor pentru protecția copiilor și a tinerilor sau a instanțelor, după caz.

Procedurile civile privind tutela

În celelalte cazuri privind reglementarea exercitării răspunderii părintești, se va iniția o procedură civilă privind tutela, care intră în sfera de competență a instanțelor judecătorești.

Proceduri din sfera de competență a serviciilor de stare civilă

În cazul în care există un acord privind reglementarea exercițiului răspunderii părintești, chiar dacă acesta este anexat sau nu la acordul de separare de drept sau de divorț, se depune un dosar la serviciul de stare civilă. Ofițerului de stare civilă îi revine obligația de a aproba acordul privind răspunderea părintească, după primirea avizului Ministerului Public.

În cazul în care este inițiată o procedură de divorț fără consimțământul celuilalt soț, instanța este competentă, iar procedura devine o procedură specială de divorț fără consimțământul celuilalt soț. În cazul în care, în cursul acțiunii, părțile ajung la un acord, instanța transformă acțiunea într-o procedură de divorț de comun acord și aprobă acordurile, inclusiv cu privire la răspundere părintească, dacă există copii minori.

Procedura de promovare și protecție în cadrul Comisiei pentru protecția copiilor și a tinerilor (art.97 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol)

- Procedura începe la data primirii comunicării scrise sau la înregistrarea rapoartelor orale sau a faptelor de care comisia are cunoștință.
- Situațiile de risc ridicat pot fi raportate de către orice persoană, de entitățile care dețin competența în chestiuni ce țin de copii și tineri, de către minori înșiși, de către părinți, de reprezentantul legal ori de persoana căreia îi este încredințat în fapt copilul.

- *Procedura comisiei pentru protecție include colectarea de informații, cercetările și analizele necesare și adecvate pentru stabilirea situației, motivele care stau la baza deciziei, aplicarea măsurii respective și punerea sa în aplicare.*
- *Procedura este organizată într-o manieră simplificată, în cadrul căreia măsurile și anchetele efectuate sau solicitate de comisia pentru protecție, constituind baza pentru punerea în aplicare a măsurilor menționate la alineatul anterior, sunt înregistrate în ordine cronologică.*

În ceea ce privește fiecare procedură, procesul decizional este transcris sub formă de rezumat, împreună cu expunerea sa de motive.

Procedura de promovare și protecție de către instanțe (art.100 din [Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol](#))

- Procedura începe la primirea unei cereri inițiale depuse de Ministerul Public, de către părinți, de reprezentant legal, de tutorii de fapt sau de copiii cu vârsta de peste **12 ani**.
- Procedura constă în ***anchetă socială, procedura judiciară, pronunțarea hotărârii și executarea acesteia.***

Nu este obligatoriu pentru niciuna dintre părți să numească, în primă instanță, un avocat, cu excepția situațiilor următoare, în cazul în care instanța trebuie să desemneze în mod obligatoriu un avocat pentru minor: *în cazul în care interesul superior al minorului și cele ale părinților săi, ale reprezentantului legal sau ale tutorelui sunt divergente; în cazul în care minorul solicită acest lucru; în cadrul procedurilor judiciare în care minorul trebuie să fie reprezentat întotdeauna de un avocat sau de un reprezentant desemnat.*

Procedura de tutelă civilă (art.12-33 din [Regimul general al procedurii de tutelă civilă](#))

Procedura începe la inițiativa Ministerului Public, a minorului în vârstă de peste 12 ani, a ascendenților, a fraților/surorilor sau a reprezentantului legal al minorului. Aceasta este o procedură de jurisdicție voluntară care începe cu o cerere depusă la instanță și atunci când există o contestație formulate de părți.

Este responsabilitatea Ministerului Public să reprezinte minorul în instanță, să acționeze în numele acestuia, să solicite reglementarea răspunderii părintești, precum și să apere *interesul superior al copilului*.

În cazul în care legea nu prevede altfel, în cerere și în contestație părțile trebuie să ofere o listă a martorilor și să solicite toate dovezile. Instanța este consiliată de echipe tehnice multidisciplinare (sociologi, psihologi, etc).

Minorul are dreptul de a fi audiat. În acest scop, judecătorul evaluează, prin ordonanță, capacitatea copilului de a înțelege problemele, putându-se baza pe consiliere de specialitate. În cursul audierii, judecătorul ascultă copilul, părțile, membrii de familie și alte persoane pe care le consideră relevante.

Măsurile provizorii și asigurătorii pot fi pronunțate de instanță în orice stadiu al procedurii referitoare la minori. De asemenea, în orice etapă a procedurii, judecătorul poate dispune intervenția serviciilor publice sau private de mediere, dacă părțile sunt de acord să recurgă la **mediere**.

În special, în procedurile care reglementează răspunderea părintească se organizează o întrevedere cu părinții, iar dacă aceștia nu ajung la un acord în cursul întrevederii, instanța îi îndrumă să recurgă la **mediere** (dacă părinții acceptă acest lucru) sau la o **audiere** tehnică specializată. Numai în cazul în care nu este posibilă încheierea unui acord prin niciunul dintre aceste mijloace, urmează expunerea faptelor, ancheta, judecata și pronunțarea unei hotărâri judecătorești.

Părțile au dreptul de a cunoaște informațiile oferite în cadrul consilierii tehnice și alte dovezi, precum și avizele incluse în procedură; părțile pot solicita clarificări, pot adăuga alte elemente de probă sau pot cere să se solicite informații. Judecătorul poate să respingă astfel de cereri printr-o ordonanță definitivă dacă acesta consideră ca eventualele căi de atac sunt inutile, imposibile sau dilatorii⁵⁰. Atunci când are loc audierea părților, aceasta este întotdeauna înregistrată.

Este obligatoriu să se numească un avocat numai în faza căilor de atac. Cu toate acestea, în primă instanță, numirea unui avocat pentru copil este obligatorie în următoarele cazuri: în cazul în care interesul superior al minorului și cele ale părinților săi, ale reprezentantului legal sau ale tutorelui sunt divergente; atunci când un copil cu un nivel corespunzător de maturitate solicită acest lucru instanței.

Cu excepția cazului în care se prevede expres altfel, **căile de atac pot fi formulate împotriva deciziilor pronunțate, definitive sau provizorii, referitoare la punerea în aplicare, modificarea sau încetarea măsurilor civile privind tutela.**

Ministerul Public și părțile, părinții, reprezentantul legal și persoana căreia îi este încredințat în fapt copilul pot formula o cale de atac. Căile de atac sunt tratate și judecate precum în materie civilă, cu un termen de **15 zile** pentru formularea cererilor și a răspunsului. Căile de atac au doar un efect devolutiv, cu excepția cazului în care instanța decide altfel.

Cauzele care intră în sfera de competență a serviciilor de stare civilă ([art. 1775-1778-A din Codul civil](#); [Art. 12-14](#) din [Decretul-lege nr. 272/2001](#) – *Proceduri care intră în sfera de competență a Ministerului Public și a serviciilor de stare civilă*)

În cazurile în care **acordul cu privire la răspunderea părintească este anexat la acordul de divorț sau de separare de drept**, trebuie depusă o cerere semnată de către soți sau de către reprezentanții lor legali la serviciul de stare civilă.

⁵⁰ Acțiunile/excepțiile dilatorii tind la întârzierea judecății (ex: refacerea unor acte de procedură, amânarea judecății, declinarea competenței)

Cererea este examinată în ceea ce privește bunurile comune, acordul de divorț, obligația de întreținere între soți și desemnarea locuinței familiei, în plus față de acordul cu privire la exercitarea răspunderii părintești, atunci când există copii minori și nu există nicio reglementare judiciară anterioară;

În urma cererii, baza de date a serviciului de stare civilă este consultată imediat și în mod automat, iar documentele necesare sunt incluse în baza de date, pentru a se putea corobora certificatul de căsătorie al părților interesate cu încheierea oricărei convenții matrimoniale declarată în fața ofițerului de stare civilă, cu excepția cazurilor în care regimul de proprietate este indicat în certificatul de căsătorie.

După primirea cererii, ofițerul de stare civilă informează soții despre existența serviciilor de mediere familială.

Atunci când se ajunge la un acord cu privire la exercitarea răspunderii părintești față de copiii minori, cazul este trimis la parchetul de pe lângă instanța regională ([*judicial de primeira instancia*](#)), competentă să soluționeze această chestiune în jurisdicția în care se află serviciul de stare civilă, astfel încât să poată pronunța o decizie cu privire la acord în termen de **30 de zile**.

În cazul în care parchetul consideră că acordul nu protejează în mod adecvat interesele minorilor, solicitanții pot modifica acordul în consecință sau pot prezenta un nou acord, caz în care un astfel de acord va fi reexaminat de către parchet.

În situația în care parchetul consideră că acordul garantează în mod corespunzător interesele minorilor sau în cazul în care soții au modificat acordul în conformitate cu instrucțiunile parchetului, ofițerul de stare civilă verifică îndeplinirea cerințelor legale și, în acest scop, poate să stabilească îndeplinirea unor acte și prezentarea oricăror dovezi necesare, iar ulterior, norme cu privire la fondul cererii.

În cazurile în care solicitanții nu se conformează modificărilor cerute de parchet, având în continuare intenția de a divorța, dosarul este trimis instanței din raza teritorială a serviciului de stare civilă.

Dacă părinții, căsătoriți sau nu, doresc să stabilească exercitarea răspunderii părintești asupra copiilor minori de către amândoi sau să modifice un acord deja aprobat, aceștia pot să solicite acest lucru în orice moment, la orice serviciu de stare civilă. În acest scop, părinții trebuie să includă următoarele documente:

- *cererea de reglementare a exercițiului răspunderii părintești;*
- *acordul privind exercitarea răspunderii părintești și privind răspunderea pentru copii minori, semnat de ambii părinți sau de către reprezentanții acestora;*

Ofițerul de stare civilă examinează acordul și invită părinții să îl modifice, atunci când acesta nu protejează interesele minorului. Acordul este trimis ulterior la parchetul de pe lângă tribunalul regional competent în materie în zona de reședință a minorului, pentru a se putea pronunța în termen de **30 de zile**. Dacă nu există obiecții din partea parchetului,

dosarul este trimis la serviciul de stare civilă, iar ofițerul de stare civilă aprobă acordul. Deciziile de aprobare au aceleași efecte ca hotărârile judecătorești. Informații privind sfera de competență a serviciilor de stare civilă sunt disponibile la: <https://www.civilonline.mj.pt/CivilOnline/>

Entitățile cărora trebuie să li se adreseze părțile interesate (în funcție de caz, instanțelor judecătorești, comisiilor pentru protecția copiilor și a tinerilor și serviciilor de stare civilă):

Competența materială și teritorială a instanțelor judecătorești

Instanța competentă pentru soluționarea acțiunilor privind răspunderea părintească este instanța pentru familie și minori din cadrul instanței districtuale conform **art. 123 alin. (1) litera (d)** din [Legea nr.62/2013 privind organizarea sistemului judiciar](#), cu modificările ulterioare. În domeniile care nu țin de responsabilitatea instanței pentru familie și minori, este competentă instanța civilă locală din cadrul instanței districtuale sau instanța de drept comun.

În materie de competență teritorială, se aplică următoarele norme (**art.9 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă**):

- este competentă instanța de la locul unde se află reședința copilului la momentul introducerii acțiunii în instanță;
- dacă locul de reședință al copilului nu este cunoscut, competența revine instanței locului unde titularii răspunderii părintești își au reședința;
- dacă titularii răspunderii părintești își au reședința în locuri diferite, instanța care are competență este instanța competentă de la locul de reședință al persoanei care exercită răspunderea părintească;
- dacă răspunderea părintească este exercitată în comun, instanța competentă este cea de la locul de reședință a persoanei care locuiește împreună cu minorul sau, în cazul încredințării comune, prima instanță sesizată cu acțiunea;
- dacă una dintre acțiuni privește 2 copii minori ai acelorași părinți și care locuiesc în districte diferite, instanța competentă este prima instanță sesizată cu acțiunea;
- dacă una dintre acțiuni privește mai mult de 2 copii, minori ai acelorași părinți și care locuiesc în districte diferite, instanța competentă este cea de la locul în care cei mai mulți dintre acești copii își au reședința;
- dacă, atunci când se inițiază procedurile, un copil locuiește în străinătate, iar instanța portugheză are competență internațională, instanța care are competența de a judeca și a soluționa cauza este cea de la locul unde își au reședința reclamantul și pârâtul;
- dacă reclamantul și pârâtul au reședința în străinătate, iar instanța portugheză are competență internațională, cauza este judecată de Instanța pentru familie și minori din Lisabona (*Juízo de Família e Menores de Lisboa*), aflată în circumscripția judiciară aferentă Lisabonei;

Competența materială și teritorială a Comisiilor pentru protecția copiilor și a tinerilor ([art. 79 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol](#))

Comisiile pentru protecția copiilor și a tinerilor sunt competente în chestiuni referitoare la procedurile privind îngrijirea și protecția copiilor și tinerilor expuși riscurilor, în cazul în care există acordul părinților, iar minorul nu formulează obiecții.

Se aplică următoarele norme privind **competența teritorială**:

- Comisia pentru protecția copiilor și a tinerilor sau instanța de la locul de reședință al minorului la momentul în care se primește notificarea situației sau se începe procedura judiciară este competentă cu privire la punerea în aplicare a măsurilor de îngrijire și de protecție.
- Dacă locul de reședință al minorului sau al tânărului nu este cunoscut sau nu poate fi stabilit, este competentă comisia pentru protecție din locul unde se află copilul.
- Comisia pentru protecție din locul unde se află minorul ia măsurile considerate urgente, precum și măsurile necesare pentru protecția imediată a copilului.
- În cazul în care, după aplicarea unei măsuri fără caracter de protecție, copilul sau tânărul își schimbă reședința pentru o perioadă mai mare de 3 luni, dosarul este trimis comisiei pentru protecția copiilor și a tinerilor din noua zonă de reședință.

Punerea în aplicare a unei măsuri de protecție privind îngrijirea și asistența maternală nu implică schimbarea reședinței copilului sau a tânărului.

Comisia pentru protecție cu competență teritorială în municipalitatea sau districtul unde se acordă asistență maternală copilului sau tânărului va coopera cu comisia pentru protecție care a aplicat măsura de protecție și îngrijire cât de mult este necesar pentru monitorizarea efectivă a măsurii aplicate, astfel cum se impune în acest scop.

Competența materială și teritorială a serviciilor de stare civilă (art. 6 și articolele 12-14 din Decretul-lege nr. 272/2001 – Proceduri care intră în sfera de competență a Ministerului Public și a serviciilor de stare civilă)

În funcție de chestiunea în discuție, **serviciile de stare civilă sunt competente să aprobe acordul cu privire la răspunderea părintească, indiferent dacă acesta este depus separat sau anexat la cererile de divorț sau de separare de drept de comun acord.**

De asemenea, serviciile de stare civilă sunt competente să desfășoare și să decidă cu privire la procedurile de divorț sau de separare de drept de comun acord, inclusiv să aprobe acordurile cu privire la răspunderea părintească anexate. Normele privind competența teritorială nu se aplică serviciilor de stare civilă. Cu alte cuvinte, părțile se pot adresa oricărui serviciu de stare civilă.

Jurisdicția conexă (art. 81 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol)

În cazul în care, în ceea ce privește același minor, o procedură civilă de tutelă și o procedură privind îngrijirea și protecția, inclusiv procedura în fața comisiei pentru protecția copiilor și a tinerilor sau procedura de tutelă educațională, sunt inițiate separat, acestea trebuie să fie soluționate ca o cauză conexată, indiferent de statutul lor, iar judecătorul competent să soluționeze cauzele va fi primul judecător sesizat.

Dispozițiile de la alineatul anterior nu se aplică măsurilor civile referitoare la tutelă privitoare la verificarea automată a maternității sau a paternității, nici celor care intră în sfera de competență a serviciilor de stare civilă, nici celor care privesc mai mult de un copil.

*În cazul acțiunii de **divorț** sau de separare de drept*, procedurile care reglementează exercitarea răspunderii părintești, oferirea de întreținere și interzicerea exercițiului răspunderii părintești se conexează la această acțiune. De asemenea, în cazul în care pericolul privește în același timp mai mulți copii sau tineri, se poate institui o singură procedură; în cazul în care au fost instituite mai multe proceduri, acestea se pot conecta cu prima inițiată, în cazul în care relațiile de familie justifică acest lucru (**art. 80 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol**).

Cauzele privind *îngrijirea și protecția minorilor și de tutelă* pot fi tratate ca proceduri de urgență, atunci când o amânare poate afecta negativ interesele copilului. Într-o astfel de situație, acestea continuă să fie instrumentate în timpul vacanțelor judecătorești. În orice caz, în situații de urgență se pot aplica **măsuri provizorii**.

În cazuri speciale, sunt prevăzute următoarele **proceduri judiciare urgente (art. 92 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol)**:

La cererea Ministerului Public, instanța, atunci când este informată cu privire la situații care prezintă un pericol pentru viața sau integritatea fizică sau mintală a minorului, pronunță o **decizie provizorie** în termen de **48 de ore**, confirmând măsurile adoptate pentru protecția imediată a copilului, punând în aplicare orice măsură de îngrijire și protecție prevăzută de lege sau stabilind ceea ce este potrivit pentru viitorul minorului.

În acest scop, instanța efectuează cercetări succinte și indispensabile și dispune măsurile necesare pentru a se asigura că deciziile sale sunt puse în aplicare, putând să facă apel la autoritățile polițienești și să permită persoanelor care sunt responsabile pentru respectarea deciziilor sale să intre în orice locuință pe parcursul zilei.

Mai mult, sunt prevăzute următoarele proceduri judiciare urgente (**art. 91 din Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol**):

Atunci când există un pericol pentru viața sau integritatea fizică sau mintală a minorului și nu există consimțământul celor care dețin răspunderea părintească sau al persoanelor cărora le este încredințat în fapt minorul, orice autoritate cu competențe în

chestiuni privind minorii și tinerii sau comisiile pentru protecția copiilor și a tinerilor adoptă măsurile corespunzătoare pentru protecția imediată a minorului și solicită intervenția instanței judecătorești sau a poliției.

Entitatea care a intervenit notifică imediat Ministerul Public sau, dacă nu este posibil, de îndată ce acest lucru va fi posibil. Până când instanța poate interveni, organele de poliție extrag minorul sau tânărul din situația de pericol în care se află și se asigură că acesta beneficiază de ocrotire de urgență într-un centru de plasament, în spațiile organismelor cu competențe în chestiuni privind copiii și tinerii sau într-un alt loc adecvat. Ministerul Public, după ce a primit o notificare din partea oricăreia dintre entitățile menționate mai sus, solicită imediat instanței competente să întreprindă acțiuni în justiție.

Încălcarea unei hotărâri privind răspunderea părintească (art. 41 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă).

În cazul în care, în ceea ce privește situația minorului, unul dintre părinți sau o parte terță căreia i-a fost încredințat copilul nu respectă ceea ce s-a convenit sau stabilit, instanța poate, din oficiu, la cererea Ministerului Public sau a celuilalt părinte:

- să dispună măsurile necesare pentru a asigura respectarea legii;
- să dispună aplicarea unei amenzi; și,
- după verificarea cerințelor respective, să oblige persoana care nu și-a îndeplinit obligațiile să ofere compensație în favoarea copilului, a părintelui solicitant sau a ambilor.

În cazul în care acordul a fost aprobat de către instanța judecătorească sau aceasta și-a pronunțat decizia, cererea este soluționată prin conexare la procedura în cadrul căreia a fost încheiat acordul sau a fost pronunțată decizia, iar conexarea va fi solicitată instanței respective, în cazul în care, în conformitate cu normele privind competența judiciară, aceasta este instanța competentă pentru a judeca încălcarea obligației.

De îndată ce cererea a fost prelucrată sau anexată la procedură, judecătorul citează părinții la o întrevedere sau, în cazuri excepționale, înștiințează pârâtul să invoce argumentele pe care le consideră adecvate în termen de **5 zile**. În cadrul întrevederii, părinții pot conveni să modifice ceea ce este stabilit cu privire la exercitarea răspunderii părintești, ținând seama de *interesul superior al copilului*.

În caz de nerespectare a regimului de vizită, dacă pârâtul nu participă la întrevedere, nu depune memorii sau dacă susținerile sale sunt vădit neîntemeiate, instanța poate dispune predarea copilului, astfel încât să poată fi respectat regimul de vizită, specificând locul unde ar trebui să aibă loc vizitele și prevăzând prezența consultanților tehnici ai instanței. Pârâtul este înștiințat să cedeze copilul în modul stabilit, fiind pasibil de plata unei amenzi.

Dacă nu este convocată o întrevedere sau dacă părinții nu ajung la un acord, judecătorul îndrumă părțile către **mediere** (dacă părinții sunt de acord să o folosească) sau la o audiere tehnică specializată, iar ulterior ia o decizie.

În cazul în care se aplică o amendă, iar amenda nu este plătită în termen de **10 zile**, executarea silită are loc în cadrul aceleiași proceduri. Acest lucru este reglementat prin [Regimul general al procedurii de tutelă civilă](#), astfel cum a fost aprobat prin Legea nr. 141/2015 din 8 septembrie 2015⁵¹.

Executarea obligației de întreținere

Pentru a executa obligația de întreținere, pot fi utilizate 3 mijloace alternative: *audierea pentru încălcarea obligațiilor care decurg din răspunderea părintească; audierea prealabilă executării obligației de întreținere; executarea specială a obligației de întreținere.*

Audierea prealabilă executării în scopul recuperării unor creanțe de întreținere datorate (Art. 48 din Regimul general al procedurii de tutelă civilă)

Atunci când persoana care are obligația legală de a plăti întreținere nu plătește sumele datorate în termen de **10 zile** de la data la care acestea au devenit exigibile, se aplică următoarele reguli:

- *dacă persoana în cauză lucrează în sectorul public, sumele respective sunt reținute, atunci când sunt datorate, la cererea instanței adresate angajatorului din sectorul public;*
- *dacă persoana în cauză este un angajat salariat, sumele vor fi deduse din venituri sau din salariu, iar angajatorul va fi notificat să efectueze aceste deduceri și își va asuma rolul de depozitar;*
- *dacă persoana în cauză primește venituri din chirii, pensii, indemnizații, comisioane, retribuții, gratuități, contribuții sau venituri similare, se efectuează o deducere din aceste tranșe atunci când trebuie să fie plătite sau creditate, făcându-se solicitările sau notificările necesare, iar cei notificați își asumă rolul de depozitari.*

Sumele deduse includ, de asemenea, întreținerea acumulată în prealabil, fiind plătite direct celor cărora le sunt datorate.

Executarea specială a obligației de întreținere

Dacă întreținerea este datorată minorilor, creditorul obligației de întreținere poate, ca alternativă, să introducă o *acțiune specială de executare a obligației de întreținere*, astfel prevede **art. 933** din [Codul de procedură civilă](#). Astfel, printr-o singură acțiune, creditorul obligației de întreținere poate recupera în întregime sumele datorate, restante sau care vor deveni exigibile. În cadrul unei acțiuni de executare, creditorul obligației de întreținere poate recurge la modalități de executare mai ample, cum ar fi *punerea sub sechestru și constituirea unei garanții asupra veniturilor*.

⁵¹ <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/141-2015-70215245>

În cazul executării speciale a obligației de întreținere, solicitantul poate cere: atribuirea unei părți din sumele, salariile sau pensiile de care beneficiază cealaltă parte; sau cedarea unei părți din veniturile debitorului obligației de întreținere. Atribuirea sau constituirea unei garanții are loc independent de sechestrul, pentru a acoperi plata sumelor restante și a celor care vor deveni exigibile.

În cazul în care reclamantul solicită să i se atribue sume, salarii sau pensii, organismul responsabil pentru plata acestora sau pentru prelucrarea plăților respective va fi înștiințat că trebuie să plătească partea atribuită direct reclamantului. Suma atribuită trebuie depusă lunar în contul bancar al reclamantului, acesta trebuind să indice numărul contului în cererea inițială.

Dacă prin cerere se solicită constituirea unei garanții asupra veniturilor, trebuie specificat bunul la care aceasta se referă, iar executorul judecătoresc va decide dacă bunurile avute în vedere sunt suficiente pentru a acoperi întreținerea restantă și cea care va fi cuvenită și va constitui garanția asupra bunurilor respective.

Creditorul obligației de întreținere poate solicita în continuare sechestrarea bunurilor debitorului obligației de întreținere. Sechestrarea poate implica bunuri mobile și imobile, depozite bancare, drepturi de creanță, unități comerciale sau acțiuni ale unei societăți.

În cazul în care bunul sechestrat este vândut pentru a achita o datorie, debitorul obligației de întreținere este obligat la restituirea excedentului, cu excepția cazului în care întreținerea care va deveni exigibilă este asigurată, în măsura în care judecătorul consideră acest lucru necesar, dacă nu se oferă o cauciune sau o altă garanție financiară.

Debitorul obligației de întreținere trebuie să fie citat numai după ce a avut loc punerea sub sechestrul/atribuirea/constituirea unei garanții asupra veniturilor. Opoziția debitorului obligației de întreținere la executare sau sechestrul nu suspendă procedura de executare.

În cazul unei cereri de modificare sau de încetare a plății întreținerii în timp ce procedura de executare specială a obligației de întreținere este în curs, cererea de modificare sau de încetare se anexează la procedura de executare.

Recunoașterea unei hotărâri privind răspunderea părintească pronunțată într-un alt stat membru UE care are obligații în temeiul Regulamentului 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles IIa reformat”) este automată. Cu alte cuvinte, nu este nevoie de nicio procedură specială pentru ca hotărârea să fie recunoscută.

Pentru a executa în Portugalia o hotărâre privind răspunderea părintească în sensul Regulamentului Bruxelles IIa reformat, pronunțată într-un alt stat membru, *partea în cauză trebuie să introducă o acțiune pentru încuviințarea executării deciziei respective*.

Cu toate acestea, există 2 cazuri prevăzute la **art. 42** din Regulamentul Bruxelles IIa reformat în care o cerere de încuviințare a executării nu este necesară, iar certificatul

eliberat de instanța judecătorească de origine în temeiul Regulamentului Bruxelles Ila reformat este suficient pentru a executa în Portugalia o hotărâre pronunțată într-un alt stat membru. Aceasta se întâmplă cu privire la următoarele decizii: *deciziile privind drepturile de vizitare și deciziile prin care se dispune înapoierea minorului*, pronunțate de instanța competentă în urma unei decizii pronunțate în temeiul **art. 13** din *Convenția de la Haga din 1980* asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii.

Competența teritorială pentru cererea de încuviințare a executării

Competența teritorială pentru cererea de încuviințare a executării este prevăzută în Regulamentul Bruxelles Ila reformat, după cum urmează: *cererea trebuie depusă la instanța judecătorească de la locul de reședință a debitorului obligației de întreținere; sau de la locul de reședință a copilului căruia i se datorează întreținere; sau, în lipsa oricăruia dintre acești factori de legătură, de la locul de executare.*

Cerințele și documentele care trebuie să însoțească cererea de încuviințare a executării sunt prevăzute în Regulamentul Bruxelles Ila reformat. Astfel, reclamantul trebuie să anexeze la cererea de încuviințare a executării următoarele: *o copie certificată a hotărârii; certificatul privind decizia* emis în conformitate cu anexa III la Regulamentul Bruxelles Ila reformat; în cazul unei hotărâri pronunțate fără ca pârâtul să fi fost prezent sau fără ca pârâtul să o fi contestat, *dovezi care să ateste faptul că acesta a fost citat sau că a acceptat hotărârea în mod neechivoc.*

Procedura aplicabilă cererii de încuviințare a executării prevăzută în Regulamentul Bruxelles Ila reformat

Procedura aplicabilă este reglementată de normele prevăzute în Regulamentul Bruxelles Ila reformat, iar orice aspect care nu este prevăzut în regulamentul respectiv, de dispozițiile interne ale procedurii civile portugheze.

În consecință, rezultă din regulament că decizia privind încuviințarea executării nu este precedată de o procedură contradictorie și că cererea poate fi respinsă numai pentru unul dintre motivele prevăzute de regulamentul menționat. O cale de atac împotriva deciziei de încuviințare a executării poate fi formulată de către oricare dintre părți, în termenele stabilite. Instanța judecătorească portugheză poate decide că hotărârea străină este parțial executorie, dar nu o poate revizui pe fond.

Normele de procedură civilă aplicabile

Cererea de încuviințare a executării trebuie să fie prezentată instanței pentru familie și minori din cadrul instanței districtuale. În cazul în care nu există o instanță pentru familie și minori, cererea trebuie să fie prezentată instanței judecătorești locale din cadrul instanței districtuale, secției cu competență generală.

Cererea are forma de acțiune declarativă comună, astfel cum se prevede în *Codul de procedură civilă portughez*, în conformitate cu specificațiile prevăzute în Regulamentul Bruxelles Ila reformat. Având în vedere că o cale de atac este întotdeauna admisibilă,

indiferent de valoare, numirea unui avocat este obligatorie. Ministerul Public poate lua măsuri pentru a apăra *interesul superior al minorului*.

Potrivit [Art.552 din Codul de procedură civilă](#), solicitantul trebuie să precizeze în cererea inițială următoarele:

- să numească instanța în fața căreia este introdusă acțiunea și să identifice părțile, indicând numele, adresa sau sediul central și, dacă este posibil, numerele de identificare civilă și fiscală, ocupația și locul de muncă al acestora;
- să indice adresa profesională a reprezentantului său legal;
- să menționeze tipul de acțiune;
- să prezinte faptele care stau la originea acțiunii și motivele de drept care constituie temeiul acțiunii;
- să motiveze cererea;
- să declare valoarea cererii;
- să desemneze executorul judecătoresc responsabil pentru citații sau reprezentantul judiciar însărcinat cu acestea;
- să solicite obținerea de probe, în acest caz ansamblul de informații prevăzute în Regulamentul Bruxelles Ila reformat care trebuie să însoțească cererea;
- să anexeze un document care să ateste plata taxei judiciare datorate sau acordarea asistenței judiciare sub forma renunțării la o astfel de plată, inclusiv în cazurile în care renunțarea la plata taxei a fost realizată în statul membru de origine.

Cererea inițială și documentele se depun de către reprezentanții legali pe cale electronică, prin intermediul sistemului informatic care sprijină activitatea instanțelor, la adresa: <https://citius.tribunaisnet.mj.pt/>.

Aceeași procedură se aplică atunci când acțiunea este formulată de Ministerul Public⁵² în apărarea interesului superior al minorului. Ministerul Public este scutit de costuri atunci când acționează pentru a apăra *interesul superior al minorului*.

Pentru a avea acces la sistemul informatic, avocații, avocații stagiași și juriștii trebuie să fie înregistrați la entitatea responsabilă de gestionarea accesului la sistemul informatic.

În cazul în care o cerere nu implică numirea unui reprezentant, iar partea nu este asistată sau atunci când partea este asistată de un reprezentant, dar există un motiv întemeiat care îl împiedică pe acesta din urmă să efectueze acte de procedură pe cale electronică, cererea inițială și documentele pot fi prezentate în unul dintre următoarele moduri:

- depunere la sediul instanței, data livrării documentului fiind valabilă în scopuri procedurale;

⁵² <https://www.ministeriopublico.pt/onde-estamos>

- prin scrisoare recomandată, data expedierii documentului în acest mod fiind valabilă în scopuri procedurale;
- transmitere prin fax, data transmiterii fiind valabilă ca dată a actului de procedură.

Cererea inițială și documentele însoțitoare, după ce au fost primite la instanță, sunt înregistrate oficial și distribuite părților. Judecătorul verifică dacă sunt prezente toate informațiile necesare și că nu există motive de refuz, astfel cum se prevede în Regulamentul Bruxelles IIa reformat, constatând caracterul executoriu al deciziei. Decizia privind încuviințarea executării este notificată ulterior părților.

Art. 30 din Regulamentul Bruxelles IIa reformat prevede posibilitatea ca o parte interesată să solicite, într-un stat membru, o **hotărâre de refuz al recunoașterii** unei decizii privind răspunderea părintească pronunțate într-un alt stat membru.

În acest caz, instanța din Portugalia căreia ar trebui să i se adreseze partea și normele de procedură aplicabile sunt cele menționate pentru o *acțiune comună în constatare negativă*. Acest fapt are consecințe în ceea ce privește normele referitoare la sarcina probei, întrucât, conform legislației portugheze, în acțiunile în constatare negativă, revine pârâtului sarcina de a dovedi faptele care constituie dreptul invocat [[art.343 alin. \(1\) din Codul civil](#)].

Relațiile dintre părinți și copii sunt reglementate ([art. 57 din Codul civil](#)):

- de legea națională comună părinților; sau,
- *dacă această condiție nu este îndeplinită*, de legea locului de reședință obișnuită comună a părinților;

sau, în cazul în care părinții locuiesc în mod obișnuit în state diferite, de legea personală a minorului respective cea a cetățeniei persoanei ([art. 31 din Codul civil](#)).

În cazul apatrizilor, legea personală a apatridului este cea a locului de reședință. Cu toate acestea, în cazul în care apatridul este minor sau o persoană decăzută din drepturi, legea personală este cea a domiciliului său legal [[art. 32 alin. \(1\) și \(2\) din Regimul general al procedurii de tutelă civilă](#)].

SPANIA

Autoritatea părintească (patria potestad) trebuie să fie întotdeauna exercitată în interesul copiilor, în conformitate cu personalitatea acestora și cu respectarea integrității lor fizice și psihologice. Aceasta include următoarele drepturi și obligații:

- asigurarea supravegherii acestora, a prezenței fizice alături de aceștia, a hranei și educației lor, precum și a unei formări complete;
- reprezentarea acestora și administrarea bunurilor lor;
- stabilirea reședinței obișnuite a minorului, care poate fi modificată numai cu consimțământul ambilor părinți sau, în lipsa acestuia, printr-o autorizație judiciară.

Răspunderea părintească față de minori revine părinților. În cazul în care părinții divorțează, se despart sau nu locuiesc împreună, toate drepturile și obligațiile de a lua decizii referitoare la minori, în ceea ce privește persoana și bunurile lor, revin ambilor părinți, cu excepția unor circumstanțe excepționale. În cazul în care părinții locuiesc separat, autoritatea părintească va fi exercitată de către părintele cu care locuiește copilul. Cu toate acestea, pe baza unei cereri întemeiate adresate de celălalt părinte, instanța poate, în interesul copilului, să îi acorde solicitantului autoritatea părintească în comun cu celălalt părinte sau să împartă funcțiile inerente exercitării autorității părintești între cei 2 părinți.

Medierea familială reprezintă o măsură alternativă la hotărârea judecătorească pentru a ajunge la un acord între părți. Pentru a fi executorii, acordurile trebuie să fie întotdeauna aprobate printr-o hotărâre judecătorească.

Prin intermediul unei hotărâri judecătorești, instanța trebuie să decidă asupra următoarelor aspecte în *interesul superior al copiilor minori*, încercând să nu separe frații, dacă acest lucru este posibil, și după audierea acestora, *în cazul în care au vârsta necesară*⁵³:

- măsurile judiciare privind custodia și îngrijirea acordate unuia sau altuia dintre părinți sau ambilor părinți, precum și educația acestora;
- regimul de vizitare de către părinți, fiind necesară indicarea duratei, modului și locului de comunicare între părinți și copii și de petrecere a timpului cu aceștia;
- în mod excepțional, acest drept de vizitare poate fi limitat sau suspendat în cazul apariției unor circumstanțe grave sau în cazul în care, în mod repetat, unul dintre părinți nu își îndeplinește în mod serios obligațiile care îi revin;
- acordarea autorității părintești și, după caz, dacă este necesar pentru minori, pronunțarea unei hotărâri cu privire la exercitarea parțială sau totală a autorității părintești de către unul dintre părinți, inclusiv privarea de această autoritate, în cazul în care există motive întemeiate;
- pensia alimentară, care trebuie să fie plătită de către fiecare părinte pentru a răspunde nevoilor copilului, ținând cont de situațiile economice ale părinților și adoptând măsurile necesare pentru a asigura caracterul efectiv al acesteia;
- atribuirea utilizării domiciliului familial și a obiectelor de uz curent, în cazurile în care nu există un acord între părinți, acordându-se prioritate soțului căruia i-a fost acordată custodia asupra copiilor minori.

Ca regulă generală, autoritatea părintească este exercitată în comun de ambii părinți. Prin urmare, ambii părinți au puterea de a decide și de a soluționa toate chestiunile referitoare la un minor, chiar dacă doar unuia dintre ei i-a fost acordată custodia acestuia.

⁵³ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/es_ro

În cazul unui dezacord între părinți asupra deciziilor care pot sau ar trebui să fie luate cu privire la un copil minor și când nu este posibil să se ajungă la un acord, unul dintre părinți poate sesiza instanța în vederea soluționării litigiului. Astfel de decizii se pot referi la aspecte legate de școlarizare și educație, cum ar fi alegerea unei școli sau activități extracurriculare, de îngrijirea sănătății, cum ar fi alegerea unui medic, de considerații personale, cum ar fi alegerea unui nume, a educației religioase sau a locului ori țării în care să locuiască minorul etc.

După *audierea* ambilor părinți și a copilului, în cazul în care acesta are discernământ, judecătorul va atribui competențele decizionale unuia dintre părinți. În cazul în care dezacordurile sunt recurente sau dacă apare un alt motiv care împiedică grav exercitarea răspunderii părintești, judecătorul poate să atribuie competențele decizionale, în totalitate sau în parte, unuia dintre părinți. Acesta poate, de asemenea, să repartizeze sarcinile între ei. Toate aceste măsuri pot fi adoptate pe o perioadă de maximum 2 ani.

În procedurile de separare sau divorț de comun acord, instanța competentă este cea de prim grad de jurisdicție în a cărei rază teritorială se află ultimul domiciliul conjugal comun sau domiciliul oricăruia dintre solicitanți.

În procedura contencioasă este competentă instanța de prim grad de jurisdicție în a cărei rază teritorială este situat domiciliul conjugal. În cazul în care părinții locuiesc în localități diferite, reclamantul poate alege între instanța de la reședința pârâtului și cea de la reședința minorului.

Persoanele care nu au o adresă sau reședință fixă pot fi acționate în justiție în locul în care se află la momentul respectiv sau în locul ultimei lor reședințe, la alegerea reclamantului; în cazul în care competența nu poate fi stabilită, aceasta revine instanței de la locul de domiciliu al reclamantului.

În cadrul procedurilor care privesc numai îngrijirea, încredințarea și întreținerea copiilor minori, în care părinții nu sunt căsătoriți, instanța de prim grad de jurisdicție competentă este cea din locul în care se află ultima reședință comună a părinților. În cazul în care părinții locuiesc în circumscripții teritoriale diferite, reclamantul poate alege între instanța din zona de reședință a pârâtului și cea din zona de rezidență a minorului.

De asemenea, trebuie anexate cererii o certificare a înregistrării căsătoriei la registrul civil și, după caz, certificatele de naștere ale fiecărui copil, împreună cu documentul sau documentele pe care soțul/soția își poate întemeia drepturile. În cazul în care se solicită măsuri privind împărțirea bunurilor, reclamantul trebuie să furnizeze documentele aflate în posesia sa care să permită evaluarea situației financiare a soților și, după caz, a copiilor, cum ar fi declarații fiscale, adeverințe de salariu, declarații bancare, acte de proprietate sau certificate de înregistrare.

Procedurile aplicabile în cazurile cu minori sunt următoarele:

- în cazurile în care *există înțelegere între părți*, **procedura de acord amiabil**, instituită prin art. 777 din Legea nr.1/2000 privind procedura civilă ([Ley de Enjuiciamiento Civil](#)), pentru separarea, divorțul și adoptarea de măsuri definitive privind îngrijirea, custodia și întreținerea copiilor minori în absența căsătoriei;
- în cazul în care *nu există un acord între părți*, **procedura contradictorie** reglementată de art. 770 și 774 din Codul de procedura civilă, care se aplică, de asemenea, procedurilor de dreptul familiei și procedurilor referitoare la minori, atunci când părinții nu sunt căsătoriți unul cu altul.

În cazuri urgente, se poate solicita adoptarea de măsuri în conformitate cu următoarea procedură:

- măsuri provizorii înainte de depunerea cererii de anulare, de separare, de divorț sau în cadrul unei *proceduri referitoare la îngrijirea și custodia asupra copiilor minori și pensia alimentară* (**art. 771 și 772** din Codul de procedură civilă);

Se prevede în mod expres că, în cazul în care există motive de a acționa de urgență, măsurile pot fi adoptate imediat în aceeași zi și în scopurile prevăzute la **art. 102** din Codul civil ([Código Civil](#)):

- măsuri provizorii care decurg din acceptarea *cererii privind regimul matrimonial sau referitoare la minori*, la fel ca în cazurile anterioare, potrivit **art. 773** din [Codul de procedură civilă](#).

Pentru a afla ce hotărâri pot fi contestate, trebuie să se facă o distincție între toate hotărârile posibile în materie de răspundere părintească, și anume:

- *toate hotărârile din procedurile contradictorii pot face obiectul unei căi de atac în fața unei instanței provinciale* ([Audiencia Provincial](#));
- *hotărârile luate în cadrul unor proceduri de comun acord pot fi, de asemenea, contestate în fața instanței provincial, atunci când se convine asupra unei măsuri care diferă de termenii acordului de reglementare.*

Nu este prevăzută nicio cale de atac împotriva deciziilor judecătorești privind măsurile provizorii sau măsurile provizorii prealabile sau a deciziilor referitoare la exercitarea autorității părintești.

În cazurile în care hotărârile judecătorești privind răspunderea părintească nu sunt respectate în mod voluntar, poate fi depusă la instanța de prim grad de jurisdicție care le-a emis, o cerere de executare a măsurii sau a măsurilor care nu sunt respectate. În acest sens, trebuie să fie identificate hotărârea judecătorească sau decizia a cărei executare este solicitată, precum și persoana împotriva căreia se cere executarea.

Se poate obține asistență judiciară totală sau parțială, cu condiția prezentării unor dovezi cu privire la respectarea cerințelor privind dreptul la **asistență judiciară**, potrivit *Legii privind asistența judiciară gratuită*⁵⁴ (*Ley de Asistencia Jurídica Gratuita*).

Hotărârile pronunțate într-un stat membru cu privire la exercitarea răspunderii părintești în procedurile matrimoniale referitoare la un minor, care sunt executorii în statul membru respectiv și au fost notificate, sunt recunoscute în Spania, la solicitarea oricărei părți interesate, fără să fie necesară recurgerea la proceduri speciale, în conformitate cu dispozițiile din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești. Acest regulament se aplică hotărârilor pronunțate în cadrul acțiunilor judiciare intentate, actelor autentice întocmite sau înregistrate în mod oficial și acordurilor care au devenit executorii în statul membru în care au fost încheiate înainte de 1 august 2022. *Regulamentul (CE) nr. 2019/1111 din 25 iunie 2019 este aplicabil pentru cererile formulate ulterior.*

Pentru a cere executarea hotărârii, se depune o acțiune la instanța de la locul în care se află minorul și unde se solicită executarea. Se depune și o copie a hotărârii care întrunește toate condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale, în conformitate cu formularul-tip prevăzut în anexa V la Regulament. Este necesară prezența unui avocat și a unui reprezentant judiciar („procurador”).

Pentru a se opune recunoașterii unei hotărâri privind răspunderea părintească adoptată de un alt stat membru UE, partea în cauză trebuie să se adreseze instanței de prim grad de jurisdicție la care a fost depusă cererea de recunoaștere și să invoce existența unuia dintre motivele de nerecunoaștere prevăzute în Regulamentul nr. 2019/1111.

Motivele care pot fi invocate în cerere sunt:

- hotărârea ar fi în mod vădit contrară ordinii publice, luând în considerare interesul superior al copilului;
- cu excepția cazurilor de urgență, minorul nu a avut posibilitatea de a fi ascultat;
- hotărârea a fost pronunțată în lipsă, cererea nu a fost comunicată sau notificată, cu excepția cazului în care se demonstrează că aceasta a fost acceptată;
- unei persoane care se opune recunoașterii hotărârii și susține că aceasta împiedică exercitarea răspunderii părintești, nu i s-a acordat posibilitatea de a fi audiate;
- sau hotărârea este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată ulterior.

De asemenea, legislația aplicabilă este cea a reședinței obișnuite a copilului, în conformitate cu *Convenția de la Haga din 1996* asupra competenței, legii aplicabile,

⁵⁴ [Asistență juridică | Portalul european e-Justiție](#)

recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor.

SUEDIA

Răspunderea părintească cuprinde drepturi și obligații legate de îngrijirea persoanei și bunurilor minorului și include aspecte referitoare la încredințarea copilului, locuința acestuia, legăturile cu minorul și tutelă⁵⁵.

Instanța judecătorească poate decide cu privire la exercitarea răspunderii părintești (în mod exclusiv sau în comun), la **reședința copilului** (cu care dintre părinți ar trebui să locuiască minorul sau dacă acesta ar trebui să locuiască alternativ cu ambii părinți) și **la drepturile de vizită** (dreptul copilului de vizită la părintele cu care nu locuiește).

În chestiunile care țin de **încredințare minori, reședință sau drept de vizitare**, un părinte poate introduce o acțiune la instanța districtuală (*tingsrätt*) în raza teritorială a căreia se află domiciliul copilului. În cazul în care nu există instanțe districtuale competente, competența revine instanței districtuale din Stockholm ([Stockholms tingsrätt](https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/se_ro)). Aspectele referitoare la încredințare, reședință și drept de vizitare, pot fi soluționate, de asemenea, în cursul procedurilor de divorț.

O cerere de chemare în judecată trebuie să fie înaintată în formă scrisă și semnată personal de reclamant sau de reprezentantul acestuia. Cererea trebuie să conțină informații despre părți, indicarea unei pretenții (și anume, chestiunea asupra căreia instanța este chemată să decidă), informații cu privire la contextul pretenției, la elementele de probă prezentate și la ce se intenționează să dovedească fiecare element de probă, precum și informații cu privire la circumstanțele care au condus la conferirea de competență instanței. Dovezile scrise prezentate trebuie depuse împreună cu cererea.

În general, chestiunile referitoare la încredințare, reședință și drept de vizitare trebuie să fie examinate cu promptitudine. Instanța poate adopta o decizie provizorie referitoare la încredințarea unui minor, reședința sau dreptul de vizitare. Această decizie provizorie poate viza, de exemplu, locul unde copilul va locui cât timp litigiul este pendinte și se poate aplica până când acest aspect va fi stabilit printr-o hotărâre care a dobândit forță juridică. Deși nu există o procedură formală specială care să urgenteze examinarea aspectelor referitoare la încredințare, reședință și drept de vizitare, se face o evaluare, în fiecare caz, a caracterului urgent al chestiunii.

⁵⁵ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/se_ro

O hotărâre sau o decizie referitoare la încredințare, reședință sau drept de vizitare a instanței districtuale poate fi atacată la curtea de apel (hovrätt). De asemenea, o hotărâre judecătorească sau o decizie a curții de apel poate fi atacată la Curtea Supremă ([*Högsta Domstolen*](#)).

Hotărârile de executare, deciziile sau acordurile referitoare la încredințare, reședință sau drept de vizitare se solicită instanței districtuale în raza teritorială a căreia este situat domiciliul minorului. În cazul în care nu există instanțe competente, instanța districtuală din Stockholm examinează aspectele privitoare la executare.

Totodată, instanța districtuală poate decide cu privire la diverse ***măsuri de protecție***. În primul rând, instanța va urmări, de regulă, ca predarea copilului să se realizeze în mod voluntar. Dacă acest lucru nu este posibil, instanța poate decide, în cele din urmă, cu privire la o amendă condiționată sau la recuperarea copilului.

Impunerea unei amenzi condiționate înseamnă că persoana care are grijă de copil este amenințată cu plata unei sume considerabile de bani în cazul în care nu predă copilul. Recuperarea copilului este o măsură care este luată numai în cazul în care nu este posibil ca situația să fie soluționată în orice alt mod și în scopul de a împiedica copilul să sufere vătămări grave. Aceasta implică recuperarea de către poliție a copilului și predarea acestuia persoanei căreia îi este încredințat.

Încredințarea se referă la răspunderea juridică pentru persoana copilului. Persoana căreia îi este încredințat copilul are dreptul și obligația de a lua decizii cu privire la aspectele de ordin personal legate de copil, cum ar fi locul unde minorul va locui și școala pe care acesta urmează să o frecventeze. Persoana căreia îi este încredințat copilul este responsabilă pentru satisfacerea nevoilor acestuia privind îngrijirea, securitatea și buna educație. Această persoană este responsabilă și pentru asigurarea supravegherii necesare acestuia, ținând cont de vârsta și de dezvoltarea sa, precum și de alte circumstanțe și trebuie să urmărească dacă minorul beneficiază de sprijin și de educație satisfăcătoare. Pe măsură ce minorul crește și se dezvoltă, persoana căreia îi este încredințat copilul trebuie să țină din ce în ce mai mult seama de opiniile și dorințele proprii ale copilului.

De regulă, ambii părinți ai copilului (sau unul dintre părinți) exercită atribuțiile de tutore legal al copilului. În cazul în care părinții copilului sunt căsătoriți la momentul nașterii, aceștia exercită în comun răspunderea părintească asupra copilului. Dacă părinții nu se căsătoresc decât mai târziu, aceștia obțin automat răspunderea părintească comună prin căsătorie. În cazul în care părinții unui minor nu sunt căsătoriți la momentul nașterii acestuia, mama este cea care exercită răspunderea părintească asupra copilului. Cu toate acestea, părinții pot obține cu ușurință răspunderea părintească comună prin intermediul înregistrării. Părintele care nu exercită răspunderea părintească poate, de asemenea, să se adreseze instanței pentru a obține răspunderea părintească comună sau exclusivă asupra copilului.

*În cazul în care părinții divorțează, **răspunderea părintească continuă să fie exercitată în comun**, fără a fi nevoie ca instanța să ia o decizie cu privire la acest subiect în cauza privind divorțul lor. Dacă unul dintre părinți dorește o schimbare privind răspunderea părintească, acesta trebuie să solicite încetarea exercitării acesteia în comun.*

Tot în acest sens, dacă unul dintre părinți dorește o schimbare privind răspunderea părintească, acesta se poate adresa instanței de judecată. Părinții minorului trebuie să fi participat la un interviu de informare cu **Consiliul de protecție socială** ([socialnămd](#)) înainte de a introduce orice acțiune în instanță privind **încredințarea, reședința și dreptul de vizită**.

În cazul în care părinții sunt de acord cu privire la o astfel de modificare, aceștia pot soluționa problema printr-un **acord parental**, fără implicarea unei instanțe judecătorești. *Un astfel de acord trebuie să fie aprobat de Consiliul de protecție socială pentru a fi valabil.* Același lucru este valabil, de asemenea, pentru chestiuni precum cu care dintre părinți ar trebui să locuiască copilul și cum ar trebui să fie organizat contactul cu celălalt părinte.

Acordul trebuie să fie încheiat în scris și să fie semnat de ambii părinți. În plus, acesta trebuie să fie aprobat de Consiliul de protecție socială din localitatea în care copilul este înregistrat.

De asemenea, *municipalitatea are obligația, prin intermediul Consiliului de protecție socială, să le ofere părinților mediere familială, cu scopul ajungerii la un acord în materie de încredințare, reședință și drept de vizitare a copilului.* Medierea este voluntară. Este necesar, prin urmare, ca ambii părinți să solicite medierea. În cazul în care părinții pot conveni cu privire la chestiuni referitoare la încredințare, reședință și drept de vizitare a copilului, aceștia ar putea semna un acord care, după ce este aprobat de Consiliul de protecție socială, va avea aceleași efecte ca o hotărâre judecătorească.

Ca regulă generală, de la 1 martie 2022, părinții minorului trebuie să fi participat mai întâi la sesiuni de informare organizate de municipalitate înainte de a putea introduce o acțiune în justiție. Aceasta înseamnă că părinții trebuie să se adreseze mai întâi municipalității pentru a încerca să soluționeze litigiul cu ajutorul **Consiliului de protecție socială** (cunoscut sub denumirea de departamentul pentru dreptul familiei).

Consiliul de protecție socială al municipalității în care este înregistrat copilul este cel care are responsabilitatea de a se asigura că aceste sesiuni pot fi organizate. În cadrul sesiunilor de informare, părinții primesc informații relevante menite să găsească cea mai bună soluție pentru minor în materie de încredințare, reședință și drept de vizitare. În principiu, părinții beneficiază de mediere și, după caz, li se oferă sau sunt îndrumați spre sprijin și asistență sub alte forme.

După sesiunea de mediere, se emite un raport care este utilizat în cazul în care părinții tot nu au căzut de acord și aleg să sesizeze o instanță. Dacă, după toate sesiunile de

informare, părinții se adresează instanței, aceasta poate să îi îndrume către Consiliul de protecție socială pentru mediere, în cazul în care nu s-a încercat anterior și instanța consideră că există condiții pentru a se ajunge la o soluție de comun acord. În cazul în care părinții au recurs la mediere, dar nu au ajuns la un acord, instanța poate, în schimb, să numească o persoană care să medieze între părinți. Instanța are îndatorirea generală de a urmări să se ajungă la soluții amiabile în cauzele privind încredințare, reședință și drept de vizitare.

Părintele care exercită exclusiv răspunderea părintească asupra copilului are dreptul de a lua singur decizii în ceea ce privește chestiunile personale referitoare la copil. Persoana căreia îi este încredințat copilul nu are obligația să consulte celălalt părinte sau să obțină aprobarea acestuia cu privire la astfel de chestiuni. Cu toate acestea, copilul are dreptul de a avea contact cu celălalt părinte, iar persoana căreia îi este încredințat copilul are obligația să asigure acest drept. De asemenea, persoana căreia îi este încredințat copilul are obligația de a pune la dispoziția celuilalt părinte informații pentru a înlesni contactul acestuia cu copilul.

Exercitarea în comun a răspunderii părintești înseamnă că părinții trebuie să ia împreună decizii cu privire la chestiunile de ordin personal privind copilul. Punctul de plecare constă în faptul că părinții trebuie să convină asupra tuturor chestiunilor legate de minor. Cu toate acestea, dezacordul privind aspecte legate de contactul cu copilul și de reședința acestuia poate fi soluționat de instanță.

În cauzele referitoare la încredințare, reședință și drept de vizitare, regula generală este că fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată. Asistența juridică poate fi acordată dacă sunt îndeplinite condițiile necesare.

Pentru ca o **hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în Suedia** se va aplica Regulamentul Bruxelles II. În cazul hotărârilor cărora li se aplică regulamentul, în principiu hotărârea este recunoscută și, după caz, executorie fără nicio procedură specială.

În temeiul Convenției europene din 1980, cererile de încuviințare a executării sunt înaintate instanței districtuale în raza teritorială a căreia este situat domiciliul minorului. În conformitate cu Convenția de la Haga din 1996, cererile de încuviințare a executării sunt înaintate spre soluționare instanței districtuale.

ȚĂRILE DE JOS

Art. 247 din cartea 1 a Codului civil neerlandez ([Burgerlijk Wetboek](#)) prevede următoarele:

- 1) **Autoritatea părintească**⁵⁶ cuprinde obligația și dreptul părinților de a-și îngriji și de a-și crește copilul minor.

⁵⁶ https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/parental-responsibility-child-custody-and-contact-rights/nl_ro

- 2) „Îngrijire și creștere” include îngrijirea și asumarea responsabilității pentru bunăstarea fizică și psihică și siguranța copilului și promovarea dezvoltării personalității minorului. Părinții nu pot să folosească violența fizică sau psihică sau orice alt tratament umilitor în îngrijirea și creșterea copilului.
- 3) Autoritatea părintească include obligația părintelui de a promova dezvoltarea legăturii copilului cu celălalt părinte.
- 4) Un copil asupra căruia părinții își exercită în comun custodia părintească își păstrează dreptul de a fi îngrijit și crescut într-un mod echivalent de către ambii părinți după desfacerea căsătoriei în alt mod decât prin deces, după separarea legală sau după desfacerea parteneriatului înregistrat, în alt mod decât prin deces, sau după încetarea coabitării dacă s-a făcut o adnotare, astfel cum se menționează la art. 252 alin. (1) Cod civil.
- 5) Pentru punerea în aplicare a prevederilor de la alineatul (4), părinții pot lua în considerare un **acord sau un plan parental** care să abordeze obstacolele practice care pot apărea în legătură cu desfacerea căsătoriei, în alt mod decât prin deces, după separarea legală sau desfacerea parteneriatului înregistrat, în alt mod decât prin deces, sau încetarea coabitării dacă s-a făcut o adnotare, astfel cum se menționează la art. 252 alin.(1) Cod civil, însă numai dacă și atât timp cât există obstacolele relevante.

În urma unui divorț⁵⁷, ambii părinți păstrează autoritatea părintească asupra copiilor lor. Astfel, ambii părinți continuă să fie responsabili pentru creșterea și îngrijirea minorilor⁵⁸. Cu toate acestea, există excepții de la această regulă. Este posibil ca în anumite cazuri, la cerere, instanța să atribuie custodia unui singur părinte. Calitatea de părinte și drepturile și obligațiile asociate pot fi reglementate, de asemenea, în mod diferit în planul parental care se întocmește în caz de divorț. Dispozițiile convenite sunt prevăzute într-un plan parental care este examinat de către instanță atunci când pronunță divorțul⁵⁹.

De asemenea, **medierea** reprezintă o posibilitate de soluționare a litigiilor privind regimul matrimonial și protecția minorilor.

Pentru a obține **custodia unui minor**, trebuie depusă o cerere la instanța competentă de la locul de reședință al copilului. Documentele care trebuie furnizate depind de situația părintelui și a copilului. Informații privind documentele necesare sunt disponibile în Regulamentul de procedură (procesreglement) privind **custodia și dreptul de vizită** (Gezag en omgang).

Împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate de către instanțele districtuale pot fi introduse căi de atac la Curtea de apel (*gerechtshof*). O cale de atac într-o chestiune de

⁵⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden>

⁵⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderlijk-gezag/vraag-en-antwoord/rechten-plichten-ouderlijk-gezag>

⁵⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan>

dreptul familiei necesită asistența unui avocat. Avocatul poate depune calea de atac la [grefa](#) Curții de Apel. După ce instanța s-a pronunțat într-o cauză de dreptul familiei, avocatul are la dispoziție 3 luni în care să introducă o cale de atac. Curtea de Apel aplică acest termen-limită în mod strict. Data la care grefa primește cererea de introducere a căii de atac este data oficială la care a fost introdusă calea de atac.

Pentru ca o **hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în Țările de Jos**, în principiu, nu sunt necesare măsuri speciale. Acest fapt se întâmplă în mod automat în cazul în care statul membru este parte la [Regulamentul Bruxelles Ila](#) care se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene, cu excepția Danemarcei.

Căile de atac împotriva **hotărârilor de recunoaștere și executare** trebuie formulate la instanța din țara în care s-a emis hotărârea.

REPERE DIN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI PRIVIND PROCEDURA ÎN CAUZELE REFERITOARE LA MINORI

Problematika **punerii în executare a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii referitoare la minori** beneficiază și de o bogată [jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului \(CEDO\)](#), inclusiv în cauze contra României. Astfel, se pot avea în vedere cel puțin următoarele aspecte:

- în cadrul acestei proceduri, **interesul superior al copilului** trebuie să primeze în raport cu orice alte considerente⁶⁰;

- este în **interesul minorului să aibă un contact permanent cu ambii părinți**, iar nu doar cu unul dintre aceștia, autorităților naționale revenindu-le obligația de a face tot posibilul să se păstreze relațiile personale și de a reconstitui familia;

- existența unor împrejurări sensibile poate reclama, atât **participarea minorului, cât și a părinților la programul de consiliere psihologică**⁶¹;

- este privită cu scepticism **abordarea de a recurge, în această procedură referitoare la minori, la instrumente oferite de dreptul penal**, întrucât o asemenea opțiune nu pare a fi cea mai constructivă abordare pentru reconstruirea legăturii emoționale cu minorul;

⁶⁰ Hotărârea pronunțată în cauza Amanalachioal împotriva României, <https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-AMANALACHIOAI-împotriva-României.pdf>

⁶¹ Hotărârea pronunțată în cauza Pascal împotriva României, - <https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-Pascal-impotriva-Romaniei.pdf>

- obligația autorităților naționale de a lua măsuri nu este absolută, deoarece este posibil ca reluarea conviețuirii cu minorii care au locuit un timp cu celălalt părinte să nu se realizeze atât de ușor, să nu se poată face imediat și să necesite unele măsuri pregătitoare; natura și anvergura acestora depind de circumstanțele fiecărei cauze, dar **înțelegerea și cooperarea din partea tuturor persoanelor vizate** constituie întotdeauna un factor important⁶²;

- **aplicarea de sancțiuni pecuniare** cu o valoare ridicată poate afecta bunăstarea minorului⁶³;

- **luarea unor măsuri coercitive cu privire la minor** nu este dezirabilă în acest domeniu, dar această posibilitate nu trebuie exclusă în privința părintelui care manifestă un comportament vădit ilegal⁶⁴.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) examinează cazuri care privesc **minorii**⁶⁵, în special în legătură cu [art.8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#) privind **dreptul la respectarea vieții private și de familie**, în principal din perspectiva părinților⁶⁶. Pe de altă parte, jurisprudența sa se concentrează pe drepturile specifice ale copilului afectat, cum ar fi **dreptul la protecție împotriva tratamentelor inumane sau degradante** (art.3 din Convenția CEDO) și **dreptul la un proces echitabil** (art.6 din Convenția CEDO)

Fișa informativă „[Drepturile copiilor](#)” conține rezumate ale deciziilor CEDO între care cele enumerate mai jos:

- **Cererea nr. 1062/07** ([Cauza Stagno vs.Belgia](#)), hotărâre pronunțată în 7.7.2009,

⁶² Hotărârea pronunțată în cauza Ignaccolo-Zenide împotriva României, -

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-122499%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-122499%22]})

⁶³ Hotărârea pronunțată în cauza Cristescu împotriva României, - [https://ier.gov.ro/wp-](https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-Cristescu-impotriva-Romaniei.pdf)

[content/uploads/cedo/Cauza-Cristescu-impotriva-Romaniei.pdf](https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-Cristescu-impotriva-Romaniei.pdf)

⁶⁴ Hotărârea pronunțată în cauza N. Santilli împotriva Italiei,-

<https://share.google/bJshr4BLHAbOqWwyX>

⁶⁵ <https://www.inj.md/sites/default/files/Drepturile%20copiilor.pdf>

⁶⁶ A se vedea, în acest sens, în hotărârile CEDO pronunțate în **Cauza Micnheva vs Bulgaria** din 2.09.2010, **Cauza Zavrel vs. Cehia** din 18.04.2007 ș.a.) a fost de multe ori constatată **încălcarea art. 8 din Convenție**, reținându-se: “Concret, într-o definiție dată în literatura de specialitate, **alienarea** înseamnă că, prin gânduri, acțiuni, gesturi și maniere verbale sau non-verbale un copil este abuzat emoțional, îndoctrinat (“î se „spală creierul”),” pentru a-l determina să creadă că celălalt părinte este un dușman sau pentru a-i sugera ostilitatea sau inferioritatea acestuia. Celălalt părinte este vorbit de rău în fața copilului de către alienator, vizitele copilului la părintele alienat sunt restricționate sau alienatorul încearcă să controleze activitățile pe care copilul le va face atunci când se va afla cu celălalt părinte. **Fenomenul alienării parentale este o formă de abuz emoțional asupra copiilor în fața căreia aceștia nu se pot apăra**. Acest fenomen apare indiferent de sexul alienatorului (dacă este mama sau tata), de vârstă (bunicii copilului pot fi alienatori foarte înverșunați) sau de nivelul de educație al alienatorului. Prin comportamentul său părintele alienator încearcă să îl atragă pe copil de partea sa și să îl introducă împotriva celuilalt”. În cauza respectivă, se reține că “pe fondul imaturității psihice a minorului și a lipsei de experiență, părintele alienator, îl privează pe copil de posibilitatea de a discerne între bine și rău, copilul fiind influențat și manipulat”.

- **Cererea nr. 31465/96** (Cauza *Sen vs. Țările de Jos*), hotărâre pronunțată în 21.12.2001,
- **Cererea nr.38058/09** (Cauza *Osman vs.Danemarca*), hotărâre pronunțată în 14.6.2011
- **Cererea nr. 948/12** (Cauza *Berisha vs.Elveția*), hotărâre pronunțată în 30.7.2013,
- **Cererea nr. 52701/09** (Cauza *Mugenzi vs.Franța*), **Cererea nr.2260/10** (Cauza *Tanda-Muzinga vs.Franța*) și **Cererea nr. 19113/09** (Cauza *Senigo Longue și colab. vs.Franța*), hotărâri pronunțate în 10.7.2017,
- **Cererea nr. 65192/11** (Cauza *Mennesson vs. Franța*), hotărâre pronunțată în 26 iunie 2014,
- **Cererea nr. 53176/99** (Cauza *Mikulić vs.Croația*), hotărâre pronunțată în 7 februarie 2002
- **Cererea nr.42326/98** (Cauza *Odièvre vs.Franța*), hotărâre pronunțată în 13.2.2003,
- **Cererea nr. 58757/00** (Cauza *Jäggi vs.Elveția*), hotărâre pronunțată în 13.7.2006,
- **Cererea nr.2151/10** ([Cauza AMM vs.România](#)), hotărâre pronunțată în 14.2.2012,
- **Cererea nr.33783/09** (Cauza *Godelli vs. Italia*), hotărâre pronunțată în 25 septembrie 2012,
- **Cererea nr. 27058/05** (Cauza *Dogru vs.Franța*) și **Cererea nr.31645/04** (Cauza *Kervanci vs.Franța*), hotărâri pronunțate în 4.12.2008,
- **Cererea nr.43563/08** (Cauza *Aktas vs.Franța*), **Cererea nr.14308/08** (Cauza *Bayrak vs.Franța*), **Cererea nr.18527/08** (Cauza *Gamaleddyn vs. Franța*), **Cererea nr.29134/08** (Cauza *Ghazal vs. Franța*), **Cererea nr. 25463/08** (Cauza *J. Singh vs.Franța*) și **Cererea nr. 27561/08** (Cauza *R. Singh vs.Franța*), hotărâri pronunțate în 30.6.2009
- **Cererea nr. 7710/02** (Cauza *Grzelak vs.Polonia*), hotărâre pronunțată în 15 iunie 2010,
- **Cererea nr. 25781/94** (Cauza *Cipru vs.Turkia*), hotărâre pronunțată în 10.5.2001,
- **Cererea nr. 6833/74** ([Cauza Marckx vs.Belgia](#)), hotărâre pronunțată în 13.6.1979,
- **Cererea nr. 8695/79** (Cauza *Inze vs.Austria*), hotărâre pronunțată în 28.10.1987,
- **Cererea nr. 34406/97** (Cauza *Mazurek vs. Franța*), hotărâre pronunțată în 1.2.2000,
- **Cererea nr. 28369/95** (Cauza *Tabăra și Bourimi vs.Țările de Jos*), hotărâre pronunțată în 3.10.2000,
- **Cererea nr. 69498/01** (Cauza *Pla și Puncernau vs.Andorra*), hotărâre pronunțată în 13 iulie 2004,
- **Cererea nr. 3545/04** (Cauza *Brauer vs.Germania*), hotărâre pronunțată în 28.5.2009,
- **Cererea nr. 16574/08** (Cauza *Fabris vs.Franța*), hotărâre pronunțată în 7.2.2013,
- **Cererea nr. 53124/09** (Cauza *Genovese vs.Malta*), hotărâre pronunțată în 11 octombrie 2011,
- **Cererea nr. 57325/00** (Cauza *DH vs.Republica Cehă*), hotărâre pronunțată în 13.11.2007,
- **Cererea nr. 15766/03** (Cauza *Oršuș și alții vs. Croația*), hotărâre pronunțată în 16 martie 2010,

- **Cererea nr. 15472/02** (*Cauza Folgerø și alții vs. Norvegia*), hotărâre pronunțată în 29 iunie 2007,
- **Cererea nr. 1448/04** (*Cauza Hasan și Eylem Zengin vs. Turcia*), 9 octombrie 2007,
- **Cererea nr. 40385/06** (*Cauza Ali vs. Regatul Unit*), hotărâre pronunțată în 11.1.2011,
- **Cererea nr. 43370/04, 8252/05 și 18454/06** ([Cauza Catan și alții vs. Republica Moldova](#)), hotărâri pronunțate în 19.10.2012
- **Cererea nr. 21163/11** (*Cauza Mansur Yalçın și colab. vs. Turcia*), 16.9.2014.

La rândul său, [Fisă informativă „Protectia minorului”](#) colectează rezumate ale unor decizii CEDO⁶⁷ respectiv :

- **Cererea nr. 5856/72** (*Cauza Tyrer vs. Regatul Unit*), hotărâre pronunțată în 25.4.1978,
- **Cererea nr. 25599/94** (*Cauza A vs. Regatul Unit*), hotărâre pronunțată în 23.9.1998,
- **Cererea nr. 5786/08** (*Cauza Söderman vs. Suedia*), hotărâre pronunțată în 12 noiembrie 2013
- **Cererea nr. 29392/95** (*Cauza Z. Ua vs. Regatul Unit*), hotărâre pronunțată în 10.5.2001,
- **Cererea nr. 33218/96** (*Cauza E. și alții vs. Regatul Unit*), hotărâre pronunțată în 26.11.2002,
- **Cererea nr. 7510/04** (*Cauza Kontrovà vs. Slovacia*), hotărâre pronunțată în 31.5.2007,
- **Cererea nr. 18620/03** (*Cauza Juppala vs. Suedia*), hotărâre pronunțată în 2.12.2008,
- **Cererea nr. 8227/04** (*Cauza ES și alții vs. Slovacia*), hotărâre pronunțată în 15.9.2009,
- **Cererea nr. 19400/11** ([Cauza RR și alții vs. Ungaria](#)), hotărâre pronunțată în 4.12.2012,
- **Cererile nr. 39221/98 și nr. 41963/98** (*Cauzele Scozzari și Giunta vs. Italia*), 13.7.2000,
- **Cererea nr. 48609/06** ([Cauza Nencheva și alții vs. Bulgaria](#)), hotărâre pronunțată în 18 iunie 2013,
- **Cererea nr. 2872/02** (*Cauza KU vs. Finlanda*), hotărâre pronunțată în 2 decembrie 2008,
- **Cererea nr. 8978/80** (*Cauza X și Y vs. Țările de Jos*), hotărâre pronunțată în 26.3.1985,
- **Cererea nr. 38719/97** (*Cauza DP și JC vs. Regatul Unit*), hotărâre pronunțată în 10.10.2002,
- **Cererea nr. 33218/96** (*Cauza E. și alții vs. Regatul Unit*), hotărâre pronunțată în 26.11.2002,
- **Cererea nr. 39272/98** (*Cauza MC vs. Bulgaria*), hotărâre pronunțată în 4.12.2003,
- **Cererea nr. 8227/04** (*Cauza ES și alții vs. Slovacia*), hotărâre pronunțată în 15.9.2009,

⁶⁷ <https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/FT-Protectia-minorilor-iunie-2020.pdf>

- **Cererea nr. 49669/07** (*Cauza PM vs.Bulgaria*), hotărâre pronunțată în 24.1.2012,
- **Cererea nr. 26692/05** ([Cauza CAS și CS vs.România](#)), hotărâre pronunțată în 20.3.2012,
- **Cererea nr. 27782/10** (*Cauza RIP și DLP vs.România*⁶⁸), hotărâre pronunțată în 10.5.2012,
- **Cererea nr. 53519/07** (*Cauza IG vs.Republica Moldova*), hotărâre pronunțată în 15 mai 2012,
- **Cererea nr. 35810/09** (*Cauza O'Keeffe vs.Irlanda*), hotărâre pronunțată în 28 ianuarie 2014,
- **Cererea nr.73316/01** (*Cauza Siliadin vs.Franța*), hotărâre pronunțată în 26.7.2005,
- **Cererea nr.67724/09** (*Cauza CN și V. vs.Franța*), hotărâre pronunțată în 11.10.2012,
- **Cererea nr. 60444/08** (*Cauza Kayak vs.Turcia*), hotărâre pronunțată în 10.7.2012.

REPERE DIN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE DE JUSTIȚIE PRIVIND PROCEDURA ÎN CAUZELE REFERITOARE LA MINORI

1) Prin **Hotărârea din 6 martie 2025** în [Cauza C-395/23 Anikovi versus Bulgaria](#), CJUE a statuat cu privire la interpretarea [art. 4 alin. \(1\) lit. \(c\) din Regulamentul \(CE\) nr. 593/2008](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I) (JO 2008, L 177, p. 6, denumit în continuare „Regulamentul Roma I”), a [art. 24 punctul 1 din Regulamentul \(UE\) nr. 1215/2012](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind **competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială** (JO 2012, L 351, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles Ia”), precum și a [art.1 alin. \(2\) litera \(e\) și a art. 7 alin.1\) din Regulamentul \(UE\) 2019/1111](#) al Consiliului din 25 iunie 2019 privind **competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești** și privind răpirea internațională de copii (JO 2019, L 178, p. 1, rectificare în JO 2020, L 347, p. 52, denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles IIb”).

Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri necontencioase introduse în numele a 2 copii minori, E. M. A. și E. M. A., în vederea obținerii din partea unei instanțe a autorizației de a vinde, cu consimțământul mamei lor, M. I. A., cotele-părți din 3 bunuri imobile situate în Bulgaria.

Stare de fapt: În 2023, Tribunalul din Sofia, Bulgaria, care este instanța de trimitere, a fost sesizat cu o cerere depusă în numele a 2 copii minori de cetățenie rusă

⁶⁸ <https://www.csm1909.ro/ViewFile.ashx?guid=f449f1e2-0a79-49e6-9b26-84aa7ca7dbdb-InfoCSM>

a căror reședință obișnuită este în Germania pentru a obține autorizația de a vinde cotele-părți pe care le dețin în trei bunuri imobile situate în Bulgaria, pe care le-au moștenit ca urmare a decesului tatălui lor.

Astfel, în conformitate cu art. 130 alin. (3) din Codul familiei, *o vânzare de bunuri imobile care aparțin unui copil trebuie, ținând seama de interesul acestuia, să fie autorizată de tribunalul de raion competent teritorial înainte de a putea fi consemnată de notar în temeiul art. 18 din Legea privind obligațiile și contractele.*

Instanța de trimitere ridică problema dacă instanțele bulgare sunt competente într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal. Aceasta arată, pe de o parte, Curtea Supremă de Casație, Bulgaria întemeiază competența instanțelor bulgare într-o asemenea situație pe dispoziții de drept intern, precum și pe art. 30 alin. (2) din tratatul ruso-bulgar, în timp ce o altă instanță națională invocă de asemenea articolul 4 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul Roma I. Instanța de trimitere consideră însă că această din urmă dispoziție nu este relevantă, spre deosebire de art. 24 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles Ia.

CJUE a arătat că revine instanțelor din statele membre sarcina de a verifica dacă o eventuală incompatibilitate între dreptul Uniunii și o convenție internațională vizată la art. 351 TFUE poate fi evitată, în măsura posibilului și cu respectarea dreptului internațional, prin intermediul unei interpretări conforme a acesteia cu dreptul Uniunii. În lipsa posibilității de a proceda la o interpretare conformă a convenției, statele membre sunt obligate, în temeiul art. 351 al doilea paragraf TFUE, să ia măsurile necesare în vederea eliminării incompatibilității acestei convenții cu dreptul Uniunii, dacă este cazul procedând la denunțarea sa. Cu toate acestea, în așteptarea unei asemenea eliminări, art. 351 primul paragraf TFUE le autorizează să continue să aplice convenția menționată ([Hotărârea CJUE din 22 octombrie 2020, Ferrari, C-720/18 și C-721/18, EU:C:2020:854, punctele 68 și 69](#)).

În această privință, **art.10 alin. (1) din Regulamentul Bruxelles IIb** prevede că *instanțele dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești atunci când sunt îndeplinite 3 condiții*. Potrivit literei (a) a acestei dispoziții, *minorul în cauză trebuie să aibă o legătură strânsă cu acest stat membru*, precizându-se că, datorită expresiei „în special”, enumerarea celor trei situații la această literă (a) nu are un caracter exhaustiv, existența unei legături strânse putând fi constatată, așadar, și pe baza unui alt element care este relevant în cadrul procedurii pentru care se urmărește alegerea forului competent prevăzută la art. 10 din Regulamentul Bruxelles IIb și care generează o legătură concretă și importantă între statul membru menționat și interesele personale ale acestui copil.

Dispoziția menționată prevede că părțile sau orice alt titular al răspunderii părintești trebuie, potrivit literei (b) punctul (i), să fi convenit în mod liber asupra competenței, cel târziu la momentul sesizării instanței sau, potrivit literei (b) punctul (ii), să fi acceptat competența în mod expres în cursul procedurii, instanța trebuind să se

asigure în acest din urmă caz că toate părțile au fost informate cu privire la dreptul lor de a nu accepta competența.

În ceea ce privește litera (c) a aceleiași dispoziții, aceasta prevede că **competența instanței în cauză trebuie exercitată în interesul superior al copilului**. Acest punct reflectă considerentul (19) al Regulamentului Bruxelles IIb, care enunță printre altele că temeiurile de competență în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de *interesul superior al copilului*. În consecință, competența judiciară trebuie stabilită în primul rând în funcție de acest interes superior. Acest lucru nu poate fi asigurat decât printr-o examinare, în fiecare caz în parte, a aspectului dacă alegerea forului urmărită în temeiul art. 10 alin. (1) din acest regulament este conformă cu interesul menționat (a se vedea în acest sens [Hotărârea din 1 octombrie 2014, E., C-436/13](#), EU:C:2014:2246, punctele 45 și 47).

Prin urmare, instanța de trimitere și-ar putea recunoaște competența în temeiul Regulamentului Bruxelles IIb cu condiția să se asigure, în primul rând, că există, în cadrul procedurii inițiate în fața sa, o legătură concretă și importantă între Republica Bulgaria și interesele personale ale copilului în cauză, astfel cum ar putea fi cazul faptului că acest copil deține cote-părți din bunuri imobile situate pe teritoriul acestui stat membru, în al doilea rând, că, ținând seama de lipsa unui pârât într-o procedură necontencioasă precum cea din litigiul principal, mama copilului minor, în calitate de titular unic al răspunderii părintești, acceptă în mod expres în cursul procedurii competența instanței menționate după ce a fost informată cu privire la dreptul său de a nu o accepta și, în al treilea rând, că această competență este exercitată în interesul superior al copilului.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

1) Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii trebuie interpretat în sensul că autorizația judiciară solicitată în numele unui copil minor care are reședința obișnuită într-un stat membru de a vinde cotele-părți pe care acest copil le deține în bunuri imobile situate într-un alt stat membru întră în materia răspunderii părintești, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din regulamentul respectiv, în măsura în care aceasta privește măsurile de protecție prevăzute la alineatul (2) litera (e) al acestui articol, astfel încât, în temeiul articolului 7 alineatul (1) din regulamentul menționat, instanțele din statul membru în care copilul are reședința obișnuită la momentul sesizării instanței sunt în principiu cele competente să elibereze o asemenea autorizație.

2) Articolul 351 TFUE trebuie interpretat în sensul că reglementează relațiile unui tratat încheiat între un stat membru și unul sau mai multe state terțe înainte de data aderării acestui stat membru la Uniunea Europeană cu Regulamentul 2019/1111 în condițiile în care acest tratat, deși nu este menționat în capitolul VIII din regulamentul respectiv, conferă drepturi pe care un stat terț parte la tratatul

menționat poate solicita statului membru în cauză să le respecte. În caz de incompatibilitate între un asemenea tratat și Regulamentul 2019/1111, care nu poate fi evitată de o instanță din acest stat membru în cadrul unei proceduri pendinte în fața sa care ține de o materie reglementată atât de acest tratat, cât și de regulamentul respectiv, această instanță poate aplica normele tratatului menționat în detrimentul celor prevăzute de regulamentul respectiv, atât timp cât măsurile necesare pentru a elimina această incompatibilitate nu au produs efecte, precizându-se că statul membru amintit trebuie să recurgă la toate mijloacele corespunzătoare în vederea adoptării și a punerii în aplicare a unor asemenea măsuri.

2) Prin Hotărârea din 21 decembrie 2023 în [Cauza C-261/22](#), GN împotriva Italiei (cerere de decizie preliminară formulată de Curte Supremă de casație), Curtea Europeană de Justiție (Marea Cameră) a decis că **predarea unei persoane căutate nu poate fi refuzată doar pentru motivul că aceasta este mama unor copii de vârstă mică⁶⁹.**

O astfel de predare poate fi refuzată în mod excepțional doar în cazul unor deficiențe sistemice sau generalizate în statul membru emitent și atunci când drepturile fundamentale ale persoanelor vizate riscă să fie încălcate.

Stare de fapt: în iunie 2020, autoritățile belgiene au emis un mandat european de arestare (MEA) împotriva lui GN în scopul executării unei pedepse cu închisoarea pronunțate pentru infracțiuni de trafic de persoane și de facilitare a imigrației ilegale, săvârșite în anii 2016 și 2017.

GN a fost arestată la Bologna (Italia) la 2 septembrie 2021. La momentul arestării sale, ea era însărcinată și însoțită de fiul său sub 3 ani care locuia cu ea. Având în vedere situația sa, Curtea de Apel din Bologna, a solicitat fără succes autorităților belgiene să îi furnizeze informații referitoare printre altele la modalitățile de executare, în Belgia, a pedepselor pronunțate împotriva mamelor care conviețuiesc cu copiii lor minori, precum și la măsurile avute în vedere cu privire la acești copii.

Prin hotărârea din 15 octombrie 2021, această instanță a refuzat predarea lui GN pentru motivul că, în lipsa unui răspuns satisfăcător la această cerere de informații, nu exista nicio certitudine că dreptul belgian prevede un regim de detenție care protejează drepturile mamelor și ale copiilor lor de vârstă mică într-o măsură comparabilă cu cel în vigoare în Italia.

Sesizată cu un recurs împotriva acestei decizii de refuz, Curtea de Casație din Italia instanța de trimitere, arată că nici dispozițiile legii italiene în vigoare, nici Decizia-cadru 2002/584 nu prevăd, ca motiv de refuz al executării unui MEA, ipoteza în care persoana

⁶⁹ <https://www.juridice.ro/695554/cjue-concluziile-avocatului-general-in-cauza-c-261-22-gn-motiv-de-refuz-bazat-pe-interesul-superior-al-copilului.html>

căutată este mama unor copii de vârstă mică care conviețuiesc cu ea. Instanța de trimitere ridică însă problema dacă poate refuza executarea unui MEA pentru motivul că predarea mamei cu copii de vârstă mică statului membru emitent ar risca să aducă atingere dreptului său la respectarea vieții private și de familie, precum și interesului superior al copiilor săi, astfel cum sunt protejate la **art. 7** și, respectiv, la **art. 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene** (denumită în continuare „carta”).⁷⁰

*În hotărârea sa, Curtea, reunită în Marea Cameră, declară că Decizia-cadru 2002/584, interpretată în lumina cartei se opune ca **autoritatea judiciară de executare să refuze predarea persoanei care face obiectul unui MEA pentru motivul că această persoană este mama unor copii de vârstă mică care conviețuiesc cu ea, cu excepția cazului în care, în primul rând, această autoritate dispune de elemente care demonstrează existența unui risc real de încălcare a dreptului fundamental la respectarea vieții private și de familie al acestei persoane și a interesului superior al copiilor săi ca urmare a unor deficiențe sistemice sau generalizate în ceea ce privește condițiile de detenție a mamelor cu copii de vârstă mică și de luare în îngrijire a acestor copii în statul membru emitent și, în al doilea rând, există motive serioase și întemeiate de a crede că, având în vedere situația lor personală, persoanele în cauză vor fi expuse acestui risc ca urmare a unor astfel de condiții***⁷¹.

Un judecător nu poate refuza să execute un **mandat european de arestare** (denumit în continuare „MEA”) pentru simplul motiv că persoana căutată este mama unor copii de vârstă mică care conviețuiesc cu ea. Cu toate acestea, judecătorul respectiv poate refuza predarea acestei persoane cu titlu excepțional dacă sunt îndeplinite două condiții: în primul rând, trebuie să existe un risc real de încălcare a dreptului fundamental al mamei la respectarea vieții sale private și de familie și a interesului superior al copiilor săi, ca urmare a unor deficiențe sistemice sau generalizate în ceea ce privește condițiile de detenție a mamelor cu copii de vârstă mică și de luare în îngrijire a acestor copii în statul membru emitent al MEA, și, în al doilea rând, trebuie să existe motive serioase și întemeiate de a crede că, având în vedere situația lor personală, persoanele vizate vor fi expuse acestui risc ca urmare a unor astfel de condiții.

Judecătorul italian care trebuia să execute MEA nu a obținut informații de la judecătorul belgian în ceea ce privește modalitățile de executare a unei pedepse în Belgia pentru mamele care conviețuiesc cu copiii lor minori, astfel încât a refuzat predarea.

Sesizată cu cauza, Curtea de Casație italiană întreabă Curtea de Justiție Europeană dacă și, după caz, în ce condiții judecătorul italian poate refuza executarea MEA într-o astfel de situație, care nu este menționată în Decizia-cadru privind MEA printre motivele de neexecutare a unui MEA.

⁷⁰ [CURIA - Documents](#)

⁷¹ <https://www.juridice.ro/718801/cjue-predarea-unei-persoane-cautate-nu-poate-fi-refuzata-doar-pentru-motivul-ca-aceasta-este-mama-unor-copii-de-varsta-mica.html>

CJUE răspunde că judecătorul **nu poate refuza executarea unui MEA pentru simplul motiv că persoana căutată este mama unor copii de vârstă mică care conviețuiesc cu ea**. Având în vedere principiul încrederii reciproce între statele membre, există astfel o prezumție că condițiile de detenție ale unei mame cu copii de vârstă mică în statul membru emitent al MEA sunt adaptate la o asemenea situație.

Predarea persoanei vizate poate fi totuși refuzată cu titlu excepțional în prezența unor elemente care permit să demonstreze:

- **existența unui risc real de încălcare a dreptului fundamental al mamei la respectarea vieții sale private și de familie și a interesului superior al copiilor săi, ca urmare a unor deficiențe sistemice sau generalizate** în ceea ce privește condițiile de detenție a mamelor cu copii de vârstă mică și de luare în îngrijire a copiilor acestora în statul membru emitent al MEA, și
- **existența unor motive serioase și întemeiate de a crede că, având în vedere situația lor personală, persoanele în cauză vor fi expuse acestui risc ca urmare a unor astfel de condiții.**

3) Prin [Hotărârea](#) în *Cauza C112/20 - M.A contra Belgiei*⁷² din 11.03.2021, Curtea de Justiție a UE decisă că ***un stat trebuie să se țină seama de interesul superior al copilului atunci când se decide returnarea unei persoane în alt stat, chiar dacă aceasta îl privește pe părinte, nu pe minor***⁷³.

Stare de fapt: M.A este cetățean străin, căsătorit cu o belgiană cu care are un copil de cetățenie belgiană. Ca urmare a comiterii unor infracțiuni, lui i s-a impus de autorități să părăsească Belgia cu interdicția de a reveni pentru un număr de ani. În contestația formulată, el a arătat că pentru continuarea vieții de familie copilul său ar urma să părăsească U.E. și să fie lipsit de drepturile sale de cetățean european. Instanța națională nu a fost de acord, pe motiv că decizia de expulzare nu privește copilul, ci pe tatăl acestuia.

CJUE a decis că, chiar dacă celălalt părinte are capacitatea de a crește singur copilul, aceasta nu este suficient în situația în care relația de dependență de celălalt părinte ar impune ca minorul să părăsească UE. Trebuie analizat în fiecare caz concret dacă nu cumva separarea de părinte ar fi un risc pentru echilibrul copilului. În speța de față, tatăl este în situație de ședere ilegală pe teritoriul unui stat din UE, în timp ce copilul lui este în situație de ședere legală. Decizia de returnare a unui părinte implică, așadar, consecințe importante pentru copil⁷⁴.

⁷² [CURIA - Documents](#)

⁷³ <https://www.juridice.ro/705214/cjue-inainte-de-a-decide-returnarea-unui-parinte-in-alt-stat-trebuie-tinut-seama-de-interesul-superior-al-copilului.html>

⁷⁴ <https://www.juridice.ro/683245/procedurile-in-cauzele-cu-minori-faza-de-judecata.html>

4) Curtea de Justiție a Uniunii Europene a pronunțat la data de 5 septembrie 2019 [Hotărârea CJUE în cauza C-468/18R](#), ca urmare a cererii de decizie preliminară formulate, în temeiul art. 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), de Judecătoria Constanța (instanța de trimitere), în legătură cu interpretarea [art. 3 literele \(a\) și \(d\) și a art. 5 din Regulamentul \(CE\) nr.4/2009](#) al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, **recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere**.

Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu în legătură cu o cerere referitoare la desfacerea căsătoriei, la plata unei pensii alimentare pentru întreținerea copilului minor și la răspunderea părintească.

Starea de fapt și întrebările adresate CJUE

Doamna R și domnul P sunt resortisanți români care au locuit împreună în Belfast (Regatul Unit) până în anul 2016, când s-au separat în fapt. Aceștia au un copil minor, care a rămas cu mama după separare, la Belfast, în timp ce tatăl a revenit în România.

În iunie 2016, reclamanta (doamna R) l-a chemat în judecată pe pârât (domnul P), solicitând instanței de trimitere desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului la aceasta, încuviințarea exercitării exclusive a răspunderii părintești și obligarea lui P la plata unei pensii de întreținere pentru copil. Pârâtul a contestat competența respectivei instanțe române.

Pe de o parte, instanța de trimire s-a declarat competentă să soluționeze divorțul în temeiul articolului 3 litera (b) din Regulament. Pe de altă parte, instanța menționată a disjuns capătul de cerere privind exercitarea răspunderii părintești și stabilirea obligației de întreținere a copilului de capătul privind plata unei pensii de întreținere în favoarea copilului. În ceea ce privește capătul de cerere privind exercitarea răspunderii părintești, instanța română s-a declarat incompetentă să soluționeze cererea.

Potrivit instanței, este în interesul copilului ca respectiva cerere privind răspunderea părintească să fie soluționată de către instanța de la reședința obișnuită a minorului (instanța din Regatul Unit). Pârâtul și reclamanta nu au formulat căi de atac împotriva acestei sentințe. În ceea ce privește capătul de cerere referitor la plata unei pensii de întreținere de către tată în favoarea copilului, instanța de trimitere s-a declarat competentă să soluționeze cererea, având în vedere reședința actuală a pârâtului (în România) și dispozițiile art. 3 lit. (a) din Regulament.

Totodată, respectiva instanță a decis să suspende judecata, adresând Curtii **3 întrebări preliminare**. Prin acestea, instanța de trimitere a urmărit să afle, în esență, *dacă art. 3 literele (a) și (d) și art. 5 din Regulamentul nr. 4/2009 trebuie interpretate în sensul că, atunci când o instanță dintr-un stat membru este sesizată cu trei cereri comune referitoare la divorțul părinților unui copil minor, la răspunderea părintească față de acest copil și, respectiv, la obligația de întreținere față de acesta: - instanța care se pronunță asupra divorțului și care s-a declarat incompetentă să se pronunțe asupra cererii*

referitoare la răspunderea părintească este totuși competentă să se pronunțe asupra cererii privind obligația de întreținere referitoare la acel copil, din moment ce ea este de asemenea instanța de la locul reședinței obișnuite a pârâtului și instanța în fața căreia acesta s-a înfățișat, sau - numai instanța competentă să se pronunțe asupra cererii referitoare la răspunderea părintească față de copil poate să se pronunțe asupra cererii referitoare la obligația de întreținere care îl privește pe acesta.

Curtea a subliniat că regulamentul menționat prevede la art.3 criterii de competență generale și alternative. De asemenea, Curtea a amintit că unul dintre obiectivele Regulamentului constă în protejarea interesului creditorului obligației de întreținere, considerat a fi partea cea mai vulnerabilă în cadrul unei acțiuni privind o obligație de întreținere.

Astfel, în conformitate cu art.3 al Regulamentului, creditorul obligației de întreținere poate să-și introducă cererea:

- fie în fața instanței de la locul reședinței obișnuite a pârâtului,
- fie în fața instanței de la locul reședinței obișnuite a creditorului, fie, atunci când cererea de obligație de întreținere este accesorie unei acțiuni principale referitoare la starea persoanelor (precum o cerere de divorț) sau la răspunderea părintească, în fața instanței competente să soluționeze prima sau, respectiv, cea de a doua dintre aceste acțiuni.

Art. 5 al Regulamentului prevede, pe de altă parte, competența instanței din statul membru în fața căreia se înfățișează pârâtul, cu excepția cazului în care înfățișarea pârâtului are drept scop contestarea competenței menționate. Acest articol prevede un temei de competență aplicabil în lipsa, printre altele, a aplicabilității criteriilor de la art. 3 din Regulament. Astfel, într-o situație precum cea din litigiul principal, instanța de la locul reședinței obișnuite a pârâtului, sesizată de creditorul obligației de întreținere, dispune de competența să se pronunțe asupra cererii în materie de obligații de întreținere în favoarea copilului atât în temeiul art. 3 litera (a), cât și în temeiul art. 5 din Regulament (în calitate de instanță în fața căreia acest pârât s-a înfățișat fără a ridica o excepție de necompetență).

Faptul că o instanță s-a declarat incompetentă să se pronunțe asupra unei acțiuni referitoare la exercitarea răspunderii părintești față de un copil minor nu aduce atingere competenței acesteia de a se pronunța asupra unor cereri în materie de obligații de întreținere în favoarea lui dacă această competență poate fi întemeiată pe art. 3 lit (a) din Regulamentul nr. 4/2009 sau pe art.5 din acest regulament. O interpretare a Regulamentului potrivit căreia numai instanța competentă în materia răspunderii părintești este competentă să se pronunțe cu privire la o cerere de obligație de întreținere poate să aducă atingere posibilității creditorului solicitant de întreținere de a alege nu numai instanța competentă, ci și, pe cale de consecință, legea aplicabilă cererii sale.

De asemenea, Curtea a arătat că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, alegerea inițială a părintelui reprezentant al copilului minor creditor al obligației de întreținere de a regrupa toate capetele sale de cerere în fața aceleiași instanțe se lovește de excepția de necompetență în ceea ce privește capătul de cerere privind răspunderea părintească.

Ținând seama de riscul de a trebui să își formuleze cererile în materie de obligații de întreținere și de răspundere părintească în fața a două instanțe diferite, acest părinte poate dori, în interesul superior al copilului, să își retragă cererea inițială în materie de obligații de întreținere pentru ca instanța competentă în materia răspunderii părintești să fie competentă să se pronunțe și cu privire la aceasta.

Însă la fel de bine respectivul părinte poate dori să își mențină cererea inițială în materie de obligații de întreținere în favoarea copilului în fața instanței care se pronunță asupra cererii de divorț atunci când aceasta este, de asemenea, cea de la locul reședinței obișnuite a pârâtului. Numeroase considerente pot motiva o astfel de alegere (precum posibilitatea de a se aplica legea forului, ușurința de a se exprima în limba sa maternă, costurile eventual mai reduse ale procedurii, cunoașterea de către instanța sesizată a capacităților contributive ale pârâtului și eventuala scutire de exequatur).

În concluzie, CJUE a statuat că dispozițiile Regulamentului nr. 4/2009 invocate de instanța de trimitere trebuie interpretate în sensul că ***atunci când o instanță dintr-un stat membru este sesizată cu o acțiune care cuprinde 3 cereri (referitoare la divorțul părinților unui copil minor, la răspunderea părintească față de acest copil și, respectiv, la obligația de întreținere față de acesta), instanța care se pronunță asupra divorțului și care s-a declarat necompetentă să se pronunțe asupra cererii referitoare la răspunderea părintească dispune totuși de competența de a se pronunța asupra cererii privind obligația de întreținere referitoare la acel copil atunci când ea este de asemenea instanța de la locul reședinței obișnuite a pârâtului sau instanța în fața căreia acesta s-a înfățișat fără să îi conteste competența.***

5) Prin [Hotărârea pronunțată în cauza C-603/20 PPU](#), CJUE a stabilit că **art.10** din Regulamentul Bruxelles II bis nu este aplicabil în cazul în care, *la momentul depunerii cererii privind răspunderea părintească, se constată că un minor și-a dobândit reședința obișnuită într-un stat terț ca urmare a unei răpiri cu mutare în acel stat.*

Stare de fapt: Cazul privește doi cetățeni indieni, cu permis de ședere în Regatul Unit, și fiica lor, cetățean britanic. În octombrie 2018, mama s-a mutat cu copilul în India, iar de atunci ambii locuiesc în acea țară. În cererea sa împotriva Înalta Curte de Justiție, tatăl solicită returnarea minorului în Regatul Unit și un drept de acces. Obiectul litigiului decurge din contestarea competenței instanțelor britanice de către mamă, având în vedere că minora nu își mai are reședința obișnuită în Regatul Unit.

Înalta Curte de Justiție indică faptul că Regulamentul Bruxelles II bis stabilește regulile de competență în cazul transferului sau reținerii ilicite a unui minor, dar are îndoieli

cu privire la posibilitatea aplicării unei astfel de dispoziții în cazul unui conflict de competență între instanțele unui stat membru și a unei a treia condiții.

Prin urmare, Înalta Curte de Justiție întreabă CJUE dacă Regulamentul Bruxelles II bis trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care se constată că un minor a dobândit, la momentul depunerii cererii privind răspunderea părintească, reședința sa obișnuită într-un stat terț în urma o răpire cu transfer în acel stat, instanțele din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de răpire își păstrează competența fără limită de timp.

CJUE consideră, în primul rând, că în ceea ce privește competența în caz de răpire a copilului, art. 10 din Regulamentul Bruxelles II bis stabilește criterii care se referă la o situație care se limitează la teritoriul statelor membre. În opinia sa, acest text nu se referă la presupunerea unei reședințe dobândite pe teritoriul unui stat terț și, prin urmare, nu reglementează problemele de atribuire a competenței în cazul răpirii de copii cu transfer într-un stat terț.

În al doilea rând, CJUE arată că legiuitorul Uniunii a dorit să stabilească reglementări stricte privind răpirea minorilor în cadrul Uniunii, dar nu a intenționat să supună reglementării respective răpirea minorilor cu transfer către un terț. Răpirea trebuie reglementată, în special, de convenții internaționale precum Convenția de la Haga din 1996 privind răspunderea părintească și protecția minorilor.

De asemenea, CJUE precizează că menținerea competenței fără limitare în timp nu ar fi în concordanță cu unul dintre obiectivele fundamentale urmărite de Regulamentul Bruxelles II bis: *interesului superior al minorului*, acordând, în acest scop, preferință criteriul proximității.

În concluzie, în cazuri precum acesta, instanța trebuie să-și stabilească competența pe baza unui acord internațional bilateral sau multilateral sau, în lipsă, pe baza regulilor sale interne (**art. 14 din Regulamentul Bruxelles II bis**).

6) Prin [Hotărârea în cauza nr. C-603/22](#), pronunțată la data de 5 septembrie 2024, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), a interpretat Directiva 2016/800 privind **garanțiile procedurale pentru copiii suspectați sau acuzați în cadrul procedurilor penale**. Potrivit hotărârii CJUE, *drepturile minorilor continuă să fie aplicabile, în anumite condiții, și după ce persoanele suspecte sau acuzate au împlinit vârsta de 18 ani*⁷⁵.

Potrivit legislației în vigoare în toată Uniunea Europeană (inclusiv în România), datorită vulnerabilității lor, copiii suspectați sau acuzați beneficiază de anumite **garanții procedurale specifice**. Printre aceste garanții se numără *dreptul la informare cu privire la acuzație și drepturile lor într-un limbaj pe care îl pot înțelege, asigurarea unui avocat*

⁷⁵ <https://legalup.ro/drepturile-minorilor-cjue/>

din oficiu, posibilitatea de a fi însoțiți de către un părinte sau alt reprezentant legal pe parcursul procedurilor.

CJUE a decis că aceste drepturi rezervate minorilor suspecti sau inculpați trebuie să se aplice și dacă aceste persoane au devenit majore pe parcursul procedurii penale atunci când aplicarea acestor garanții „este adecvată ținând seama de toate circumstanțele cauzei, inclusiv gradul de maturitate și gradul de vulnerabilitate ale persoanelor vizate” (extras din [hotărârea Curții](#)). Cu alte cuvinte, atunci când suspectii sau acuzații deveniți majori sunt vulnerabili și nu au un grad adecvat de maturizare, este posibil ca aceștia să beneficieze în continuare de garanțiile procedurale oferite de legislația specifică **protecției minorilor**.

7) Prin Hotărârea pronunțată în Cauza C-63/23, Sagrario, CJUE a stabilit că **art. 15 alin. (3) a doua teză din Directiva 2003/86/CE** privind dreptul la reîntregirea familiei trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care nu prevede că autoritatea națională competentă este obligată să elibereze, întemeindu-se pe existența unei „situații deosebit de dificile”, în sensul acestei dispoziții, un permis de ședere autonom unor membri ai familiei unui susținător al reîntregirii atunci când aceștia și-au pierdut permisul de ședere din motive independente de voința lor sau atunci când din familie fac parte copii minori⁷⁶.

De asemenea, **art.17 din Directiva 2003/86** trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care permite autorității naționale competente să adopte o decizie prin care se refuză reînnoirea permisului de ședere care a fost eliberat membrilor familiei unui susținător al reîntregirii, fără să fi efectuat în prealabil o examinare individualizată a situației lor și fără să îi fi ascultat. **Atunci când această decizie privește un copil minor, revine statelor membre obligația de a lua toate măsurile adecvate pentru a oferi acestui copil o posibilitate reală și efectivă de a fi ascultat, în funcție de vârsta sau de gradul său de maturitate.**

8) Prin Hotărârea pronunțată la data de 5 septembrie 2024 în Cauza C-603/22, M.S. și alții, CJUE a stabilit că **art. 6 alin. (1) - (3) din Directiva (UE) 2016/800** privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, în lumina art. 18 din această directivă, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care, pe de o parte, nu prevede că **minorii care sunt persoane suspectate sau acuzate trebuie să fie asistați de un avocat, eventual numit din oficiu**, înainte de a fi interogați de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii sau o autoritate judiciară și cel târziu înainte de primul interogatoriu, și, pe de altă parte, permite ca respectivii copii să fie interogați în calitate de suspecti în absența unui asemenea avocat în timpul interogatoriului.

De asemenea, **art.2 alin. (1) și (3) din Directiva 2016/800** trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede că dreptul de a fi asistat de

⁷⁶ http://www.mae.gov.ro/sites/default/files/file/anul_2024/pdf_2024/sinteza_jpd_septembrie_2024.pdf

un avocat din oficiu încetează în mod automat în cazul persoanelor care erau copii în momentul când au început să facă obiectul procedurilor penale, dar care ulterior au împlinit vârsta de 18 ani, în măsura în care o asemenea reglementare nu permite să se stabilească dacă aplicarea directivei menționate sau a anumitor dispoziții ale sale și, în consecință, a drepturilor pe care aceasta le conține este adecvată ținând seama de toate circumstanțele cauzei, inclusiv gradul de maturitate și de vulnerabilitate al persoanelor menționate.

Art.4 alin. (1) din Directiva 2016/800, coroborat cu art.5 alin.(1) trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu prevede că copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale primesc, împreună cu titularul răspunderii părintești, cel târziu înainte de primul interogatoriu al acestor copii de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii sau o autoritate judiciară, într-un limbaj simplu și accesibil, care ține seama de nevoile și vulnerabilitățile specifice ale copiilor menționați, informații cu privire la drepturile lor în conformitate cu art. 3 din Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale, precum și cu privire la drepturile prevăzute de Directiva 2016/800.

Mai mult, **art.19 din Directiva 2016/800** trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care, în cadrul unei proceduri penale, nu permite instanței să declare inadmisibile probele incriminatorii rezultate din declarațiile făcute de un copil în cursul unui interogatoriu efectuat de către poliție cu încălcarea dreptului de a avea acces la un avocat, prevăzut la art. 6 din Directiva 2016/800, cu condiția însă ca, în cadrul procesului penal, respectiva instanță să fie în măsură, pe de o parte, să verifice dacă acest drept, interpretat în lumina art. 47 și a art. 48 alin.(2) din cartă, a fost respectat și, pe de altă parte, să stabilească toate consecințele care decurg din această încălcare, în special în ceea ce privește valoarea probantă a elementelor de probă obținute în aceste condiții.

BIBLIOGRAFIE

Resurse Internet:

R.A. Deliu, *Executarea silită a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii referitoare la minori*, - <https://revista.universuljuridic.ro/executarea-silita-hotararilor-judecatoresti-si-altor-titluri-executorii-referitoare-la-minori/>

A.M. Voiculescu, *Consilierea psihologică a minorului în cadrul executării silite. Reglementarea actuală din perspectiva CEDO. Corelarea cu alte proceduri speciale în materia protecției minorului*, în [Revista Română de Executare silită, nr. 1/2017](#), p. 77

<https://www.expertpsy.ro/wordpress/index.php/centrul-expert-psy/evaluare-trauma-abuz-situatii-de-divort/procedura-executarii-hotararilor-judecatoresti-referitoare-la-minori/>

[Regulamentul \(UE\) 2019/1111 din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii \(reformare\)](#)

[Regulamentul Bruxelles IIb - chestiuni în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești \(reformare\) | Portalul european e-Justiție](#)

<https://www.unicef.org/romania/media/2271/file/Conventia%20Națiunilor%20Unite%20cu%20privire%20la%20Drepturile%20Copilului.pdf>

<https://www.dgas.ro/drepturile-copilului/>

<https://www.juridice.ro/683063/consideratii-privitoare-la-drepturile-copiilor-ce-presupune-dreptul-copilului-de-participare.html>

https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/civil-cases/recognition-enforcement-court-decisions/how-enforce-court-decision/ro_ro

<https://www.zakon.hr/z/88/obiteljski-zakon>

[Principii generale ale medierii](#)

[Sistemul de mediere familială \(Ordonanța ministerială de punere în aplicare nr. 13/2018 din 22 octombrie 2018\)](#)

[Regimul general al procedurii de tutelă civilă](#)

[Legea privind protecția copiilor și a tinerilor aflați în pericol](#)

[Legea privind organizarea sistemului judiciar](#)

[Accesul la justiție și sesizarea instanțelor](#)

[Proceduri din sfera de competență a Ministerului Public și a serviciilor de stare civilă](#)

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?sessionId=7D2BE7227CA4534B651C1183A46C1EB2?text=&docid=280793&pageIndex=0&doclang=RO&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4817136>

<https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/rezumate-cjue/62003J0540.pdf>

<https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2017/06/Ghidul.pdf>

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=296201&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2602420>

<https://cjl.luxembourg.eu/wp-content/uploads/2025/04/Conference-La-procedure-de-divorce-pour-rupture-irremediable-au-Luxembourg.pdf>

https://www.stradalex.lu/fr/slu_src_publ_jur_lux/document/ca_lu_40-24-I-DIV-mesprovaffam_CAL-2023-01121